

คู่มือการจัดโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง
ตามลักษณะแห่งคดีและพฤติการณ์การกระทำผิด

โดย ส่วนส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาจิตใจ
กองพัฒนาพฤตินิสัย กรมราชทัณฑ์
กระทรวงยุติธรรม

๒๕๖๑

คำนำ

ภารกิจหลักประการหนึ่งของกรมราชทัณฑ์ คือการแก้ไขฟื้นฟูพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นพลเมืองดี โดยการให้การศึกษา การฝึกวิชาชีพ การพัฒนาจิตใจ รวมทั้งการจัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังแต่ละคนอย่างเหมาะสมตามลักษณะสาเหตุ พฤติกรรมและประเภทของการกระทำผิด ซึ่งโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังประเภทต่าง ๆ ที่กรมราชทัณฑ์ได้จัดทำขึ้นนับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็นต้นมา ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขผู้ต้องขัง ปรับเปลี่ยนทัศนคติ พฤติกรรม เพื่อให้สามารถกลับตนเป็นคนดีมีคุณค่าสู่สังคม

เอกสารเล่มนี้ เป็นฉบับปรับปรุงในปัจุบันประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยมีการปรับลดระยะเวลาจาก ๑๒๐ ชั่วโมง เหลือ ๖๐ ชั่วโมง แต่อย่างไรก็ตามผู้ต้องขังที่จะเข้าอบรมในโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูตามลักษณะแห่งคดีและพฤติการณ์การกระทำผิดนั้น ต้องได้รับการอบรมในรายวิชาการฝึกอบรมวินัยแบบเข้มข้น กลุ่มบำบัดต่าง ๆ รวมทั้งการฝึกวิชาชีพตามความสนใจมาแล้ว ตลอดจนมีการปรับปรุงในรายละเอียดของเนื้อหารายวิชาเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน เพื่อให้การดำเนินงานของเรือนจำ/ทัณฑสถานเป็นไปในแนวทางเดียวกันทั้งเนื้อหาการอบรม ระยะเวลา และวิทยากร เกิดประสิทธิภาพในการแก้ไข ฟื้นฟู และสามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติ พฤติกรรมผู้ต้องขังเป็นที่ยอมรับและเชื่อมั่นกับภาคสังคมต่อไป

กองพัฒนาพฤตินิสัย
กรมราชทัณฑ์
กันยายน ๒๕๖๑

สารบัญ

	หน้า
๑. การแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์	๑
๒. การปฏิบัติตามแนวทางการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังเฉพาะกลุ่ม	๔
- ขั้นตอนการดำเนินงาน	๔
- ตัวอย่างหลักสูตรในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังประเภทต่าง ๆ	๕
- บุคลากรผู้รับผิดชอบด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง	๙
- ระยะเวลาดำเนินการ	๑๐
- การประเมินผล	๑๐
- ผลผลิต / ผลลัพธ์	๑๑
- ตัวชี้วัดความสำเร็จ	๑๑
- การรายงานผลการดำเนินการ	๑๑
๓. หลักสูตรการจัดโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง	๑๒
โปรแกรมการแก้ไขผู้กระทำความผิดทางเพศ	๑๓
โปรแกรมการปรับพฤติกรรมผู้กระทำความผิดที่ใช้ความรุนแรง	๑๔
โปรแกรมการแก้ไขผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย	๑๕
โปรแกรมการแก้ไขผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน	๑๖
โปรแกรมการแก้ไขผู้ค้ายาเสพติด	๑๗
โปรแกรมการปรับพฤติกรรมผู้กระทำความผิดอันเนื่องมาจากการดื่มสุรา	๑๘
โปรแกรมยุติธรรมนำสันติสุข	๑๙
โปรแกรมการแก้ไขผู้กระทำความผิดซ้ำ	๒๐
โปรแกรมเฉพาะสำหรับผู้ต้องขังทั่วไปที่มีโทษระยะสั้น	๒๑
โปรแกรมเฉพาะสำหรับผู้ต้องขังทั่วไปที่มีโทษระยะสั้น (พักโทษกรณีพิเศษ)	๒๒
๔. คำอธิบายกิจกรรมในหลักสูตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง	๒๓
๕. การรายงานผลการปฏิบัติงานการจัดโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง	๕๑

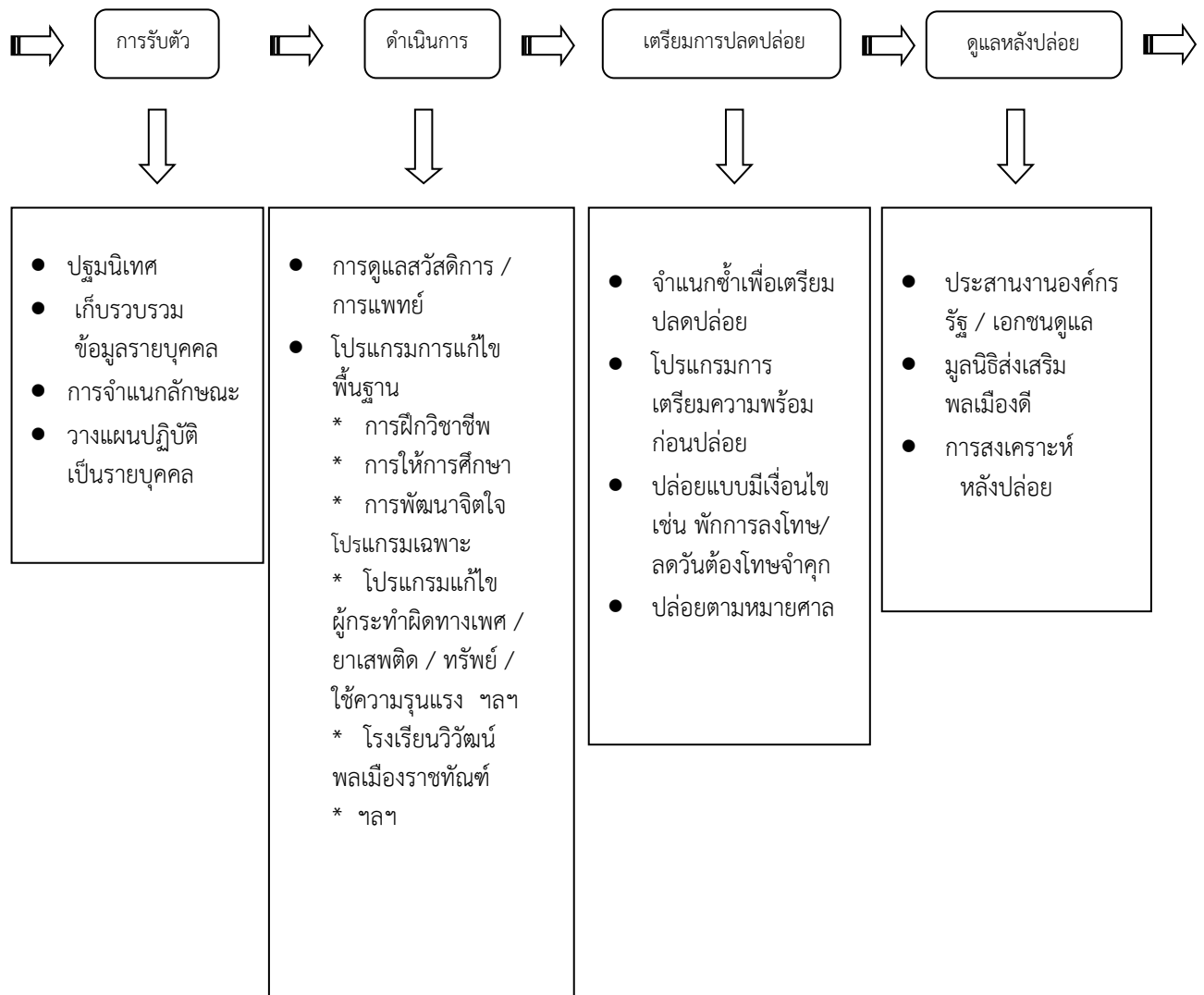
ภาคผนวก

- ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม การจัดงาน และการประชุมระหว่างประเทศ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- ตัวอย่างแบบบันทึกประวัติสมาชิกโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง
- แบบประเมินภาวะสุขภาพจิตสำหรับผู้ต้องขังในเรือนจำไทย (PMHQ-Thai)
- แบบประเมินตนเองตามแนว T.A. (Transactional Analysis)

การแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์

กรมราชทัณฑ์ เป็นหน่วยงานสุดท้ายในกระบวนการยุติธรรม นอกจากจะมีหน้าที่ในการควบคุมผู้กระทำผิด ตามคำพิพากษาของศาลแล้ว ยังมีหน้าที่ที่สำคัญในการแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำผิด ให้กลับสู่สังคมได้อย่างปกติสุข อย่างไรก็ตามผู้กระทำผิดเหล่านี้ ได้ถูกหล่อหลอมมาจากสถาบันทางสังคม หรือสภาพแวดล้อมมาเป็นเวลานาน การแก้ไขในเรือนจำเพียงระยะเวลาสั้นๆ จึงเป็นเรื่องที่ยากลำบาก กรมราชทัณฑ์ได้พยายามอย่างยิ่งที่จะคิดค้นสร้างนวัตกรรม และพัฒนาวิธีการ ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด เพื่อสนองตอบต่อความคาดหวังของสังคม เพื่อคืนคนดี มีคุณค่า สู่สังคม

การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในเรือนจำ จำเป็นต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เริ่มตั้งแต่การรับตัวมาคุมขัง จนถึง การดูแลหลังการปลดปล่อย โดยแต่ละขั้นตอนจะมีความต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน ซึ่งสามารถแสดงได้ดังแผนภาพนี้

การที่จะปฏิบัติต่อผู้ต้องขังประเภทหนึ่งประเภทใดหรือคนใดคนหนึ่งอย่างนั้น จะต้องเริ่มจากการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง เพื่อที่จะได้แยกปฏิบัติต่อผู้ต้องขังดังกล่าวได้เหมาะสม

การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการบริหารงานเรือนจำ เพราะการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังจะเป็นประโยชน์ต่อการควบคุมผู้ต้องขัง และขณะเดียวกันก็เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง ทั้งนี้เพราะการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังจะทำให้สามารถรู้จักผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล จนสามารถแยกปฏิบัติต่อผู้ต้องขังได้ตามความเหมาะสมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม ได้แก่

กลุ่มเพื่อการควบคุม
(จัดระดับการควบคุม)

๑. ระดับมั่นคงสูงสุด
๒. ระดับมั่นคงสูง
๓. ระดับปานกลาง
๔. ระดับต่ำ

กลุ่มเพื่อการแก้ไข
(วิเคราะห์จากพฤติกรรมของผู้ต้องขัง)

๑. มีแนวโน้มไม่กระทำความผิดซ้ำ
๒. แก้ไขได้
๓. ยากต่อการแก้ไข
๔. กลุ่มพิเศษ (ต่างชาติ ป่วย พิการ สูงอายุ)

ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในกลุ่มเพื่อการแก้ไข มีดังนี้

๑. กลุ่มผู้ต้องขังมีแนวโน้มไม่กระทำความผิดซ้ำ หรือกลุ่มผู้ต้องขังที่ไม่จำเป็นต้องแก้ไข เป็นกลุ่มผู้ต้องขังที่กระทำความผิดโดยพลการ ยังไม่กล้าเข้าสู่วงจรของการกระทำความผิด โดยทำผิดเป็นครั้งแรก ทำผิดโดยไม่แสดง ความชั่วร้าย มีครอบครัวหรืออาชีพรองรับเมื่อพ้นโทษ กลุ่มนี้ไม่จำเป็นต้องแก้ไข แต่ต้องปฏิบัติมิให้กลุ่มนี้ ตกต่ำไปกว่าเดิม หรือเรียนรู้จากผู้ที่มีความชำนาญ ส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัวให้รองรับกลับสู่สังคม และจัดสวัสดิการดูแลผู้ต้องขังเหล่านี้

๒. กลุ่มผู้ต้องขังที่พอแก้ไขได้ เป็นกลุ่มผู้ต้องขังที่ยังไม่ได้กล้าเข้าสู่วงจรอาชญากรรมซ้ำซาก ไม่ได้ เป็นอาชญากรอาชีพ ทำผิดเพราะความจำเป็นหรือถูกกดดัน แต่มีแนวโน้มที่จะกระทำความผิดซ้ำ หากไม่ได้รับความ ช่วยเหลือหรือแก้ไข เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรม กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่จะต้องดำเนินการแก้ไขเป็นพิเศษ โดยการ จัดเข้าโปรแกรมการแก้ไขต่างๆ

๓. กลุ่มผู้ต้องขังที่ยากต่อการแก้ไข เป็นกลุ่มผู้ต้องขังที่กระทำความผิดซ้ำซาก กระทำความผิดในคดีที่ให้ผลตอบแทน ทางเศรษฐกิจสูง กลุ่มอาชญากรอาชีพ หรือพวกที่มีความผิดปกติทางจิต กลุ่มนี้ต้องใช้การปฏิบัติที่เข้มงวด โดยการ ใช้มาตรการควบคุมอย่างเคร่งครัด หรือถ้าจะบำบัดแก้ไขจำเป็นต้องใช้โปรแกรมที่เข้มข้นเป็นพิเศษ

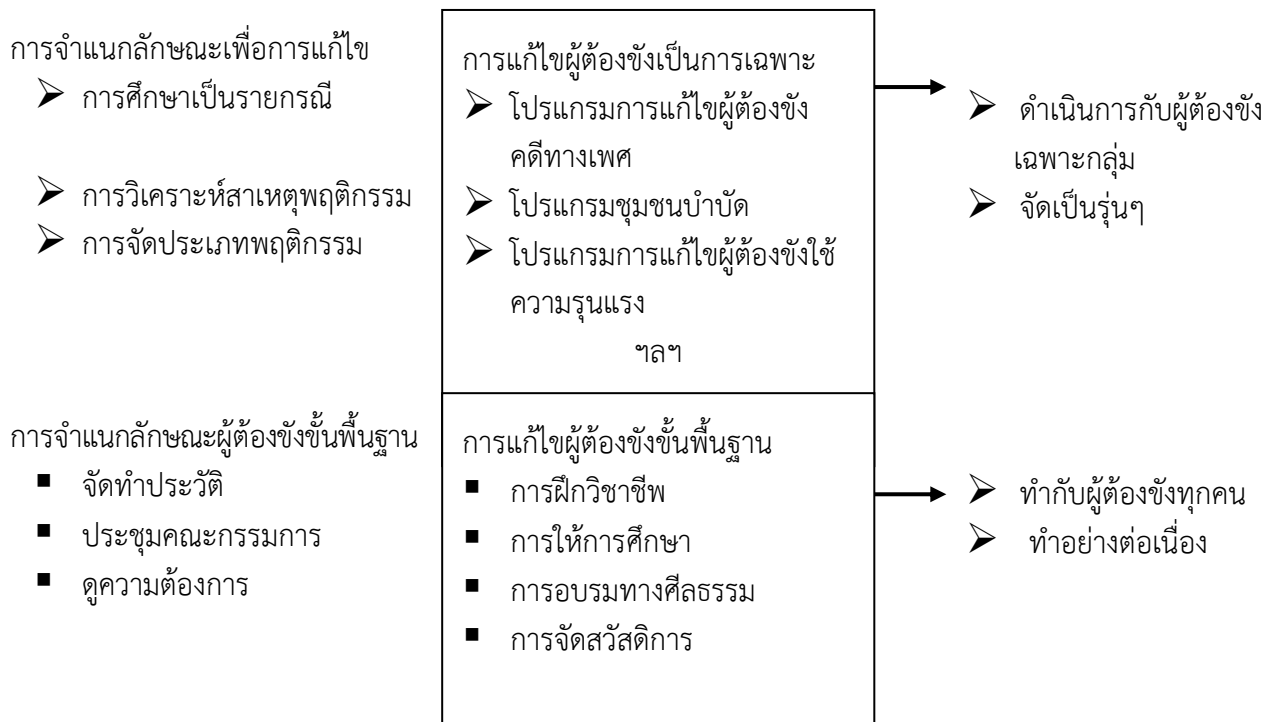
๔. ผู้ต้องขังกลุ่มพิเศษ การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังกลุ่มนี้จะมุ่งจัดสวัสดิการและการดูแลสวัสดิภาพให้แก่ ผู้ต้องขังมากกว่าการแก้ไขฟื้นฟู

การจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง อาจแยกได้เป็น ๒ ระดับ คือ

๑. การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังขั้นพื้นฐาน เป็นการจำแนกเพื่อแยกขัง เพื่อการควบคุม และจำแนก เพื่อคัดผู้ต้องขังรับการอบรมแก้ไขขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การฝึกวิชาชีพ การให้การศึกษา การอบรมทางศีลธรรม และการรับสวัสดิการต่างๆ โดยทางปฏิบัติที่ทําอยู่จะเน้นการเก็บรวบรวมข้อมูลประวัติผู้ต้องขัง และการ ประชุมเพื่อแยกกองงาน เป็นต้น

๒. **การจำแนกลักษณะเพื่อการแก้ไข** จะเป็นการจำแนกลักษณะเพื่อคัดผู้ต้องขังไปเข้ารับการบำบัดฟื้นฟู หรือปรับพฤติกรรมในชั้นสูง ได้แก่ โปรแกรมการแก้ไขผู้ต้องขังในลักษณะต่างๆ เช่น โปรแกรมการแก้ไขผู้ต้องขังคดีกระทำผิดทางเพศ ผู้ต้องขังคดียาเสพติด ผู้ต้องขังคดีที่ใช้ความรุนแรง หรือโปรแกรมการจัดการกับความโกรธ โปรแกรมการระงับความรุนแรงในครอบครัว หรือโปรแกรมการพัฒนาจิตใจ เช่น การอบรมวิปัสสนากรรมฐาน เป็นต้น ในส่วนของวิธีการจำแนกนั้นก็จะเน้นในเรื่องการวิเคราะห์สาเหตุการกระทำผิด วิเคราะห์พฤติกรรมที่ผิดปกติ และการจัดทำกรณีศึกษาเพื่อสอบประวัติอย่างละเอียด จากนั้นจึงจัดกลุ่มพฤติกรรม เพื่อแยกเข้าโปรแกรมการปรับและฟื้นฟูพฤติกรรมโดยเฉพาะ ดังนั้นการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเพื่อการแก้ไข จึงไม่จำเป็นต้องทำกับผู้ต้องขังทุกคนในเรือนจำ แต่เป็นการดำเนินการเฉพาะกลุ่มเป้าหมายเท่านั้น ดังภาพ

ตัวแบบการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง

จะเห็นได้ว่า การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังมี ๒ ระดับ ดังนั้น การแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังจึงมี ๒ ระดับเช่นเดียวกัน คือ

๑. การแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นกิจกรรมหลักที่มุ่งจัดให้ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ทั้งเรือนจำ ได้แก่ การฝึกวิชาชีพ การให้การศึกษา การอบรมทางศีลธรรม ตลอดจนกิจกรรมทางศาสนา สวัสดิการและนันทนาการต่างๆ ทั้งนี้ เพื่อมุ่งฝึกทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตในสังคมให้กับผู้ต้องขัง แต่การแก้ไขฟื้นฟูด้วยวิธีการดังกล่าวยังไม่ได้ลงลึกถึงสาเหตุและมูลเหตุจูงใจ ตลอดจนพฤติกรรมในการกระทำผิดของผู้ต้องขังแต่ละประเภทแต่ละบุคคลซึ่งมีความแตกต่างกัน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังขึ้นมาอีกระดับหนึ่ง

๒. การแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังเป็นการเฉพาะ เป็นแนวทางที่มุ่งปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ต้องขัง โดยเฉพาะพฤติกรรมอาชญากร ซึ่งจะมีหลักสูตรเฉพาะในการให้ความรู้และฝึกทักษะ รวมทั้งการใช้กระบวนการกลุ่มเป็นเครื่องมือ ในการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมผู้ต้องขังแต่ละกลุ่ม แต่ละบุคคลตาม

ความเหมาะสม ซึ่งการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังเป็นการเฉพาะนี้ อาจจัดแบ่งกลุ่มตามประเภทคดีหรือแบ่งตามพฤติกรรมของการกระทำผิดของผู้ต้องขังก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการจัดโปรแกรมว่า จะมุ่งแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังกลุ่มใด

การปฏิบัติตามแนวทางการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังตามลักษณะแห่งคดีและพฤติการณ์การกระทำผิด

การแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังเฉพาะกลุ่ม ซึ่งอาจจัดแบ่งกลุ่มตามประเภทคดีหรือตามพฤติกรรมของการกระทำผิด เช่น

- โปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดทางเพศ
- โปรแกรมการปรับพฤติกรรมผู้กระทำผิดที่ใช้ความรุนแรง
- โปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย
- โปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน
- โปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังคดียาเสพติด
- โปรแกรมการปรับพฤติกรรมผู้กระทำผิดอันเนื่องมาจากการดื่มสุรา
- โปรแกรมยุติธรรมนำสันติสุข
- โปรแกรมการแก้ไขผู้กระทำผิดซ้ำ
- โปรแกรมเฉพาะสำหรับผู้ต้องขังทั่วไปที่มีโทษระยะสั้น
- โปรแกรมอื่นๆ ที่จัดเป็นโปรแกรมเฉพาะสำหรับผู้ต้องขังแต่ละประเภท โดยเน้นที่การแก้ไขฟื้นฟูปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรม

ขั้นตอนการดำเนินงาน จะมีขั้นตอนที่สำคัญดังนี้

(๑) การเลือกกลุ่มเป้าหมาย

การดำเนินการขั้นตอนแรก จะต้องมีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่จะนำมาเข้ารับการแก้ไขฟื้นฟู ก่อนว่าจะเลือกผู้ต้องขังประเภทใด จะพิจารณาในแง่ของคดี เช่น โปรแกรมการแก้ไขผู้ต้องขังกระทำผิดทางเพศ โปรแกรมการแก้ไขผู้ต้องขังคดียาเสพติด เป็นต้น หรือพิจารณาในแง่ของพฤติกรรม เช่น โปรแกรมการปรับพฤติกรรมผู้กระทำผิดที่ใช้ความรุนแรง เป็นต้น โดยการจัดอบรมควรจัดอบรมเป็นรุ่น ๆ รุ่นละประมาณ ๓๐ - ๕๐ คน หรือมากกว่านั้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับศักยภาพของเรือนจำ/ทัณฑสถาน ในเรื่องของสถานที่ วิทยากร ฯลฯ สำหรับโปรแกรมเฉพาะสำหรับผู้ต้องขังทั่วไปที่มีโทษระยะสั้น ให้ใช้เฉพาะผู้ต้องขังที่มีโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี ต้องโทษในคดีอื่นที่ไม่สามารถให้เข้าอบรมตามโปรแกรมตามลักษณะแห่งคดีและพฤติการณ์การกระทำผิดอื่นได้ เช่น พ.ร.บ.ป่าไม้ , พ.ร.บ.ปืน , ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ ความผิดเกี่ยวกับเอกสาร, ค่าประเวณี ฯลฯ

(๒) การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเพื่อการแก้ไข

การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเพื่อการแก้ไข หรือการประเมินเป็นรายบุคคล เพื่อที่จะทำให้สามารถรู้จักผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล ซึ่งจะต้องเจาะลึกถึงพฤติกรรมและสาเหตุการกระทำผิดของผู้ต้องขังแต่ละคนเป็นกรณีศึกษา โดยเน้นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ศึกษาประวัติจากเอกสาร และจากการเปิดเผยของผู้ต้องขัง การสังเกตพฤติกรรม การใช้แบบประเมินทางจิตวิทยา เพื่อจะนำมาวิเคราะห์ จัดประเภท แยกประเภท และนำเข้าสู่โปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูเฉพาะตามความเหมาะสมของผู้ต้องขังแต่ละคนต่อไป

(๓) การดำเนินการตามโปรแกรม หรือขั้นตอนของการบำบัดฟื้นฟู

ขั้นตอนนี้ เป็นการดำเนินการตามหลักสูตรที่กำหนดไว้เป็นการเฉพาะสำหรับแก้ไขฟื้นฟู ผู้ต้องขังกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งถือว่าเป็นขั้นตอนหลักเพราะเป็น เนื้อหาสำคัญของการแก้ไขฟื้นฟู เช่น ถ้าจะแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดทางเพศ ก็ต้องจัดโปรแกรมซึ่งมีหลักสูตรบทเรียนและกิจกรรมต่างๆ เพื่ออบรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ต้องขังคดีกระทำความผิดทางเพศ ซึ่งอาจจะเริ่มจากการให้ความรู้ ให้ความเข้าใจ การฝึกทักษะปรับเปลี่ยนทัศนคติ และนำไปสู่การปรับพฤติกรรม ในกรณีของผู้ติดยาเสพติด หากนำวิธีการชุมชนบำบัดมาใช้ ขั้นตอนนี้ก็จะเป็นการนำกระบวนการกลุ่มมาใช้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของสมาชิก ซึ่งสมาชิกจะต้องอยู่ด้วยกันเป็นเวลานาน ประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบของชุมชนบำบัดถูกหล่อหลอมโดยอิทธิพลของกลุ่มจนเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

สำหรับการจัดหลักสูตรเฉพาะ เพื่อให้ความรู้และปรับเปลี่ยนทัศนคติ พฤติกรรมของผู้ต้องขัง แต่ละโปรแกรมมีความหลากหลาย ซึ่งจะจัดอย่างไรขึ้นอยู่กับกรณีวิเคราะห์สาเหตุและจัดประเภทผู้กระทำความผิดแต่อย่างไรก็ตามหากพิจารณาในภาพรวมแล้ว โดยทั่วไปอาจแยกพิจารณาได้ ดังนี้

โปรแกรมการแก้ไขผู้กระทำความผิดทางเพศ

วัตถุประสงค์หลักของการจัดโปรแกรمدังกล่าว คือ การป้องกันการกระทำผิดซ้ำ วัตถุประสงค์รองคือการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในแนวทางที่พึงประสงค์ ดังนั้น หลักสูตรนี้จะแยกเป็น ๒ ส่วนใหญ่ ๆ คือส่วนแรกจะเน้นการทำให้ผู้กระทำความผิดเข้าใจถึงสาเหตุการกระทำผิดของเขา และส่วนที่สองจะเน้นการพัฒนาทักษะในการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ดังนั้นโปรแกรมการแก้ไขและปรับพฤติกรรมผู้ต้องขังที่กระทำความผิดทางเพศส่วนใหญ่มุ่งที่จะปรับพฤติกรรมดังนี้

๑. ปรับทัศนคติและเพิ่มความรู้เกี่ยวกับเพศให้ถูกต้อง
๒. ลดการหมกมุ่นพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศลง การเรียนรู้วิถีชีวิตความต้องการทางเพศ
๓. เพิ่มทักษะในการควบคุมอารมณ์ และเพิ่มทักษะในการสร้างสัมพันธ์ภาพกับเพศตรงข้าม
๔. ทำให้ตระหนักและรับรู้ภาวะจิตใจของผู้เสียหาย เพื่อให้รู้ว่าเหยื่อได้รับผลร้ายอย่างไร ทนทุกข์ทรมานแค่ไหน ผลกระทบที่ตามมาคืออะไร
๕. ทำให้เข้าใจถึงวงจรในการกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีกและแนวทางในการหลีกเลี่ยงวงจรดังกล่าว

สำหรับหลักสูตรและบทเรียนสำหรับให้ความรู้และปรับเปลี่ยนทัศนคติผู้ต้องขัง จะมีความหลากหลายขึ้นอยู่กับกรณีจำแนกลักษณะ อย่างไรก็ตามโดยทั่วไปหลักสูตรจะประกอบด้วย

- ๑) การสร้างแรงจูงใจและสร้างบรรทัดฐานของกลุ่ม
- ๒) การทำความเข้าใจในการกระทำผิดของตน
- ๓) การเรียนรู้ผลกระทบและความรู้สึกของผู้เสียหาย
- ๔) เพศศึกษา
- ๕) การมีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับเพศตรงข้าม
- ๖) การจัดการกับอารมณ์เพศและการปรับพฤติกรรมต่อสิ่งเร้า
- ๗) การฝึกทักษะทางสังคม
- ๘) การควบคุมอารมณ์
- ๙) การจัดการกับความเครียด
- ๑๐) ทักษะการแก้ปัญหา
- ๑๑) การป้องกันการกระทำผิดซ้ำ

โปรแกรมการแก้ไขผู้ต้องขังคดียาเสพติด

ผู้ต้องขังคดียาเสพติดมีหลายประเภททั้งที่เป็นผู้ค้า และผู้เสพซึ่งจะต้องมีการแยกปฏิบัติที่แตกต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มผู้ต้องขังที่เป็นผู้ค้ารายใหญ่ ถือเป็นอาชญากร เป็นผู้ร้ายสำคัญ ต้องใช้มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมอย่างเคร่งครัด เพื่อมิให้ออกไปก่อความเดือดร้อนต่อสังคมอีกในส่วนของผู้ต้องขังที่เป็นผู้เสพต้องดำเนินการบำบัดฟื้นฟูผู้ต้องขังเหล่านี้ โดยการแยกปฏิบัติในทัณฑสถานบำบัดพิเศษ หรือในการบำบัดโดยวิธีการชุมชนบำบัด

สำหรับผู้ต้องขังที่เป็นผู้ค้ายาเสพติด ที่กระทำผิดเพราะความจำเป็น เพราะความยากจนหรือประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ และเพิ่งจะเริ่มเข้าสู่การยังไม่ได้กระทำเป็นอาชีพ และมีเครือข่ายเป็นกลุ่มที่ควรได้รับการแก้ไขฟื้นฟูให้เลิกการขายยาเสพติด และเลิกเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

การจัดโปรแกรมเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังคดีค้ายาเสพติดที่กระทำโดยความจำเป็น จะต้องเริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์ถึงสาเหตุในการกระทำผิดของผู้ต้องขังดังกล่าวก่อน เพื่อค้นหาผู้กระทำผิดรายย่อยที่กระทำผิดโดยความจำเป็นออกมา จากนั้นจึงนำเข้าสู่วิธีการแก้ไขฟื้นฟูซึ่งจะเน้นเกี่ยวกับ

๑. การฝึกวิชาชีพ

ผู้ต้องขังในคดีค้ายาเสพติดรายย่อยที่กระทำผิดโดยความจำเป็น ส่วนใหญ่จะทำผิดเพราะปัญหาทางเศรษฐกิจ ไม่มีอาชีพที่จะเป็นที่ยึดเหนี่ยวรายได้เลี้ยงชีพและครอบครัว จึงหันไปจำหน่ายหรือค้ายาเสพติดรายย่อย ดังนั้นการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังกลุ่มนี้ จึงต้องเน้นการฝึกอาชีพให้มีความรู้ทักษะในการประกอบอาชีพเพื่อจะได้มีอาชีพเลี้ยงตนเองได้ และไม่กลับไปกระทำผิดอีก

การฝึกวิชาชีพดังกล่าวนี้จะต้องดำเนินการฝึกอย่างจริงจัง ไม่ใช่การใช้แรงงานหรือทำงานรับจ้าง แต่ต้องจัดเป็นหลักสูตรและฝึกอย่างจริงจัง เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพหลังพ้นโทษได้เช่น การฝึกวิชาชีพระยะสั้น อาทิ การนวดฝ่าเท้า การนวดแผนโบราณ การทำอาหารและขนม การค้ารายย่อย ตลอดจนงานรับจ้างอื่น ๆ

๒. การฝึกจิตใจและการปรับทัศนคติ

ผู้ต้องขังคดีค้ายาเสพติดรายย่อยที่กระทำโดยความจำเป็น จะมีปัญหาด้านทัศนคติ ค่านิยมต่อการกระทำผิดกฎหมาย และการค้ายาเสพติดโดยถือว่าเป็นสิ่งที่คนรอบข้างทำกันหรือเป็นวิถีทางที่หาเงินได้ง่ายโดยไม่ต้องทำงานหนัก และเป็นการหาเงินที่คุ้มค่าเสี่ยงต่อการถูกจับกุมลงโทษดังนั้นการอบรมแก้ไข จึงต้องเน้นการปรับทัศนคติ ค่านิยมให้มีสมาธิมาอาชีพ และรักการทำงานสุจริตทั้งนี้โดยอาศัยหลักสูตร การอบรมผ่านกระบวนการกลุ่ม เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติ ตัวอย่างหลักสูตร เช่น

๑. พิษภัยและผลกระทบของยาเสพติด
๒. เทคนิคการปฏิเสธและหลีกเลี่ยงจากเครือข่ายยาเสพติด
๓. สัมมาอาชีพ
๔. จิตสำนึกความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม
๕. พิธีสาบานตนไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

สิ่งสำคัญในการอบรมจะเน้นการใช้กระบวนการกลุ่มมาช่วย ในการปรับเปลี่ยนทัศนคติ การสร้างวินัย เพื่อให้สมาชิกได้ยึดติดและเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

โปรแกรมการปรับพฤติกรรมผู้กระทำความผิดที่ใช้ความรุนแรง

ปัญหาที่สำคัญในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดที่ใช้ความรุนแรง (Violent Offender) คือ ปัญหาเกี่ยวกับความหมายและขอบเขตว่าผู้กระทำความผิดที่ใช้ความรุนแรงหมายถึงอะไร การกระทำความผิดอย่างไรหรือใครบ้างที่จะถือว่าเป็นผู้กระทำความผิดที่ใช้ความรุนแรง

โดยทั่วไปการพิจารณาว่าอย่างไร จึงจะถือว่าเป็นผู้กระทำความผิดที่ใช้ความรุนแรงนั้น สามารถแยกพิจารณาได้ ๓ แนวทางโดยแนวทางที่ ๑ ยึดถือประเภทคดีเป็นหลัก แนวที่ ๒ ยึดถือพฤติกรรมและผลของความรุนแรงที่เกิดขึ้นเป็นหลัก และแนวที่ ๓ เป็นแนวผสมระหว่างแนวที่ ๑ กับแนวที่ ๒

แนวที่ ๑ เป็นแนวที่ยึดถือประเภทคดีเป็นหลัก โดยถือว่าการกระทำใดที่เป็นความผิดในคดีที่กำหนดไว้ถือว่าเป็นความผิดที่ใช้ความรุนแรง (Violent Crime) เช่น

- คดีฆ่าคนตาย
- คดีทำร้ายร่างกาย
- คดีข่มขืนและใช้กำลังข่มขู่หรือทำร้ายผู้เสียหาย
- คดีปล้นทรัพย์ ชิงทรัพย์ที่ใช้อาวุธ

ทั้งนี้ผู้กระทำความผิดในคดีดังกล่าวถือเป็นผู้กระทำความผิดที่ใช้ความรุนแรง โดยรวมถึงความผิดในคดีพยายามกระทำความผิดด้วย ทั้งนี้จะไม่พิจารณาว่าผู้เสียหายจะได้รับผลร้ายเพียงไรหากมีการกระทำความผิดในคดีดังกล่าวก็ถือว่าผู้กระทำความผิดที่ใช้ความรุนแรง แต่จะต้องเข้ารับการบำบัดหรือไม่นั้นจะต้องมีการคัดกรองอีกชั้นหนึ่ง

แนวที่ ๒ เป็นแนวที่ยึดถือพฤติกรรมที่ใช้ความรุนแรง และผลร้ายที่ผู้เสียหายได้รับเป็นหลักโดยไม่พิจารณาว่าเป็นการกระทำความผิดในคดีอะไร หากกระทำความผิดในคดีอาญาใดๆ ก็ตามถ้าทำให้ผู้เสียหายได้รับบาดเจ็บหรือได้รับผลร้ายทั้งทางกายหรือจิตใจ ก็ถือว่าเป็นการกระทำความผิดที่ใช้ความรุนแรงแล้ว และผู้กระทำความผิดก็ถือว่าเป็นผู้กระทำความผิดที่ใช้ความรุนแรง ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่จะนำเข้าโปรแกรมบำบัด เช่น กรณีกระทำความผิดในคดีข่มขืนมีการบังคับขู่เข็ญหรือทำร้ายเหยื่อ หรือกรณียิงปืนขึ้นไปบนรถเมล์ เป็นต้น

แนวที่ ๓ เป็นแนวผสมระหว่างแนวที่ ๑ กับแนวที่ ๒ คือเป็นแนวที่ยึดทั้งประเภทคดีและพฤติกรรม กล่าวคือ การกระทำความผิดที่ใช้ความรุนแรงจะหมายถึงการกระทำความผิดในประเภทคดีที่กำหนดไว้ เช่น คดีฆ่าคนตาย คดีทำร้ายร่างกาย คดีปล้นทรัพย์ คดีชิงทรัพย์ ที่ผู้กระทำความผิดใช้กำลังทำร้ายผู้เสียหายหรือใช้อาวุธข่มขู่บังคับผู้เสียหาย ดังนั้น จึงเป็นเรื่องของการพิจารณาทั้งประเภทคดี และพฤติกรรมการกระทำความผิดโดยผู้กระทำความผิดดังกล่าวจะถือเป็นผู้ที่เข้าเกณฑ์ได้รับบำบัดตามโปรแกรมที่กำหนด

อย่างไรก็ตามไม่ได้หมายความว่าผู้กระทำความผิดที่ใช้ความรุนแรงทุกคน จะต้องเข้ารับการบำบัด เพราะในการจัดโปรแกรมบำบัดผู้กระทำความผิดที่ใช้ความรุนแรงนั้น จะต้องมีการแยกกลุ่ม แยกประเภทของผู้ที่จะต้องเข้าโปรแกรมแต่ละโปรแกรมซึ่งจะต้องจัดแตกต่างกันไป ตามกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน เช่น อาจมีการจัดโปรแกรมบำบัดสำหรับผู้กระทำความผิดที่ใช้ความรุนแรงที่มีปัญหาทางจิตหรือโปรแกรมสำหรับผู้กระทำความผิดที่ใช้ความรุนแรงเนื่องจากไม่สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ ดังนั้นโปรแกรมในการบำบัดผู้กระทำความผิดที่ใช้ความรุนแรง จึงมีความหลากหลายขึ้นอยู่กับกลุ่มเป้าหมายซึ่งแตกต่างกันและวิธีการบำบัดก็แตกต่างกันเช่นกัน

จุดสำคัญในการคัดเลือกคนเข้าสู่โปรแกรมบำบัดนั้น ก็คือการวิเคราะห์สาเหตุของการกระทำความผิด และการจัดประเภทผู้กระทำความผิด โดยอาจพัฒนาเกณฑ์มาใช้ในการจำแนกเพื่อจัดกลุ่มและคัดเลือกเข้ารับการบำบัดตามโปรแกรม ซึ่งเมื่อพิจารณาในภาพรวมอาจแยกประเภทของโปรแกรมการบำบัดผู้กระทำความผิดที่ใช้ความรุนแรงได้ดังนี้

ก. โปรแกรมที่เน้นการควบคุมตนเอง

โปรแกรมประเภทนี้เป็นโปรแกรมที่ฝึกทักษะให้ผู้กระทำผิดรู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเอง รู้จักลดหรืออดทนต่อแรงกระทบหรือฝึกเทคนิคการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น ฝึกทักษะทางสังคมและการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน จุดมุ่งหมายหลักคือให้ผู้กระทำผิดเอง รู้จักผู้อื่นและรู้จักควบคุมสถานการณ์หลีกเลี่ยงสิ่งที่ยั่ววุ่นหรือทำให้เกิดความขัดแย้งไม่พอใจ

ข. โปรแกรม การปรับความคิด

โปรแกรมนี้นี้จะเน้นการปรับความคิด ค่านิยม และความเชื่อ เกี่ยวกับความก้าวร้าวของผู้กระทำผิดโดยมีความเชื่อว่าพฤติกรรมความก้าวร้าวของผู้กระทำผิดเป็นผลมาจากค่านิยมในทางสังคมของผู้กระทำผิด ผู้กระทำผิดส่วนใหญ่จะมีความบกพร่องในทักษะการแก้ปัญหาทางสังคม นิยมการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหาและเป็นผู้ที่ขาดทักษะในการที่จะใช้วิธีการแก้ปัญหาโดยสันติวิธี

วิธีการในการปรับค่านิยมและอารมณ์ดังกล่าว จะเน้นการนั่งสมาธิเพื่อให้อารมณ์สงบและคิดไตร่ตรองและมองแนวทางใหม่ในการดำเนินชีวิตแทนการใช้ความก้าวร้าว ความรุนแรง ในการดำเนินชีวิต การฝึกจะเน้นทักษะการปรับจิตใจ ปรับความคิดและปรับค่านิยมใหม่

ค. โปรแกรมการบำบัดผู้กระทำผิดโรคจิต

ผู้กระทำผิดที่ใช้ความรุนแรงบางประเภทเป็นพวกที่มีความบกพร่องทางจิต การได้กระทำความรุนแรง การแสดงออกซึ่งความก้าวร้าว การได้เห็นผู้อื่นเจ็บปวด เป็นความพอใจความสะใจของผู้กระทำผิด โดยที่ตนเองไม่คิดว่าสิ่งที่ทำเป็นสิ่งที่ผิด ไม่นึกถึงแต่เป็นสิ่งที่ถูกต้องที่ต้องทำ โดยทุกครั้งที่มีการกระทำผิดด้วยความรุนแรง พวกนี้จะหาเหตุผลมาสนับสนุนการกระทำของตนเองเสมอ

วิธีการบำบัดพวกนี้ส่วนใหญ่จะใช้วิธีการชุมชนบำบัด T.C. โดยใช้กลุ่มบำบัดในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมควบคู่ไปกับการบำบัดทางจิต โดยโปรแกรมจะต้องดำเนินการโดยนักจิตวิทยา หรือจิตวิทยาบำบัด เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ต้องขังประเภทนี้โดยเสมอ

หลักสูตรที่ใช้ในการปรับพฤติกรรมผู้กระทำผิดที่ใช้ความรุนแรงนี้มีหลากหลายวิชา ขึ้นอยู่กับการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังที่เข้ากลุ่มแต่ละรุ่น แต่ละกลุ่ม แต่ละวัย อย่างไรก็ตามโดยทั่วไปหลักสูตรประกอบไปด้วย

๑. แนะนำกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงทัศนคติพฤติกรรม
๒. ค้นหาสาเหตุความรุนแรงของแต่ละบุคคล
๓. ทักษะในการจัดการกับความโกรธและความเครียด
๔. ทักษะในการแก้ปัญหาในชีวิต การตัดสินใจในการดำเนินชีวิต
๕. ทักษะการเปลี่ยนแปลงความเชื่อและค่านิยมที่จะนำไปสู่ความรุนแรง
๖. การมีสัมพันธภาพที่ดีต่อคนใกล้ชิด หรือผู้ที่ติดต่อด้วย
๗. ทักษะในการสื่อสารและเจรจาต่อรอง
๘. การดำเนินชีวิตแบบสร้างสรรค์
๙. การควบคุมอารมณ์ของตนเอง
๑๐. การรับรู้ผลกระทบของผู้เสียหาย
๑๑. การป้องกันการกระทำผิดซ้ำ

นอกจากหลักสูตรเฉพาะที่จัดไว้ สำหรับการปรับพฤติกรรมผู้ต้องขังประเภทต่างๆ แล้วอาจมีการนำกิจกรรมกลุ่มในรูปแบบต่างๆ มาใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังร่วมด้วย เช่น

ชุมชนบำบัด เป็นกิจกรรมที่ใช้อิทธิพลกลุ่มช่วยปรับเปลี่ยนทัศนคติและแก้ไขแนวความคิดแบบมีเหตุมีผล

ดนตรีบำบัด เป็นกิจกรรมที่ใช้ดนตรีเป็นเครื่องมือปรุงแต่งอารมณ์ ให้มีนิสัยอ่อนโยน ลดความก้าวร้าว

ศิลปะบำบัด เป็นการให้ผู้ต้องขังได้ใช้ศิลปะในการบำบัดรักษาฟื้นฟูสภาพจิตใจ ผ่อนคลายความเครียดและเสริมสร้างสมาธิ

อาชีพบำบัด เป็นการให้ผู้ต้องขังได้รับการฝึกวิชาชีพ และทำงานตามความถนัด เพื่อพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพภายหลังพ้นโทษ

ศาสนาบำบัด เพื่อฝึกให้จิตใจสงบ ละเลิกลดความโกรธ รู้จักควบคุมตนเอง

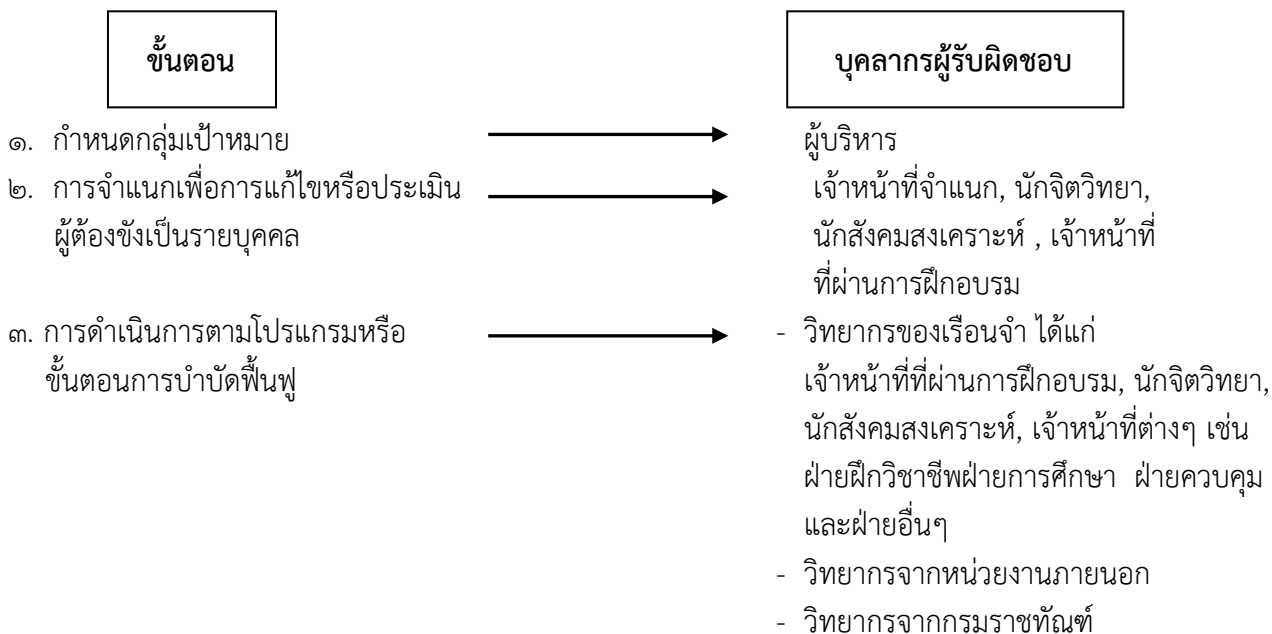
กีฬาบำบัด เพื่อให้ผู้ต้องขังมีสุขภาพพลานามัยแข็งแรง มีวินัยในตนเอง และมีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ รู้ภัย

ครอบครัวบำบัด เป็นการนำครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง ซึ่งนับว่ามีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการปรับพฤติกรรมผู้ต้องขังควรนำมาใช้กับโปรแกรมการแก้ไขทุกโปรแกรม

อย่างไรก็ตาม การจัดหลักสูตรในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง ไม่สามารถกำหนดแน่นอนตายตัวได้ เนื่องจากผู้ต้องขังมีสาเหตุและมูลเหตุจูงใจ และพฤติกรรมในการกระทำผิดที่แตกต่างกัน ที่นำเสนอมาเป็นเพียงตัวอย่างให้เรือนจำ/ทัณฑสถานนำไปประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสม ซึ่งทีมงานของนักบำบัดหรือผู้จัดโปรแกรมจะเป็นฝ่ายกำหนดหลักสูตร เพื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการนำมาแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ซึ่งจะได้ทราบได้จากผลของการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเพื่อการแก้ไขนั่นเอง

บุคลากรผู้รับผิดชอบด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง

บุคลากรที่จะดำเนินการตามโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด จะต้องเป็นทีมงาน ซึ่งประกอบด้วย

ระยะเวลาดำเนินการ

มีการจัดอบรมผู้ต้องขังตามโปรแกรมไม่น้อยกว่า ๑ เดือน โดยมีหลักสูตรการฝึกอบรมผู้ต้องขังในชั้นบำบัดฟื้นฟู ไม่รวมชั้นเตรียมการ การประเมินความรู้ ทักษะ ทักษะและพฤติกรรม หลังการเข้าโปรแกรม ระยะเวลาไม่น้อยกว่า ๖๐ ชั่วโมง

การประเมินผล

การประเมินผลเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการดำเนินการตามโปรแกรมการแก้ไขผู้ต้องขัง เพราะจะสามารถตอบคำถามเกี่ยวกับผลสำเร็จของงานและความคุ้มค่าของการดำเนินการ ดังนั้น การจัดโปรแกรมการแก้ไขผู้ต้องขังไม่ว่าจะเป็นโปรแกรมพื้นฐาน หรือโปรแกรมเฉพาะคดี หรือแม้แต่โปรแกรมย่อยก็สามารถดำเนินการประเมินผลได้

ระดับของการประเมินผล

การประเมินผลมีหลายระดับเริ่มจากการประเมินแบบง่าย ๆ คือ

ระดับ ๑ การประเมินความรู้สึกหรือประเมินปฏิกิริยาของผู้เข้ารับการบำบัดหรือแก้ไข เป็นการประเมินเบื้องต้นแบบผิวเผินเพื่อที่จะดูว่าผู้รับการอบรมหรือบำบัดรู้สึกอย่างไรต่อโปรแกรม ทั้งนี้ทำได้โดยใช้แบบสอบถามหรือการสัมภาษณ์หลังการอบรมหรือหลังจบโปรแกรม

ระดับ ๒ คือการประเมินความพยายามหรือประเมินสิ่งที่เราทำลงไปหรือการประเมินการดำเนินงาน เช่น ดูว่าได้อบรมกี่ชั่วโมง ได้จัดกลุ่มกี่ครั้ง ได้จัดกิจกรรมอะไรบ้าง เป็นการประเมินว่าได้ทำอะไรไปบ้าง มากน้อยกี่ครั้ง (แต่ไม่ได้ประเมินว่าได้ผลแค่ไหน) คือ เพียงแต่เสนอว่าทำอะไรไปบ้าง

ระดับ ๓ เป็นการประเมินผลลัพธ์ของการดำเนินการหรือภาษาอังกฤษเรียกว่า Output คือดูว่าเมื่อดำเนินโครงการไปหรือจัดโปรแกรมบำบัดไปแล้วมีผลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทัศนคติหรือพฤติกรรมในตัวผู้เข้ารับการบำบัดอย่างไรบ้าง มีความรู้เพิ่มขึ้นหรือไม่ หรืออีกนัยหนึ่งแก้ไขพฤติกรรมผู้ต้องขังได้ผลตามที่ต้องการหรือไม่

ระดับ ๔ เป็นการประเมินไปถึงผลลัพธ์สุดท้าย (Outcome) คือดูว่าเมื่อดำเนินโปรแกรมไปแล้วผู้ต้องขังที่ผ่านโปรแกรمدังกล่าวเมื่อพ้นโทษไปแล้ว กลับไปกระทำผิดซ้ำในเรื่องเดิมอีกหรือไม่ ถ้าไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำอีกก็แสดงว่าโปรแกรมได้ผลในการทำให้ผู้ต้องขังไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำอีก

ระดับ ๕ เป็นการประเมินผลกระทบหรือประเมินสภาพแวดล้อม เช่น การประเมินว่าเมื่อดำเนินการตามโปรแกรมไปแล้วได้ผลแค่ไหน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมของผู้ต้องขังมากน้อยแค่ไหน ใช้งบประมาณไปเท่าไร คุ้มค่าหรือ มีผลเสียหรือผลกระทบอย่างไร หรือไม่ (เช่น ผลกระทบต่อการอบรมในเรื่องอื่นหรือทำให้เจ้าหน้าที่รับภาระหนักหรือทำให้เรือนจำบริหารงานยากขึ้น) หรือมีกระทบในทางบวกใดบ้างและพิจารณาความคุ้มค่าว่าคุ้มค่าหรือไม่ โดยพิจารณาจากผลได้ ผลเสีย

การที่จะเลือกว่าจะประเมินในระดับใดนั้นขึ้นอยู่กับว่า ผู้ประเมินประสงค์จะได้รับคำตอบในระดับใด และขีดความสามารถของผู้ประเมินมีเท่าใด เนื่องจากการประเมินในระดับสูงขึ้นไปทำได้ยากขึ้นและใช้เวลาในการประเมินนานขึ้นและมีตัวแปรแทรกซ้อนมากขึ้น ดังนั้น ปกติการประเมินโปรแกรมการแก้ไขผู้ต้องขังจะเป็นการประเมินในระดับที่ ๓ คือการประเมินถึงการเปลี่ยนแปลงในความรู้ ทักษะ ทักษะหรือพฤติกรรมของผู้ต้องขังว่า หลังจากที่ได้ดำเนินการโปรแกรมแก้ไขผู้ต้องขังไปแล้วโปรแกรมได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมของผู้ต้องขังที่เข้าโปรแกรมในทางที่ดีขึ้นอย่างไรหรือไม่ มีความรู้เพิ่มขึ้น ทัศนคติเปลี่ยนไปในทางบวกหรือแม้แต่การเปลี่ยนพฤติกรรมหรือไม่ เช่น พิจารณาว่าผู้ต้องขังที่เข้าโปรแกรมบำบัดความก้าวร้าวหรือการใช้ความรุนแรงได้มีการเปลี่ยนแปลง คือ มีความก้าวร้าว หรือมีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงลดลงหรือไม่

ผลผลิต / ผลลัพธ์

ผู้ต้องขังมีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้นภายหลังการอบรม

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

๑. ผู้ต้องขังที่ผ่านการอบรม หากยังไม่พ้นโทษไม่กระทำผิดวินัยในเรือนจำ/ทัณฑสถาน
๒. ผู้ต้องขังที่ผ่านการอบรม หากพ้นโทษแล้วไม่กลับมากระทำผิดซ้ำอีก

การรายงานผลแนวทางการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง

๑. โครงการที่ผ่านการอนุมัติจากผู้บังคับบัญชา (ผู้บัญชาการเรือนจำ/ผู้อำนวยการทัณฑสถาน)
๒. ตารางหลักสูตรการฝึกอบรม
๓. บัญชีรายชื่อผู้ต้องขังที่เข้าโปรแกรม
๔. แบบประเมินผลการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพฤติกรรมของผู้ต้องขัง
๕. แบบประเมินความคิดเห็นของผู้ต้องขังต่อการเข้าร่วมโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟู
๖. แบบรายงานผลการจัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังและภาพถ่ายแบบรายงานการใช้จ่ายงบประมาณ

หลักสูตรการจัดโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังตามลักษณะแห่งคดีและพฤติการณ์การกระทำผิด

๑. โปรแกรมการแก้ไขผู้กระทำความผิดทางเพศ
๒. โปรแกรมการปรับพฤติกรรมผู้กระทำความผิดที่ใช้ความรุนแรง
๓. โปรแกรมการแก้ไขผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย
๔. โปรแกรมการแก้ไขผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน
๕. โปรแกรมการแก้ไขผู้ค้ายาเสพติด
๖. โปรแกรมการปรับพฤติกรรมผู้กระทำความผิดอันเนื่องมาจากการดื่มสุรา
๗. โปรแกรมยุติธรรมนำสันติสุข
๘. โปรแกรมการแก้ไขผู้กระทำความผิดซ้ำ
๙. โปรแกรมเฉพาะสำหรับผู้ต้องขังทั่วไปที่มีโทษระยะสั้น
๑๐. โปรแกรมเฉพาะสำหรับผู้ต้องขังทั่วไปที่มีโทษระยะสั้น (พักโทษกรณีพิเศษ)

หลักสูตรการจัดโปรแกรมการแก้ไขผู้กระทำผิดทางเพศ

วิชา	ระยะเวลา	วิทยากร
- สำรวจคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย - จำแนกลักษณะเพื่อการแก้ไข - ปฐมนิเทศเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าโปรแกรม - ประเมินบุคลิกภาพ/สุขภาพจิต - ประเมินความรู้/ทักษะ/ทัศนคติ และพฤติกรรมก่อนเข้าโปรแกรม		เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน นักจิตวิทยา/พยาบาล/นักสังคมสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน
วิชาพื้นฐาน - การรู้จักและเข้าใจตนเอง - การสร้างแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลงตนเอง - การดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง - การวิเคราะห์และการสร้างอาชีพตนเอง - การสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบ - กฎหมายเบื้องต้นที่ประชาชนควรรู้ - ทักษะการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ - การสานสายใยครอบครัว (การให้คำปรึกษาในครอบครัว) - ทักษะชีวิต life skill - ทักษะการจัดการกับอารมณ์	๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ - ๖ ชม. ๓ ชม.	วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม ” ” วิทยากรภายนอก (จัดหางานจังหวัด , สภาอุตสาหกรรมจังหวัด สโมสรโรตารี ฯลฯ) วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย/นักกฎหมาย วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม ” ” ”
รวม	๓๐ ชม.	
วิชาบังคับตามลักษณะแห่งคดี - การให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและบทลงโทษในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ - การทำความเข้าใจกับพฤติกรรมและการกระทำผิดของตนเอง - เพศศึกษาและการมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพศตรงข้าม - การจัดการกับปัจจัยที่เป็นสิ่งเร้า - กิจกรรมสมานฉันท์และการพัฒนาความผูกพันทางสังคม (การสมานฉันท์ระหว่างผู้ต้องขังกับเหยื่อ, ผู้ต้องขังกับสังคม, ผู้ต้องขังกับครอบครัว) - กลุ่มบำบัด เช่น ดนตรีบำบัด ศิลปะบำบัด ละครบำบัด กีฬาบำบัด สติบำบัด ฯ	๓ ชม. ๓ ชม. ๖ ชม. ๖ ชม. ๖ ชม. ๖ - ๑๕ ชม.	วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม ” ” ” วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม
รวม	๓๐ ชม.	
ประเมินความรู้ ทัศนคติ ทักษะและพฤติกรรม หลังการเข้าโปรแกรม		เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน
รวมระยะเวลาการบำบัดฟื้นฟู	๖๐ ชม.	

สรุป

ระยะเวลาในการอบรมตามหลักสูตร ในชั้นบำบัดฟื้นฟู

๑. วิชาพื้นฐาน

๒. วิชาเฉพาะคดี

ไม่น้อยกว่า ๖๐ ชั่วโมง แบ่งเป็น

ไม่น้อยกว่า ๓๐ ชั่วโมง

ไม่น้อยกว่า ๓๐ ชั่วโมง

หมายเหตุ : ให้ผู้เข้ารับการอบรมเข้ารับการฝึกอบรมวินัยแบบเข้มข้นโดยไม่นับจำนวนชั่วโมง

หลักสูตรการจัดโปรแกรมการปรับพฤติกรรมผู้กระทำผิดที่ใช้ความรุนแรง

วิชา	ระยะเวลา	วิทยากร
- สำรวจคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย - จำแนกลักษณะเพื่อการแก้ไข - ปฐมนิเทศเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าโปรแกรม - ประเมินบุคลิกภาพ/สุขภาพจิต - ประเมินความรู้/ทักษะ/ทัศนคติ และพฤติกรรมก่อนเข้าโปรแกรม		เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน นักจิตวิทยา/พยาบาล/นักสังคมสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน
วิชาพื้นฐาน ๑. การรู้จักและเข้าใจตนเอง ๒. การสร้างแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลงตนเอง ๓. การดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ๔. การวิเคราะห์และการสร้างอาชีพตนเอง ๕. การสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบ ๖. กฎหมายเบื้องต้นที่ประชาชนควรรู้ ๗. ทักษะการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ๘. การสานสายใยครอบครัว (การให้คำปรึกษาในครอบครัว) ๙. ทักษะชีวิต life skill ๑๐. ทักษะการจัดการกับอารมณ์	๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ - ๖ ชม. ๓ ชม.	วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม ” ” วิทยากรภายนอก (จัดหางานจังหวัด , สภาอุตสาหกรรมจังหวัด สโมสรโรตารี ฯลฯ) วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย/นักกฎหมาย วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม ” ” ”
รวม	๓๐ ชม.	
วิชาบังคับตามลักษณะแห่งคดี ๑. การให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและบทลงโทษในคดีความผิดเกี่ยวกับความรุนแรง ๒. การทำความเข้าใจกับพฤติกรรมและการกระทำผิดของตนเอง ๓. ทักษะการเปลี่ยนแปลงความเชื่อและค่านิยมที่จะนำไปสู่ความรุนแรง ๔. การจัดการกับปัจจัยที่เป็นสิ่งเร้า ๕. กิจกรรมสมานฉันท์และการพัฒนาความผูกพันทางสังคม (การสมานฉันท์ระหว่างผู้ต้องขังกับเหยื่อ, ผู้ต้องขังกับสังคม,ผู้ต้องขังกับครอบครัว) ๖. กลุ่มบำบัด เช่น ดนตรีบำบัด ศิลปะบำบัด ละครบำบัด กีฬาบำบัด สติบำบัด ฯ	๓ ชม. ๓ ชม. ๖ ชม. ๖ ชม. ๖ ชม. ๖ - ๑๕ ชม.	วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม ” ” ” วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม
รวม	๓๐ ชม.	
ประเมินความรู้ ทัศนคติ ทักษะและพฤติกรรม หลังการเข้าโปรแกรม		เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน
รวมระยะเวลาการบำบัดฟื้นฟู	๖๐ ชม.	

สรุป

ระยะเวลาในการอบรมตามหลักสูตร ในชั้นบำบัดฟื้นฟู

๑. วิชาพื้นฐาน

๒. วิชาเฉพาะคดี

ไม่น้อยกว่า ๖๐ ชั่วโมง แบ่งเป็น

ไม่น้อยกว่า ๓๐ ชั่วโมง

ไม่น้อยกว่า ๓๐ ชั่วโมง

หมายเหตุ : ให้ผู้เข้ารับการอบรมเข้ารับการฝึกระเบียบวินัยแบบเข้มข้นโดยไม่นับจำนวนชั่วโมง

โปรแกรมการแก้ไขผู้กระทำผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย

วิชา	ระยะเวลา	วิทยากร
■ สำรองคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย ■ จำแนกลักษณะเพื่อการแก้ไข ■ ปฐมนิเทศเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าโปรแกรม ■ ประเมินบุคลิกภาพ/สุขภาพจิต ■ ประเมินความรู้/ทักษะ/ทัศนคติ และพฤติกรรมก่อนเข้าโปรแกรม		เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน นักจิตวิทยา/พยาบาล/นักสังคมสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน
วิชาพื้นฐาน ๑. การรู้จักและเข้าใจตนเอง ๒. การสร้างแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลงตนเอง ๓. การดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ๔. การวิเคราะห์และการสร้างอาชีพตนเอง ๕. การสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบ ๖. กฎหมายเบื้องต้นที่ประชาชนควรรู้ ๗. ทักษะการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ๘. การสานสายใยครอบครัว (การให้คำปรึกษาในครอบครัว) ๙. ทักษะชีวิต life skill ๑๐. ทักษะการจัดการกับอารมณ์	๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ - ๖ ชม. ๓ ชม.	วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม ” ” วิทยากรภายนอก (จัดหางานจังหวัด , สภาอุตสาหกรรมจังหวัด สโมสรโรตารี ฯลฯ) วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย/นักกฎหมาย วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม ” ” ”
รวม	๓๐ ชม.	
วิชาบังคับตามลักษณะแห่งคดี ๑. การให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและบทลงโทษในคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ๒. การทำความเข้าใจกับพฤติกรรมและการกระทำผิดของตนเอง ๓. ทักษะการเปลี่ยนแปลงความเชื่อและค่านิยมที่จะนำไปสู่ความรุนแรง ๔. การจัดการกับปัจจัยที่เป็นสิ่งเร้า ๕. กิจกรรมสมานฉันท์และการพัฒนาความผูกพันทางสังคม (การสมานฉันท์ระหว่างผู้ต้องขังกับเหยื่อ, ผู้ต้องขังกับสังคม, ผู้ต้องขังกับครอบครัว) ๖. กลุ่มบำบัด เช่น ดนตรีบำบัด ศิลปะบำบัด ละครบำบัด กีฬาบำบัด สติบำบัด ฯ	๓ ชม. ๓ ชม. ๖ ชม. ๖ ชม. ๖ ชม. ๖ - ๑๕ ชม.	วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม ” ” ” วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม
รวม	๓๐ ชม.	
ประเมินความรู้ ทัศนคติ ทักษะและพฤติกรรม หลังการเข้าโปรแกรม		เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน
รวมระยะเวลาการบำบัดฟื้นฟู	๖๐ ชม.	

สรุป

ระยะเวลาในการอบรมตามหลักสูตร ในชั้นบำบัดฟื้นฟู

๑. วิชาพื้นฐาน

๒. วิชาเฉพาะคดี

ไม่น้อยกว่า ๖๐ ชั่วโมง แบ่งเป็น

ไม่น้อยกว่า ๓๐ ชั่วโมง

ไม่น้อยกว่า ๓๐ ชั่วโมง

หมายเหตุ : ให้ผู้เข้ารับการอบรมเข้ารับการฝึกระเบียบวินัยแบบเข้มข้นโดยไม่นับจำนวนชั่วโมง

โปรแกรมการแก้ไขผู้กระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน

วิชา	ระยะเวลา	วิทยากร
■ สำรองคัดเลือกลูกเป้าหมาย ■ จำแนกลักษณะเพื่อการแก้ไข ■ ปฐมนิเทศเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าโปรแกรม ■ ประเมินบุคลิกภาพ/สุขภาพจิต ■ ประเมินความรู้/ทักษะ/ทัศนคติ และพฤติกรรมก่อนเข้าโปรแกรม		เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน นักจิตวิทยา/พยาบาล/นักสังคมสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน
วิชาพื้นฐาน ๑. การรู้จักและเข้าใจตนเอง ๒. การสร้างแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลงตนเอง ๓. การดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ๔. การวิเคราะห์และการสร้างอาชีพตนเอง ๕. การสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบ ๖. กฎหมายเบื้องต้นที่ประชาชนควรรู้ ๗. ทักษะการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ๘. การสานสายใยครอบครัว (การให้คำปรึกษาในครอบครัว) ๙. ทักษะชีวิต life skill ๑๐. ทักษะการจัดการกับอารมณ์	๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ - ๖ ชม. ๓ ชม.	วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม ” ” วิทยากรภายนอก (จัดหางานจังหวัด , สภาอุตสาหกรรมจังหวัด สโมสรโรตารี ฯลฯ) วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย/นักกฎหมาย วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม ” ” ”
รวม	๓๐ ชม.	
วิชาบังคับตามลักษณะแห่งคดี ๑. การให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและบทลงโทษในคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ๒. การทำความเข้าใจกับพฤติกรรมการกระทำผิดของตนเอง ๓. การประสบความสำเร็จด้วยสัมมาอาชีวะ ๔. การจัดการกับปัจจัยที่เป็นสิ่งเร้า ๕. กิจกรรมสมานฉันท์และการพัฒนาความผูกพันทางสังคม (การสมานฉันท์ระหว่างผู้ต้องขังกับเหยื่อ, ผู้ต้องขังกับสังคม,ผู้ต้องขังกับครอบครัว) ๖. กลุ่มบำบัด เช่น ดนตรีบำบัด ศิลปะบำบัด ละครบำบัด กีฬาบำบัด สติบำบัด ฯ	๓ ชม. ๓ ชม. ๖ ชม. ๖ ชม. ๖ ชม. ๖ - ๑๕ ชม.	วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม ” ” ” วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม
รวม	๓๐ ชม.	
ประเมินความรู้ ทัศนคติ ทักษะและพฤติกรรม หลังการเข้าโปรแกรม		เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน
รวมระยะเวลาการบำบัดฟื้นฟู	๖๐ ชม.	

สรุป

ระยะเวลาในการอบรมตามหลักสูตร ในชั้นบำบัดฟื้นฟู

๑. วิชาพื้นฐาน

๒. วิชาเฉพาะคดี

ไม่น้อยกว่า ๖๐ ชั่วโมง แบ่งเป็น

ไม่น้อยกว่า ๓๐ ชั่วโมง

ไม่น้อยกว่า ๓๐ ชั่วโมง

หมายเหตุ : ให้ผู้เข้ารับการอบรมเข้ารับการฝึกระเบียบวินัยแบบเข้มข้นโดยไม่นับจำนวนชั่วโมง

โปรแกรมการแก้ไขผู้ค้ายาเสพติด

วิชา	ระยะเวลา	วิทยากร
■ สำรองคัดเลือกลูกเป้าหมาย ■ จำแนกลักษณะเพื่อการแก้ไข ■ ปฐมนิเทศเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าโปรแกรม ■ ประเมินบุคลิกภาพ/สุขภาพจิต ■ ประเมินความรู้/ทักษะ/ทัศนคติ และพฤติกรรมก่อนเข้าโปรแกรม		เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน นักจิตวิทยา/พยาบาล/นักสังคมสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน
วิชาพื้นฐาน ๑. การรู้จักและเข้าใจตนเอง ๒. การสร้างแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลงตนเอง ๓. การดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ๔. การวิเคราะห์และการสร้างอาชีพตนเอง ๕. การสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบ ๖. กฎหมายเบื้องต้นที่ประชาชนควรรู้ ๗. ทักษะการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ๘. การสานสายใยครอบครัว (การให้คำปรึกษาในครอบครัว) ๙. ทักษะชีวิต life skill ๑๐. ทักษะการจัดการกับอารมณ์	๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ - ๖ ชม. ๓ ชม.	วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม ” ” วิทยากรภายนอก (จัดหางานจังหวัด , สภาอุตสาหกรรมจังหวัด สโมสรโรตารี ฯลฯ) วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย/นักกฎหมาย วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม ” ” ”
รวม	๓๐ ชม.	
วิชาบังคับตามลักษณะแห่งคดี ๑. การให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและบทลงโทษในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ๒. การทำความเข้าใจกับพฤติกรรมและการกระทำผิดของตนเอง ๓. พืชภัยผลกระทบของยาเสพติด ๔. การจัดการกับปัจจัยที่เป็นสิ่งเร้า ๕. กิจกรรมสมานฉันท์และการพัฒนาความผูกพันทางสังคม (การสมานฉันท์ระหว่างผู้ต้องขังกับเหยื่อ, ผู้ต้องขังกับสังคม,ผู้ต้องขังกับครอบครัว) ๖. กลุ่มบำบัด เช่น ดนตรีบำบัด ศิลปะบำบัด ละครบำบัด กีฬาบำบัด สติบำบัด ฯ	๓ ชม. ๓ ชม. ๖ ชม. ๖ ชม. ๖ ชม. ๖ - ๑๕ ชม.	วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม ” ” ” วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม
รวม	๓๐ ชม.	
ประเมินความรู้ ทัศนคติ ทักษะและพฤติกรรม หลังการเข้าโปรแกรม		เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน
รวมระยะเวลาการบำบัดฟื้นฟู	๖๐ ชม.	

สรุป

ระยะเวลาในการอบรมตามหลักสูตร ในชั้นบำบัดฟื้นฟู

๑. วิชาพื้นฐาน

๒. วิชาเฉพาะคดี

ไม่น้อยกว่า ๖๐ ชั่วโมง แบ่งเป็น

ไม่น้อยกว่า ๓๐ ชั่วโมง

ไม่น้อยกว่า ๓๐ ชั่วโมง

หมายเหตุ : ให้ผู้เข้ารับการอบรมเข้ารับการฝึกระเบียบวินัยแบบเข้มข้นโดยไม่นับจำนวนชั่วโมง

โปรแกรมการปรับพฤติกรรมผู้กระทำผิดอันเนื่องมาจากการดื่มสุรา

วิชา	ระยะเวลา	วิทยากร
■ สำรองคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย ■ จำแนกลักษณะเพื่อการแก้ไข ■ ปฐมนิเทศเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าโปรแกรม ■ ประเมินบุคลิกภาพ/สุขภาพจิต ■ ประเมินความรู้/ทักษะ/ทัศนคติ และพฤติกรรมก่อนเข้าโปรแกรม		เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน นักจิตวิทยา/พยาบาล/นักสังคมสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน
วิชาพื้นฐาน ๑. การรู้จักและเข้าใจตนเอง ๒. การสร้างแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลงตนเอง ๓. การดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ๔. การวิเคราะห์และการสร้างอาชีพตนเอง ๕. การสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบ ๖. กฎหมายเบื้องต้นที่ประชาชนควรรู้ ๗. ทักษะการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ๘. การสานสายใยครอบครัว (การให้คำปรึกษาในครอบครัว) ๙. ทักษะชีวิต life skill ๑๐. ทักษะการจัดการกับอารมณ์	๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ - ๖ ชม. ๓ ชม.	วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม ” ” วิทยากรภายนอก (จัดหางานจังหวัด , สภาอุตสาหกรรมจังหวัด สโมสรโรตารี ฯลฯ) วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย/นักกฎหมาย วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม ” ” ”
รวม	๓๐ ชม.	
วิชาบังคับตามลักษณะแห่งคดี ๑. การให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและบทลงโทษในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด/สุรา ๒. การทำความเข้าใจกับพฤติกรรมและการกระทำผิดของตนเอง ๓. พิษภัยและผลกระทบจากการดื่มสุรา ๔. การจัดการกับปัจจัยที่เป็นสิ่งเร้า ๕. กิจกรรมสมานฉันท์และการพัฒนาความผูกพันทางสังคม (การสมานฉันท์ระหว่างผู้ต้องขังกับเหยื่อ, ผู้ต้องขังกับสังคม,ผู้ต้องขังกับครอบครัว) ๖. กลุ่มบำบัด เช่น ดนตรีบำบัด ศิลปะบำบัด ละครบำบัด กีฬาบำบัด สติบำบัด ฯ	๓ ชม. ๓ ชม. ๖ ชม. ๖ ชม. ๖ ชม. ๖ - ๑๕ ชม.	วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม ” ” ” วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม
รวม	๓๐ ชม.	
ประเมินความรู้ ทัศนคติ ทักษะและพฤติกรรม หลังการเข้าโปรแกรม		เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน
รวมระยะเวลาการบำบัดฟื้นฟู	๖๐ ชม.	

สรุป

ระยะเวลาในการอบรมตามหลักสูตร ในชั้นบำบัดฟื้นฟู

๑. วิชาพื้นฐาน

๒. วิชาเฉพาะคดี

ไม่น้อยกว่า ๖๐ ชั่วโมง แบ่งเป็น

ไม่น้อยกว่า ๓๐ ชั่วโมง

ไม่น้อยกว่า ๓๐ ชั่วโมง

หมายเหตุ : ให้ผู้เข้ารับการอบรมเข้ารับการฝึกอบรมวินัยแบบเข้มข้นโดยไม่นับจำนวนชั่วโมง

โปรแกรมยุติธรรมนำสันติสุข

วิชา	ระยะเวลา	วิทยากร
■ สำรวจคัดเลือกรุ่นเป้าหมาย ■ จำแนกลักษณะเพื่อการแก้ไข ■ ปฐมนิเทศเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าโปรแกรม ■ ประเมินบุคลิกภาพ/สุขภาพจิต ■ ประเมินความรู้/ทักษะ/ทัศนคติ และพฤติกรรมก่อนเข้าโปรแกรม		เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน นักจิตวิทยา/พยาบาล/นักสังคมสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน
วิชาพื้นฐาน ๑. การรู้จักและเข้าใจตนเอง ๒. การสร้างแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลงตนเอง ๓. การดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ๔. การวิเคราะห์และการสร้างอาชีพตนเอง ๕. การสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบ ๖. กฎหมายเบื้องต้นที่ประชาชนควรรู้ ๗. ทักษะการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ๘. การสานสายใยครอบครัว (การให้คำปรึกษาในครอบครัว) ๙. ทักษะชีวิต life skill ๑๐. ทักษะการจัดการกับอารมณ์	๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ - ๖ ชม. ๓ ชม.	วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม ” ” วิทยากรภายนอก (จัดหางานจังหวัด , สภาอุตสาหกรรมจังหวัด สโมสรโรตารี ฯลฯ) วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย/นักกฎหมาย วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม ” ” ”
รวม	๓๐ ชม.	
วิชาบังคับตามลักษณะแห่งคดี ๑. การให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและบทลงโทษในคดีความผิดเกี่ยวกับคดีความมั่นคง ๒. การทำความเข้าใจกับพฤติกรรมและการกระทำผิดของตนเอง ๓. สันติศึกษา ๔. การจัดการกับปัจจัยที่เป็นสิ่งเร้า ๕. กิจกรรมสมานฉันท์และการพัฒนาความผูกพันทางสังคม (การสมานฉันท์ระหว่างผู้ต้องขังกับเหยื่อ, ผู้ต้องขังกับสังคม,ผู้ต้องขังกับครอบครัว) ๖. กลุ่มบำบัด เช่น ดนตรีบำบัด ศิลปะบำบัด ละครบำบัด กีฬาบำบัด สติบำบัด ฯ	๓ ชม. ๓ ชม. ๖ ชม. ๖ ชม. ๖ ชม. ๖ - ๑๕ ชม.	วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม ” ” ” วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม
รวม	๓๐ ชม.	
ประเมินความรู้ ทัศนคติ ทักษะและพฤติกรรม หลังการเข้าโปรแกรม		เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน
รวมระยะเวลาการบำบัดฟื้นฟู	๖๐ ชม.	

สรุป

ระยะเวลาในการอบรมตามหลักสูตร ในชั้นบำบัดฟื้นฟู

๑. วิชาพื้นฐาน

๒. วิชาเฉพาะคดี

ไม่น้อยกว่า ๖๐ ชั่วโมง แบ่งเป็น

ไม่น้อยกว่า ๓๐ ชั่วโมง

ไม่น้อยกว่า ๓๐ ชั่วโมง

หมายเหตุ : ให้ผู้เข้ารับการอบรมเข้ารับการฝึกระเบียบวินัยแบบเข้มข้นโดยไม่นับจำนวนชั่วโมง

โปรแกรมการแก้ไขผู้กระทำผิดซ้ำ

วิชา	ระยะเวลา	วิทยากร
■ สำรองคัดเลือกลูกเป้าหมาย ■ จำแนกลักษณะเพื่อการแก้ไข ■ ปฐมนิเทศเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าโปรแกรม ■ ประเมินบุคลิกภาพ/สุขภาพจิต ■ ประเมินความรู้/ทักษะ/ทัศนคติ และพฤติกรรมก่อนเข้าโปรแกรม		เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน นักจิตวิทยา/พยาบาล/นักสังคมสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน
วิชาพื้นฐาน ๑. การรู้จักและเข้าใจตนเอง ๒. การสร้างแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลงตนเอง ๓. การดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ๔. การวิเคราะห์และการสร้างอาชีพตนเอง ๕. การสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบ ๖. กฎหมายเบื้องต้นที่ประชาชนควรรู้ ๗. ทักษะการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ๘. การสานสายใยครอบครัว (การให้คำปรึกษาในครอบครัว) ๙. ทักษะชีวิต life skill ๑๐. ทักษะการจัดการกับอารมณ์	๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ - ๖ ชม. ๓ ชม.	วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม ” ” วิทยากรภายนอก (จัดหางานจังหวัด , สภาอุตสาหกรรมจังหวัด สโมสรโรตารี ฯลฯ) วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย/นักกฎหมาย วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม ” ” ”
รวม	๓๐ ชม.	
วิชาบังคับตามลักษณะแห่งคดี ๑. การให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและบทลงโทษในคดีความผิดเกี่ยวกับคดี (คดีที่ต้องชั่งกระทำความผิดซ้ำ) ๒. การทำความเข้าใจกับพฤติกรรมกระทำความผิดของตนเอง ๓. กฎหมายและบทลงโทษในการกระทำความผิดซ้ำ ๔. การจัดการกับปัจจัยที่เป็นสิ่งเร้า ๕. กิจกรรมสมานฉันท์และการพัฒนาความผูกพันทางสังคม (การสมานฉันท์ระหว่างผู้ต้องชั่งกับเหยื่อ, ผู้ต้องชั่งกับสังคม,ผู้ต้องชั่งกับครอบครัว) ๖. กลุ่มบำบัด เช่น ดนตรีบำบัด ศิลปะบำบัด ละครบำบัด กีฬาบำบัด สติบำบัด ฯ	๓ ชม. ๓ ชม. ๖ ชม. ๖ ชม. ๖ ชม. ๖ - ๑๕ ชม.	วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม ” ” ” วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม
รวม	๓๐ ชม.	
ประเมินความรู้ ทัศนคติ ทักษะและพฤติกรรม หลังการเข้าโปรแกรม		เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน
รวมระยะเวลาการบำบัดฟื้นฟู	๖๐ ชม.	

สรุป

ระยะเวลาในการอบรมตามหลักสูตร ในชั้นบำบัดฟื้นฟู

๑. วิชาพื้นฐาน

๒. วิชาเฉพาะคดี

ไม่น้อยกว่า ๖๐ ชั่วโมง แบ่งเป็น

ไม่น้อยกว่า ๓๐ ชั่วโมง

ไม่น้อยกว่า ๓๐ ชั่วโมง

หมายเหตุ : ให้ผู้เข้ารับการอบรมเข้ารับการฝึกอบรมวินัยแบบเข้มข้นโดยไม่นับจำนวนชั่วโมง

โปรแกรมเฉพาะสำหรับผู้ต้องขังทั่วไปที่มีโทษระยะสั้น

วิชา	ระยะเวลา	วิทยากร
- สำรวจคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย - จำแนกลักษณะเพื่อการแก้ไข - ปฐมนิเทศเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าโปรแกรม - ประเมินบุคลิกภาพ/สุขภาพจิต - ประเมินความรู้/ทักษะ/ทัศนคติ และพฤติกรรมก่อนเข้าโปรแกรม		เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน นักจิตวิทยา/พยาบาล/นักสังคมสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน
วิชา ๑. การรู้จักและเข้าใจตนเอง ๒. การสร้างแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลงตนเอง ๓. การดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ๔. การวิเคราะห์และการสร้างอาชีพตนเอง ๕. การสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบ ๖. กฎหมายเบื้องต้นที่ประชาชนควรรู้ ๗. ทักษะการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ๘. การสานสายใยครอบครัว (การให้คำปรึกษาในครอบครัว) ๙. ทักษะชีวิต life skill ๑๐. ทักษะการจัดการกับอารมณ์	๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ - ๖ ชม. ๓ ชม.	วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม ,, ,, วิทยากรภายนอก (จัดหางานจังหวัด , สภาอุตสาหกรรมจังหวัด สโมสรโรตารี ฯลฯ วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย/นักกฎหมาย วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม ,, ,, ,,
ประเมินความรู้ ทัศนคติ ทักษะและพฤติกรรม หลังการเข้าโปรแกรม		เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน
รวมระยะเวลาการบำบัดฟื้นฟู	๓๐ ชม.	

สรุป

ระยะเวลาในการอบรมตามหลักสูตร ในชั้นบำบัดฟื้นฟู ไม่น้อยกว่า ๓๐ ชั่วโมง

หมายเหตุ : ให้ผู้เข้ารับการอบรมเข้ารับการฝึกอบรมวินัยแบบเข้มข้นโดยไม่นับจำนวนชั่วโมง

โปรแกรมเฉพาะสำหรับผู้ต้องขังทั่วไปที่มีโทษระยะสั้น (พักโทษกรณีพิเศษ)

วิชา	ระยะเวลา	วิทยากร
- สำรวจจัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย - จำแนกลักษณะเพื่อการแก้ไข - ปฐมนิเทศเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าโปรแกรม - ประเมินบุคลิกภาพ/สุขภาพจิต - ประเมินความรู้/ทักษะ/ทัศนคติ และพฤติกรรมก่อนเข้าโปรแกรม		เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน นักจิตวิทยา/พยาบาล/นักสังคมสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน
วิชา - การรู้จักและเข้าใจตนเอง - การสร้างแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลงตนเอง - การดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง - การวิเคราะห์และการสร้างอาชีพตนเอง - การสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบ - กฎหมายเบื้องต้นที่ประชาชนควรรู้ - ทักษะการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ - การสานสายใยครอบครัว (การให้คำปรึกษาในครอบครัว) - ทักษะชีวิต life skill - ทักษะการจัดการกับอารมณ์ - หลักสูตรการส่งเสริมการเรียนรู้ (กิจกรรมที่ส่งเสริมการฟัง พูด อ่าน เขียน) - การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย (การฟื้นฟูจิตใจ การวางแผนชีวิต การสงเคราะห์หลังปล่อย แนะนำอาชีพ)	๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ ชม. ๓ - ๖ ชม. ๓ ชม. ๑๒ ชม. ๙ ชม.	วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม „ „ วิทยากรภายนอก (จัดหางานจังหวัด , สภาอุตสาหกรรมจังหวัด สโมสรโรตารี ฯลฯ วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย/นักกฎหมาย วิทยากรภายนอก/วิทยากรภายในที่ผ่านการอบรม „ „ „ „
ประเมินความรู้ ทัศนคติ ทักษะและพฤติกรรม หลังการเข้าโปรแกรม		เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน
รวมระยะเวลาการบำบัดฟื้นฟู	๕๑ - ๖๐ ชม.	

สรุป

ระยะเวลาในการอบรมตามหลักสูตร ในชั้นบังคับพื้นฐาน ไม่น้อยกว่า ๕๑ ชั่วโมง

หมายเหตุ : ให้ผู้เข้ารับการอบรมเข้ารับการฝึกกระเปาะเวียนแบบเข้มข้นโดยไม่เน้นจำนวนชั่วโมง

**คำอธิบายกิจกรรมในโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง
โปรแกรมการแก้ไขผู้กระทำผิดทางเพศ**

วิชาพื้นฐาน

๑. การรู้จักและเข้าใจตนเอง

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้สมาชิกสามารถวิเคราะห์ความคิด อารมณ์ และความรู้สึกของตนเองได้
๒. เพื่อให้สมาชิกสามารถตระหนักรู้ในตนเอง รู้ความต้องการ ความสนใจ และนิสัยของตนเอง

ตลอดจนข้อดีและข้อเสีย

๓. เพื่อให้สมาชิกเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน และมีวิธีการจัดการอย่างเหมาะสม

สาระสำคัญ

เป็นการสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในตนเองแก่สมาชิก เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ถึงข้อดี ข้อเสีย และสถานการณ์รอบตัวได้อย่างรอบด้าน การรู้จักและเข้าใจตนเองเป็นปัจจัยหลักของการสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง เพราะทำให้สามารถประเมินความสามารถ อารมณ์ และความรู้สึกของตนเองในสถานการณ์ต่างๆได้อย่างเหมาะสม ซึ่งรู้จักตนเองนั้นยังมีประโยชน์ในแง่ของการทำให้เราเข้าใจผู้อื่นได้มากขึ้น นำไปสู่การแสดงออกทางพฤติกรรมที่เหมาะสม จนทำให้เกิดการยอมรับและเข้าใจผู้อื่น อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

๒. การสร้างแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลงตนเอง

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่สมาชิกก่อนเข้าอบรมตามโปรแกรม
๒. เพื่อให้สมาชิกรู้จักและสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน
๓. เพื่อสร้างความสามัคคี สร้างความรู้สึกและบรรยากาศที่ดี ให้รู้จักการทำงานเป็นทีม และการอยู่ร่วมกัน
๔. เพื่อให้สมาชิกได้ช่วยกันวางบรรทัดฐาน และกฎเกณฑ์ของกลุ่ม

วิธีดำเนินการ

๑. การปฐมนิเทศสมาชิก เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่โปรแกรม
๒. การจัดโครงสร้างกลุ่ม และกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ ให้แก่สมาชิก เพื่อให้รู้จักบทบาทหน้าที่

ของตนเองในขณะอยู่ร่วมกัน

๓. การกำหนดกรอบข้อห้าม และข้อควรปฏิบัติ เพื่อให้สมาชิกทุกคนถือปฏิบัติ
๔. กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อสร้างทีมงานในการทำงาน และความสามัคคี

๓. การดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้ทราบหลักการ วิธีการใช้ชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
๒. เพื่อให้สามารถนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้กับการดำเนินชีวิตได้

สาระสำคัญ

แนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดที่ตั้งอยู่บนพื้นฐาน ของทาง สบายกลาง และความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความ

รอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจ และการดำเนินชีวิต การที่บุคคลสามารถยืดหยุ่น และวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต และการทำงานตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงได้ บุคคลนั้นก็จะประสบความสำเร็จในชีวิต โดยมีหลักในเรื่องการประหยัด ไม่ฟุ้งเฟ้อ ใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น เหลือเก็บออม ซื่อสัตย์สุจริต ขยันทำงาน หลีกเลี่ยงอบายมุข ประพฤติตนอยู่ในศีลธรรม ยึดมั่นในการทำมาหากิน พัฒนาตนเอง ฯลฯ

๔. การวิเคราะห์และการสร้างอาชีพตนเอง

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติพฤติกรรมให้รักการทำงานและประกอบอาชีพสุจริต

๒. เพื่อให้มีความรู้และพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพตามความถนัดและตามความต้องการของตลาดแรงงาน สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ภายหลังพ้นโทษ

สาระสำคัญ

ผู้ต้องขังที่กระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน รวมทั้งผู้ต้องขังคดีค้ายาเสพติดรายย่อยที่กระทำผิดด้วยความจำเป็นส่วนใหญ่จะกระทำผิดเพราะปัญหาทางเศรษฐกิจ ไม่มีอาชีพที่จะเป็นที่ยืนของรายได้เลี้ยงชีพ และครอบครัว หรือมีรายได้ไม่เพียงพอ จึงไปลักทรัพย์ หรือจำหน่ายยาเสพติด ดังนั้น การแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังกลุ่มนี้จึงต้องเน้นหนักการฝึกอาชีพ ให้มีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ เพื่อจะได้มีอาชีพเลี้ยงตนเองได้และไม่กลับไปกระทำผิดอีก

๕. การสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบ

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อฝึกให้สมาชิกตระหนักในคุณค่าของความรับผิดชอบ

๒. เพื่อฝึกให้สมาชิกรู้หน้าที่และบทบาทของตนเอง

๓. เพื่อฝึกให้สมาชิกยอมรับผลจากการกระทำของตนเอง

สาระสำคัญ

การสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต้องมีการปลูกฝังให้สมาชิกเข้าใจว่าการกระทำทุกอย่างย่อมมีผลตามมาทั้งด้านบวกและด้านลบ บุคคลสามารถควบคุมความเป็นไปในชีวิตได้ถ้ารู้จักคิด รู้จักเลือกกระทำในสิ่งที่เหมาะสม บุคคลที่มีความรับผิดชอบคือ บุคคลที่รู้ถึงหน้าที่ บทบาทของตนเองอย่างชัดเจนเกิดการยอมรับว่าตนเองเป็นผู้ทำสิ่งนั้นและเต็มใจรับผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตนเอง เมื่อเกิดผลผิดพลาดหรือบกพร่องก็พร้อมที่จะยอมรับ และแก้ไขปรับปรุงไม่โยนความผิดให้ผู้อื่น

๖. กฎหมายเบื้องต้นที่ประชาชนควรรู้

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้สมาชิกมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายเบื้องต้นที่ประชาชนควรรู้

๒. เพื่อให้สมาชิกเกิดความตระหนักและระมัดระวังไม่ให้เกิดการทำความผิดซ้ำอีกภายหลังพ้นโทษ

สาระสำคัญ

ตามมาตรา ๖๔ ตามประมวลกฎหมายอาญา ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า “บุคคลจะแก้ตัวว่าไม่รู้กฎหมาย เพื่อให้พ้นจากความรับผิดชอบในทางอาญาไม่ได้...” ดังนั้นจึงต้องมีการให้ความรู้ ความเข้าใจทางด้านกฎหมาย และบทลงโทษ หากบุคคลใดได้ทำการละเมิดต่อบุคคลอื่น ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องปรามไม่ให้มีการกระทำผิดซ้ำอีกภายหลังพ้นโทษ

๗. ทักษะการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเรียนรู้ทักษะในการให้กำลังใจตนเองต่อสู้กับแรงกดดันจากสภาพแวดล้อม และจิตใจของเขาเอง หลีกหนีจากการกลับไปสู่การกระทำผิดซ้ำ
๒. เพื่อเรียนรู้ทักษะในการหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อการกระทำผิดซ้ำ
๓. เพื่อเรียนรู้ทักษะในการป้องกันตนเอง หรือ ทักษะในการจัดการกับความรู้สึกของตนเอง เมื่อเผชิญหน้ากับตัวกระตุ้น
๔. เพื่อฝึกพัฒนาจิตใจไปสู่การตั้งใจที่จะมีชีวิตที่ปราศจากการทำสิ่งผิดกฎหมาย

สาระสำคัญ

๑. การกระทำผิดซ้ำเกิดขึ้นได้จากตัวกระตุ้นผนวกกับแรงจูงใจซึ่งจะต้องไปด้วยกัน ดังภาพ

ดังนั้น ในการป้องกันการกระทำผิด จึงต้องทำทั้ง ๒ ทางคือสร้างแรงจูงใจ หรือจิตใจที่เข้มแข็งขึ้นในตัวของผู้กระทำผิด และสอนเทคนิคการหลีกเลี่ยงตัวกระตุ้นหรือสถานการณ์เสี่ยง

๒. ให้การเรียนรู้ถึงตัวกระตุ้นหรือสถานการณ์เสี่ยงว่ามีสิ่งใดบ้างเป็นตัวกระตุ้นหรือสถานการณ์เสี่ยง ควรหลีกเลี่ยงอย่างไร และจะจัดการกับสถานการณ์นั้น ๆ อย่างไร เช่น ผู้กระทำผิดในคดีข่มขืนเด็ก ควรหลีกเลี่ยงที่จะไปปรากฏตัวในที่ที่มีเด็กอยู่มาก ๆ เช่น สนามเด็กเล่น ในสวนสาธารณะ หรือในที่เปลี่ยว และไม่ประกอบอาชีพที่มีโอกาสใกล้ชิดกับเด็ก ผู้ที่อารมณ์ฉุนเฉียวง่ายและกระทำผิดโดยใช้ความรุนแรง ควรหลีกเลี่ยงการมีอาวุธในครอบครอง เป็นต้น

๘. การสานสายใยครอบครัว (การให้คำปรึกษาในครอบครัว)

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์และความเอื้ออาทรของผู้ต้องขังและครอบครัว
๒. เพื่อทราบปัญหาพื้นฐานที่แท้จริงในครอบครัวและประเมินความช่วยเหลือของครอบครัวที่มีต่อผู้ต้องขัง
๓. เพื่อให้ครอบครัวได้เข้ามามีส่วนร่วม ให้กำลังใจและสนับสนุนการฟื้นฟู

สาระสำคัญ

๑. ครอบครัวมีความสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมการแก้ไขพฤติกรรมของผู้ต้องขังให้ประสบความสำเร็จ เพราะครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมขั้นพื้นฐานและสถาบันแรกของมนุษย์ การมีความเข้าใจและเอื้ออาทรต่อกันเป็นสิ่งที่ควรส่งเสริม

๒. การให้ครอบครัวได้ทำความเข้าใจแนวทางการแก้ไขผู้ต้องขัง เป็นการประสานความร่วมมือ และประเมินเพื่อหาข้อปรับปรุงแนวทางการช่วยเหลือของครอบครัวที่มีผู้ต้องขัง

กิจกรรม

จัดกิจกรรมกลุ่มครอบครัวสัมพันธ์ (Family Relation)

โดยเชิญครอบครัวผู้ต้องขังมารับฟังการบรรยาย และจัดกลุ่มสัมพันธ์ให้ผู้ต้องขังและครอบครัวได้ทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อรับทราบปัญหาและสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

๙. ทักษะชีวิต life skill

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้สมาชิกได้พัฒนาทักษะต่างๆที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสมในสังคม
๒. เพื่อให้สมาชิกมีแนวทาง และพัฒนาความสามารถในการแก้ไขปัญหา และทักษะการตัดสินใจในชีวิตประจำวันได้
๓. เพื่อให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้การปรับตัวที่เหมาะสมเมื่อต้องอยู่ภายในสังคมที่มีความหลากหลาย

สาระสำคัญ

ทักษะชีวิต เป็นทักษะทางจิตวิทยาสังคม หรือความสามารถอย่างหนึ่ง ที่จะช่วยให้แต่ละบุคคลสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยทักษะชีวิตที่สำคัญมีทั้งสิ้น ๑๐ ทักษะ ได้แก่

๑. ทักษะการตัดสินใจ (Decision making) เป็นความสามารถในการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ในชีวิตได้อย่างมีระบบ เช่น ถ้าบุคคลสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับการกระทำของตนเอง ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมด้านสุขภาพ หรือความปลอดภัยในชีวิต โดยประเมินทางเลือกและผลที่ได้จากการตัดสินใจเลือกทางที่ถูกต้องเหมาะสม ก็จะมีผลต่อการมีสุขภาพที่ดีทั้งร่างกายและจิตใจ

๒. ทักษะการแก้ปัญหา (Problem Solving) เป็น ความสามารถในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตได้อย่างมีระบบ ไม่เกิดความเครียดทางกายและจิตใจ จนอาจลุกลามเป็นปัญหาใหญ่โตเกินแก้ไข

๓. ทักษะการคิดสร้างสรรค์ (Creative thinking) เป็น ความสามารถในการคิดที่จะเป็นส่วนช่วยตัดสินใจและแก้ไขปัญหาโดยการคิดสร้างสรรค์ เพื่อค้นหาทางเลือกต่าง ๆ รวมทั้งผลที่จะเกิดขึ้นในแต่ละทางเลือก และสามารถนำประสบการณ์มาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

๔. ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ (Critical thinking) เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ และประเมินปัญหา หรือสถานการณ์ที่อยู่รอบตัวเราที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต

๕. ทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective communication) เป็น ความสามารถในการใช้คำพูดและท่าทางเพื่อแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดของตนเอง ได้อย่างเหมาะสมกับวัฒนธรรม และสถานการณ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการแสดงความคิดเห็น การแสดงความต้องการ การแสดงความชื่นชม การขอร้อง การเจรจาต่อรอง การดักเตือน การช่วยเหลือ การปฏิเสธ

๖. ทักษะการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal relationship) เป็นความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันและกัน และสามารถรักษาสัมพันธภาพไว้ได้ยืนยาว

๗. ทักษะการตระหนักรู้ในตน (Self-awareness) เป็น ความสามารถในการค้นหารู้จักและเข้าใจตนเอง เช่น รู้ข้อดี ข้อเสียของตนเอง รู้ความต้องการ และสิ่งที่ไม่ต้องการของตนเอง ซึ่งจะช่วยให้เรารู้ตัวเองเวลาเผชิญกับความเครียดหรือสถานการณ์ต่าง ๆ และทักษะนี้ยังเป็นพื้นฐานของการพัฒนาทักษะอื่น ๆ เช่น การสื่อสาร การสร้างสัมพันธภาพ การตัดสินใจ ความเห็นอกเห็นใจอื่น

๘. ทักษะการเข้าใจผู้อื่น (Empathy) เป็น ความสามารถในการเข้าใจความเหมือน หรือความแตกต่างระหว่างบุคคล ในด้านความสามารถ เพศ วัย ระดับการศึกษา ศาสนา ความเชื่อ สีมวล อาชีพ ฯลฯ ช่วยให้สามารถยอมรับบุคคลอื่นที่ต่างจากเรา เกิดการช่วยเหลือบุคคลอื่นที่ด้อยกว่า หรือได้รับความเดือดร้อน เช่น ผู้ติดยาเสพติด ผู้ติดเชื้อเอดส์

๙. ทักษะการจัดการกับอารมณ์ (Coping with emotion) เป็น ความสามารถในการรับรู้อารมณ์ของตนเองและผู้อื่น รู้ว่าอารมณ์มีผลต่อการแสดงพฤติกรรมอย่างไร รู้วิธีการจัดการกับอารมณ์โกรธ และความเศร้าโศก ที่ส่งผลทางลบต่อร่างกาย และจิตใจได้อย่างเหมาะสม

๑๐. ทักษะการจัดการกับความเครียด (Coping with stress) เป็น ความสามารถในการรับรู้ถึงสาเหตุของความเครียด รู้วิธีผ่อนคลายความเครียด และแนวทางในการควบคุมระดับความเครียด เพื่อให้เกินการเบี่ยงเบนพฤติกรรมไปในทางที่ถูกต้องเหมาะสมและไม่เกิดปัญหา ด้านสุขภาพ

วิธีดำเนินการ

๑. วิทยากรกล่าวแนะนำและเปิดกลุ่ม มีกิจกรรมสนทนาก่อนการเริ่มกิจกรรม
๒. วิทยากรแบ่งกลุ่มย่อย เพื่อเริ่มทำกิจกรรม โดยในการทำกิจกรรมอาจใช้เป็นวิธีกลุ่มบำบัด เพื่อเน้นให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และทัศนคติร่วมกัน โดยเฉพาะในเรื่องการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น
๓. วิทยากรสรุปการทำกิจกรรม เพื่อให้สมาชิกเห็นความสำคัญของการพัฒนาทักษะชีวิตในการดำเนินชีวิตในสังคม

ใบงานที่ ๑ การมีสัมพันธภาพที่ดี

เวลา ๒๐ นาที

ให้สมาชิกเขียนเกี่ยวกับประเด็นดังต่อไปนี้

๑. ท่านคิดว่าสัมพันธภาพของท่านกับบุคคลอื่น ๆ เช่น คนในครอบครัว เพื่อน ก่อนเข้ารับการอบรม เป็นอย่างไรบ้าง
๒. ท่านพอใจกับสัมพันธภาพนั้นหรือไม่เพราะอะไร
๓. ท่านคิดว่า การมีสัมพันธภาพที่ดีมีประโยชน์อย่างไร

กรณีศึกษา น้องนุช

น้องนุชอายุ ๑๓ ปี ทำงานที่ร้านอาหารแห่งหนึ่งในช่วงเย็นหลังเลิกเรียน ด้วยการเป็นพนักงานล้างจาน จะสังเกตได้ว่าน้องนุชมักจะนำเศษอาหารที่ยังพอรับประทานได้หิ้วกลับบ้านทุกวัน เมื่อติดตามน้องนุชไปยังบ้านพัก ที่อยู่ในชุมชนแออัด แห่งหนึ่ง ปรากฏว่าในบ้าน พบตากับยายของเด็กทั้งสอง อยู่ในสภาพ ตาป่วยเป็นอัมพฤกษ์นอนบนที่นอน ลูกไปไหนไม่ได้ และยายตาบอดมองไม่เห็นและเคลื่อนไหวลำบาก สภาพบ้านเก่าทรุดโทรม ลูกๆของตา ยายไม่มีใครมาดูแลปล่อยให้้องนุชซึ่งเป็นหลานต้องคอยดูแลตา ยาย อยู่เพียงลำพังเป็นที่น่าสงสารยิ่งนัก จึงได้คำตอบว่าเพราะอะไรน้องนุชต้องทำงานหลังเลิกเรียนแทนที่จะไปเล่นสนุกๆกับเพื่อนๆ

ใบงานที่ ๒ กรณีศึกษา...น้องนุช

แบ่งกลุ่ม ๕ – ๖ คน ร่วมกันอภิปรายในประเด็นต่อไปนี้

๑. มีความรู้สึกอย่างไรกับชีวิตครอบครัวของน้องนุช
๒. ถ้าครอบครัวน้องนุชเป็นญาติของเราจะอย่างไร

ใบความรู้ที่ ๑ การแก้ปัญหา

การแก้ปัญหา ๕ ขั้นตอน

๑. กำหนดปัญหา และค้นหาสาเหตุของปัญหา
๒. กำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา
๓. วิเคราะห์ข้อดีและข้อเสียของแต่ละทางเลือก
๔. ตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด
๕. แก้ไขข้อเสียของทางเลือก

การตัดสินใจในการแก้ปัญหา เป็นการเลือกทางในการแก้ปัญหาที่มีทางเลือกมากกว่า ๑ ทางเลือก ในการเผชิญปัญหาทางออกไม่ได้ และการตัดสินใจแก้ปัญหานั้นอาจจะส่งผลกระทบต่อตนเองต่อผู้อื่น ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จหรือความล้มเหลว ฉะนั้นจึงควรให้ความสำคัญต่อการตัดสินใจที่รอบคอบ อาศัยข้อมูลที่ถูกต้อง เหมาะสม ทันสมัย และเพียงพอในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหแต่ละครั้ง ควรกำหนดขั้นตอนเลือก กระบวนการตัดสินใจด้วยวิธีการที่มีระบบและมีเหตุผล เป็นกระบวนการตัดสินใจและแก้ไขปัญห ๕ ขั้นตอน คือ

๑. การกำหนดปัญหา เป็นขั้นตอนที่กำหนดให้ชัดเจนว่า อะไรคือปัญหาที่แท้จริง

๒. การค้นหาสาเหตุของปัญหาและกำหนดทางเลือก โดยพิจารณาจากสาเหตุของปัญหาและพัฒนา ทางเลือกหลาย ๆ ทางเลือกที่มีความเป็นไปได้ในการแก้ไขปัญห

๓. การวิเคราะห์ทางเลือก โดยการประเมินทางเลือกแต่ละทางเลือกว่าเกิดผลดี ผลเสียอะไรตามมา และสามารถปฏิบัติได้หรือไม่ โดยใช้ข้อมูลต่าง ๆ ที่มีอยู่ หรือหาข้อมูลประกอบเพิ่มเติมและ ตัดสินใจเลือกวิธี แก้ปัญหาจากทางเลือกต่าง ๆ ด้วยเหตุผลและข้อมูลที่มีโดยอาศัยหลักจริยธรรม ค่านิยม และหลักกฎหมาย มาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจด้วย

๔. การแก้ไขข้อเสียของทางเลือก เสนอแนะวิธีการแก้ไขข้อเสียที่เกิดจากวิธีแก้ปัญหที่เลือกใช้ ถ้าทดลองใช้แล้วได้ผลก็สรุปเป็นแนวทางปฏิบัติจริง

ใบงานที่ ๓ การแก้ปัญหาจากกรณีศึกษา

* วิทยากรหากรณีศึกษา หรือเหตุการณ์สมมติเพื่อให้สมาชิกได้ฝึกทักษะการแก้ปัญหา

ให้สมาชิกแต่ละกลุ่มแก้ปัญหาจากกรณีศึกษา โดยวิเคราะห์ขั้นตอนต่างๆ ตามหลักการแก้ไขปัญห
๕ ขั้นตอน และบันทึกลงในแบบบันทึกนี้ (เวลา ๑๕ นาที)

๑. ปัญหาของตัวละครในกรณีศึกษา คือ.....

๒. กำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาจากกรณีศึกษา และข้อดี ข้อเสีย ของแต่ละทางเลือก

ทางเลือก	ข้อดี	ข้อเสีย
----------	-------	---------

๑).....

๒).....

๓. แต่ละกลุ่มเลือกทางเลือกใดในการแก้ปัญหา.....

เพราะเหตุใด.....

๔. วิธีแก้ไขข้อเสียของทางเลือกที่ตัดสินใจเลือก คือ

.....

๑๐. ทักษะการจัดการกับอารมณ์

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้สมาชิกเรียนรู้ถึงอารมณ์ วิธีระงับและควบคุมอารมณ์อย่างเหมาะสม

๒. เพื่อฝึกให้สมาชิกสามารถจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้อย่างถูกวิธี

สาระสำคัญ

๑. ความโกรธเป็นอารมณ์ที่เกิดขึ้นเสมอ ๆ และเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ขาดความยั้งคิด และคน
จำนวนมากกระทำผิดเพราะไม่สามารถระงับอารมณ์โกรธได้

๒. การตระหนักรู้ถึงอารมณ์ เป็นสิ่งสำคัญเบื้องต้นในการหาวิธีจัดการกับอารมณ์

๓. การรู้จักจัดการกับความเครียด และหลีกเลี่ยงความเครียดได้อย่างเหมาะสม จะเป็นการป้องกัน
ไม่ให้เกิดกลับไปกระทำผิดในลักษณะเดิมซ้ำอีก

วิชาตามลักษณะแห่งคดี

๑. การให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและบทลงโทษในคดีความผิดที่เกี่ยวกับคดีทางเพศ

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้สมาชิกมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและบทลงโทษจากการกระทำผิดในคดีทางเพศ
๒. เพื่อให้สมาชิกเกิดความตระหนักและระมัดระวังไม่ให้มีการกระทำความผิดซ้ำอีกภายหลังพ้นโทษ

สาระสำคัญ

ตามมาตรา ๖๔ ตามประมวลกฎหมายอาญา ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า “บุคคลจะแก้ตัวว่าไม่รู้กฎหมายเพื่อให้พ้นจากความรับผิดชอบในทางอาญาไม่ได้...” ดังนั้นจึงต้องมีการให้ความรู้ ความเข้าใจทางด้านกฎหมายและบทลงโทษ หากบุคคลใดได้ทำการละเมิดต่อบุคคลอื่น ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องปรามไม่ให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำอีกภายหลังพ้นโทษ

๒. การทำความเข้าใจกับพฤติกรรมการกระทำผิดของตนเอง

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้สมาชิกสามารถวิเคราะห์สาเหตุของการกระทำผิดของตนเองได้
๒. เพื่อให้สมาชิกทราบถึงพฤติกรรมที่ตนต้องเปลี่ยนแปลง
๓. เพื่อให้สมาชิกสามารถคิดหาแนวทางการหลีกเลี่ยงการกระทำผิดซ้ำ

สาระสำคัญ

ต้องสร้างความเข้าใจให้สมาชิกแต่ละคนในเรื่องปัญหาชีวิตที่ต้องเผชิญกับปัญหา และสาเหตุการกระทำผิดจนกระทั่งต้องนำตนเองไปสู่การกระทำผิดและสามารถหาแนวทางในการหลีกเลี่ยงการกระทำผิดซ้ำ การควบคุมอารมณ์ และการเข้ากับผู้อื่นอย่างเป็นกระบวนการ

ข้อบ่งชี้ นักบำบัดต้องเป็นผู้แนะแนวให้แก่สมาชิกแต่ละคนและต้องดำเนินการกลุ่มด้วยตนเอง

กิจกรรม

- กลุ่มเปิดเผยความรู้สึก
- กลุ่มให้คำปรึกษา
- บทบาทสมมุติ

๓. เพศศึกษาและการมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพศตรงข้าม

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เรียนรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา พฤติกรรมทางเพศ และความสัมพันธ์ทางเพศที่ถูกต้อง
๒. เพื่อให้เข้าใจการสร้างสัมพันธภาพกับเพศตรงข้าม และการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่เหมาะสม

สาระสำคัญ

๑. การให้ความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาเพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของผู้กระทำผิด ให้เหมาะสม มีความเข้าใจในเรื่องเพศอย่างถูกต้อง

๒. การให้เรียนรู้ทักษะการเข้าสังคม โดยเฉพาะการมีสัมพันธภาพกับผู้หญิงได้อย่างเหมาะสม เป็นความสัมพันธ์ที่พึงพอใจทั้งสองฝ่าย

๓. การให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

๔.การจัดการกับปัจจัยที่เป็นสิ่งเร้า

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้สมาชิกสามารถอธิบาย และจำแนกถึงตัวกระตุ้น/สิ่งเร้า ทั้งภายในและภายนอกที่เป็นสาเหตุ และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและการกระทำผิดของตนเอง

๒. เพื่อให้สมาชิกสามารถประเมินความเสี่ยงต่อการกระทำผิด และหาแนวทางจัดการกับความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสม

๓. สามารถอธิบายเทคนิคการหยุดความคิดที่เหมาะสมกับตนเองได้

สาระสำคัญ

การสำรวจและทำความเข้าใจตัวกระตุ้น/สิ่งเร้าทั้งภายในและภายนอกตัวใดที่มีส่วนกระตุ้นความคิด ซึ่งนำไปสู่การกระทำผิด เช่น การเข้าถึงสื่อที่ใช้ความรุนแรง ยาเสพติด กลุ่มเพื่อนชักชวนให้ลองยาเสพติด สุราหรือของมีเมา ความรุนแรงในครอบครัว สิ่งยั่วยุทางเพศ ฯลฯ หากสมาชิกรู้เท่าทันถึงตัวกระตุ้นต่างๆ และมีทักษะในการจัดการอย่างเหมาะสม จะสามารถช่วยลดความเสี่ยงต่อการเสพติดซ้ำได้

กลุ่ม	กิจกรรมการเรียนรู้	เนื้อหา / สื่อ
ประสพการณ์ - กลุ่มใหญ่ - กลุ่มย่อย	- ทักทายกลุ่มและกล่าวนำเข้าสู่บทเรียนโดยวิทยากรถามสมาชิกว่า “ที่ผ่านมามีเหตุการณ์ หรือสถานการณ์ใดบ้าง ที่ทำให้เกิดความเสี่ยงในการกระทำผิด ให้ลองเล่าประสบการณ์ของตนเอง” - วิทยากรสรุป จากสิ่งที่สมาชิกได้นำเสนอ และอธิบายประเภทของตัวกระตุ้นภายใน และตัวกระตุ้นภายนอก (ตามใบความรู้ที่ ๑) - แบ่งกลุ่มย่อย แล้วให้สมาชิกร่วมกันสำรวจและจำแนกตัวกระตุ้นแต่ละลักษณะที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดของตนเอง แล้วให้สมาชิกแต่ละคนนำเสนอในกลุ่มย่อย - วิทยากรกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนแนวทาง ในการจัดการกับตัวกระตุ้นของแต่ละคน และสรุปแนวทางที่เหมาะสมต่อการนำไปปฏิบัติได้จริง (ตามใบงานที่ ๒)	- ใบความรู้ที่ ๑ “สิ่งเร้าหรือตัวกระตุ้น” - ใบงานที่ ๑ “แบบสอบถามเกี่ยวกับตัวกระตุ้น” - ใบงานที่ ๒ “การแยกแยะตัวกระตุ้นและจัดการตัวกระตุ้น”
อภิปราย/กิจกรรม - กลุ่มใหญ่ - กลุ่มย่อย	- วิทยากรอธิบายถึงวิธีการควบคุมตนเองในกรณีต้องเผชิญกับตัวกระตุ้น/สิ่งเร้าที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและการกระทำผิด (ตามใบความรู้ที่ ๒) - แบ่งกลุ่มแล้วให้แต่ละกลุ่มยกตัวอย่างสถานการณ์ที่มีสิ่งเร้าที่อาจก่อให้เกิดพฤติกรรมกระทำผิด แล้วลองใช้เทคนิคการควบคุมตนเองในสถานการณ์นั้นๆ - แต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนกัน - วิทยากรสรุปของแต่ละกลุ่ม และสรุปกิจกรรมทั้งหมด	- ใบความรู้ที่ ๒ การควบคุมตนเอง

ใบความรู้ที่ ๑ สิ่งเร้าหรือตัวกระตุ้น

พฤติกรรม ของสิ่งมีชีวิตเกิดขึ้นได้จากปัจจัย ดังนี้

๑. มวลเหตุจูงใจ (Motivation) พลังผลักดันให้คนมีพฤติกรรม คนที่มีแรงจูงใจสูง จะใช้ความพยายาม ในการกระทำไปสู่เป้าหมายโดยไม่ลดละ แต่คนที่มีแรงจูงใจต่ำ จะไม่แสดงพฤติกรรม หรือไม่ก็ล้มเลิก การกระทำ ก่อนบรรลุเป้าหมาย ตัวอย่างของมวลเหตุจูงใจเช่น ลักษณะนิสัย อันได้แก่ความชอบ หรือไม่ชอบ สิ่งหนึ่งสิ่งใด หรืออาจเป็นเรื่องของอารมณ์ ความรู้สึก เป็นต้น อย่างไรก็ตามมวลเหตุจูงใจอาจเกิดขึ้น เนื่องจาก เป็นผลมาจาก สิ่งเร้าภายในร่วมด้วย

๒. สิ่งเร้าหรือตัวกระตุ้น (Stimulus) สิ่งเร้าหรือตัวกระตุ้นที่ทำให้เกิดพฤติกรรมนั้น มี ๒ ประเภท คือ

๒.๑ สิ่งเร้าภายนอก (external stimuli) เป็นสิ่งที่อยู่ภายนอกในร่างกายที่ประสาทสัมผัสทั้งห้า (ตา หู จมูก ลิ้น และ ผิวหนัง) สามารถสัมผัส และรับรู้ได้

๒.๒ สิ่งเร้าภายใน (internal stimuli) เป็นความพร้อมภายในร่างกายก่อนที่จะแสดงพฤติกรรมอัน เป็นผลมาจาก กลไกการทำงานภายในของร่างกาย เช่น ความหิวกระหาย การขับถ่าย ความต้องการทางเพศ

ใบงานที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับตัวกระตุ้น

๑. โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่มีผลกระทบให้สมาชิกกระทำความผิด และทำเครื่องหมาย X หน้าข้อความที่ไม่เคยส่งผลกระทบให้สมาชิกกระทำความผิดเลย

..... ความกลัว	 ความคับข้องใจ	 ถูกทอดทิ้ง
..... ความโกรธ	 ความสำนึกผิด	 ภาระจนกระวายใจ
..... เหนื่อยล้า	 ความสุข	 ถูกวิจารณ์,ถูกจับผิด
..... กัดดัน	 ขาดความมั่นใจ	 ซึมเศร้า
..... ไม่ปลอดภัย	 ผ่อนคลาย	 อับอายขายหน้า
..... เสียใจ	 หงุดหงิด	 ตื่นเต้น
..... เบื่อหน่าย	 อิจฉา/หึงหวง	 คู่แข่งขันฟุตบอล
..... อยู่บ้านคนเดียว	 เมื่อน้ำหนักตัวเพิ่ม	 หลังได้รับเงินเดือน
..... อยู่บ้านกับเพื่อน	 โรงเรียน	 เสี่ยงมอเตอร์ไซด์
..... ที่บ้านเพื่อน	 ขับรถ	 ก่อนมีนัดกับเพื่อนต่างประเทศ
..... งานเลี้ยง	 ก่อนมีเพศสัมพันธ์	 ระหว่างมีเพศสัมพันธ์
..... เซียร์ก้า	 หลังมีเพศสัมพันธ์	 ระหว่างมีนัดกับเพื่อนต่างประเทศ
..... ในร้านขายเหล้า	 ก่อนทำงาน	 หลังเลิกงาน
..... บาร์ / คลับ	 เมื่อมีเงิน	 ผ่านแหล่งจำหน่ายยาเสพติด
..... ในร้านขายเหล้า	 หลังจากพบผู้ขายยาเสพติด	 สื่อต่างๆ (ข่าวหนังสือพิมพ์ ทีวี หนังสือ วิทยู)

๒. ให้สมาชิกแต่ละคนสำรวจตัวกระตุ้นของตนเอง ที่มีผลกระตุ้นให้สมาชิกมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดและให้ระบุตัวกระตุ้นภายนอก และตัวกระตุ้นภายในลงในตาราง

ตัวกระตุ้นภายนอก	ตัวกระตุ้นภายใน
๑.	๑.
๒.	๒.

ใบงานที่ ๒ การแยกแยะตัวกระตุ้น

ให้สมาชิกแต่ละคนเขียนตัวกระตุ้นที่มีผลต่อตนเองในการกลับไปกระทำผิดซ้ำ ในประเด็นต่อไปนี้

ตัวกระตุ้น	การจัดการกับตัวกระตุ้นที่เหมาะสมของตนเอง
๑. อะไรคือตัวกระตุ้นที่มีอิทธิพลมากที่สุดที่อาจทำให้สมาชิกกลับไปกระทำผิดซ้ำ	
๒. อะไรคือตัวกระตุ้นที่อาจทำให้เกิดปัญหากับสมาชิกในอนาคตอันใกล้	

ใบความรู้ที่ ๒ การควบคุมตนเอง (Self-control)

การควบคุมตนเอง (Self-monitoring หรือ Self-control) คือการจัดให้บุคคลที่มีพฤติกรรมที่อาจเป็นปัญหาต่อตัวเองหรือบุคคลรอบข้าง เริ่มสังเกตพฤติกรรมตนเองและรายงานพฤติกรรมนั้นว่าเกิดขึ้นเวลาใด และส่วนใหญ่จะเกิดในสถานการณ์ใดมากที่สุด ซึ่งเป็นการให้ตัวสมาชิกได้รับรู้ถึงปัญหานั้นด้วยตนเองก่อน การควบคุมตนเองสามารถทำได้หลายวิธี

๑. การควบคุมสิ่งเร้า*

เป็นกระบวนการจัดการกับเงื่อนไขสภาพแวดล้อมหรือสิ่งเร้าที่ควบคุมพฤติกรรม หรือการเปลี่ยนแปลงสิ่งเร้า เพื่อให้พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ หรือเพื่อให้พฤติกรรมที่พึงประสงค์เกิดขึ้น โดยการกำจัดสิ่งเร้าที่ควบคุมพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์นั้น เช่น ถ้าจะลดน้ำหนัก เราต้องทราบทุกครั้งว่าอาหารที่เรารับประทานแต่ละครั้งมีสารอาหารอย่างไร สามารถควบคุมได้โดยซื้ออาหารรับประทานน้อยลงหรือซื้อวัตถุดิบที่มีประโยชน์ต่อการลดน้ำหนักมาทำอาหารเอง โดยต้องกำหนดสิ่งเร้าที่เฉพาะเจาะจงเพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เช่น กำหนดว่าต้องรับประทานผลไม้วันละกี่กรัม ผลไม้ชนิดไหนที่สามารถรับประทานได้/ชนิดไหนที่ควรเลี่ยง หรือเปลี่ยนแปลงสิ่งเร้าใหม่ที่เหมาะสมกับพฤติกรรม ในกรณีที่พฤติกรรมที่เป็นอยู่ถูกควบคุมด้วยสิ่งเร้าที่ไม่เป็นที่ยอมรับ เช่น บางคนมีนิสัยชอบกินของรับประทานเล่น ก็เปลี่ยนเป็นการรับประทานโยเกิร์ตระหว่างวัน

๒. การเตือนตนเอง

การเตือนตนเองประกอบด้วยกิจกรรม ๒ ส่วนคือ การสังเกตตนเอง และการบันทึกพฤติกรรมตนเอง ใช้ได้กับทั้งพฤติกรรมภายนอกและพฤติกรรมภายใน โดยต้องเลือกและกำหนดพฤติกรรมเป้าหมายให้ชัดเจน

๓. การทำสัญญากับตนเอง

การทำสัญญากับตนเองเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยในการควบคุมตนเอง คือข้อตกลงกับตนเองที่เขียนเป็นลายลักษณ์ ระบุขั้นตอนที่ดำเนินการและเมื่อบรรลุเป้าหมายจะให้อะไรกับตนเอง การทำสัญญากับตนเองก็เหมือนกับการทำสัญญาอื่นๆ คือ จะต้องมีการระบุในสัญญาว่าจะใช้เวลาเท่าไร ซึ่งอาจใช้เวลา ๒-๓ นาที เป็นสัปดาห์ เป็นเดือน เป็นปี การเขียนสัญญาควรเขียนเฉพาะสิ่งที่รู้ว่าจะสามารถเปลี่ยนแปลงได้ เมื่อบรรลุตามสัญญา ก็เปลี่ยนไปสู่พฤติกรรมเป้าหมายขั้นต่อไป ซึ่งในสัญญาควรประกอบด้วย

๔. การเปลี่ยนการสนองตอบ

เป็นวิธีการควบคุมตนเองอีกวิธีหนึ่ง บุคคลจะแสดงการสนองตอบอย่างอื่น หรือการกระทำพฤติกรรมอื่นที่สามารถระงับหรือแทนที่การสนองตอบที่ไม่เหมาะสม เช่น การคิดถึงเรื่องที่สนุกสนานเพื่อไม่ให้เกิดความวิตกกังวล การทำร่างกายให้ผ่อนคลายเพื่อควบคุมความเครียด เป็นต้น การทำสมาธิ อาจจัดอยู่ในวิธีการนี้ได้ เป็นการทำให้จิตใจและร่างกายผ่อนคลาย

๕. กิจกรรมสมานฉันท์และการพัฒนาความผูกพันทางสังคม (การสมานฉันท์ระหว่างผู้ต้องขังกับเหยื่อผู้ต้องขังกับสังคม ผู้ต้องขังกับครอบครัว)

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้สมาชิกได้เข้าใจ และทราบหลักการ วิธีการในการสร้างความสมานฉันท์ในสังคม
๒. เพื่อให้สมาชิกเข้าใจ เห็นความสำคัญของการสร้างความสมานฉันท์ในสังคมเพื่อให้สังคมดำรงอยู่ได้อย่างสันติสุข
๓. เพื่อให้ผู้ต้องขังตระหนักและรับรู้ถึงผลกระทบที่เกิดจากการกระทำของตน และความรู้สึกของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ
๔. เพื่อให้ผู้ต้องขังตระหนักและรับรู้ถึงผลกระทบที่เกิดจากการกระทำของตนต่อครอบครัว

* รัตนกรณ์ แวกระโทก. เทคนิคในการควบคุมตนเอง. [ออนไลน์]. จากเว็บไซต์ :

<https://www.gotoknow.org/posts/๔๖๑๑๓๓>

สาระสำคัญ

๑. เพื่อให้ทราบหลักการวิธีการในการสร้างความสมานฉันท์ ให้เกิดขึ้นในสังคม เนื่องจากการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ย่อมต้องพบคนเป็นจำนวนมาก ซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งด้านเศรษฐกิจ อารมณ์ สังคม วัฒนธรรม มีทั้งพฤติกรรมที่แสดงออกในทางบวก และทางลบ มนุษย์ทุกคนมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ให้รู้จักเลือกเอาสิ่งดี ๆ ของเขามาใช้ หากเราทำความเข้าใจ และยอมรับในข้อบกพร่องของคนอื่น จะทำให้ทุกคนสามารถปรับตัวอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข รู้จักการสร้างความสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นในสังคม

๒. วิทยาการสรุปถึงผลกระทบที่เหยื่อได้รับทั้งระยะสั้นและระยะยาว ผลกระทบทางร่างกาย และจิตใจ เพื่อให้เกิดความเห็นใจ สงสารเหยื่อและยับยั้งชั่งใจในการที่จะกระทำผิดครั้งต่อไป

๓. เชิญผู้เสียหายหรือผู้ที่เกี่ยวข้องมาเล่าเรื่องราว ความทุกข์ ความทรมาน ผลกระทบและผลเสียหายที่เหยื่อได้รับให้ผู้ต้องชังฟัง

๔. จัดแบ่งผู้ต้องชังออกเป็นกลุ่มย่อย จัดแสดงบทบาทสมมติ (Role Play) ให้ผู้ต้องชังแสดงเป็นเหยื่อ เพื่อจะได้รับความรู้เกี่ยวกับเหยื่อมีความรู้สึกอย่างไร และให้สมาชิกในกลุ่มร่วมแสดงความคิดเห็น เสร็จแล้วให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมาสรุป

๕. การมีสัมพันธภาพที่ดีกับครอบครัวเป็นเรื่องจำเป็นเพื่อไม่ให้นำไปสู่การกระทำผิดซ้ำอีก การฟื้นฟูสัมพันธภาพจะทำให้ต้องอาศัยการให้อภัยตนเองและผู้อื่นเป็นเบื้องต้น การมีแนวทางเพื่อที่จะฟื้นฟูสัมพันธภาพจะทำให้ง่ายต่อการปฏิบัติจริง

๖. การเรียนรู้ผลกระทบและความรู้สึกของผู้เสียหาย

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้ผู้ต้องชังตระหนักและรับรู้ถึงผลกระทบที่เกิดจากการกระทำของตน และความรู้สึกของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ

๒. เพื่อให้ผู้ต้องชังตระหนักถึงความรู้สึกผิดและความละอายใจ เกิดความรู้สึกเห็นใจ และสงสารเหยื่อ หรือผู้ที่อาจเป็นเหยื่อ และยับยั้งชั่งใจในการที่จะกระทำผิดครั้งต่อไป

อุปกรณ์ ข้าวจากหนังสือพิมพ์ , VDO หรือ VCD, กระดาษ A ๔, ปากกา

วิธีดำเนินการ

๑. ให้เรียนรู้จากเรื่องจริงที่เกิดขึ้น เช่น จากข่าวหนังสือพิมพ์ หรือจากการดู วีดิทัศน์ เพื่อให้ทราบถึง ผลกระทบ และความรู้สึกของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ และเชื่อมโยงกรณีศึกษาเข้ากับ ผู้ที่เคยเป็นเหยื่อของตน

๒. เชิญผู้เสียหายหรือผู้ที่เกี่ยวข้องมาเล่าเรื่องราว ความทุกข์ ความทรมาน ผลกระทบและผลเสียหายที่เหยื่อได้รับให้ผู้ต้องชังฟัง

๓. จัดแบ่งผู้ต้องชังออกเป็นกลุ่มย่อย จัดแสดงบทบาทสมมติ (Role Play) ให้ผู้ต้องชังแสดงเป็นเหยื่อ เพื่อจะได้รับความรู้เกี่ยวกับเหยื่อมีความรู้สึกอย่างไร และให้สมาชิกในกลุ่มร่วมแสดงความคิดเห็น เสร็จแล้วให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมาสรุป

๔. แจกกระดาษและปากกาให้ผู้ต้องชังได้เขียนระบายความรู้สึกถึงการกระทำของตนที่ผ่านมาและความรู้สึกสำนึกต่อความผิดที่ได้กระทำลงไป

สรุป วิทยาการสรุปถึงผลกระทบที่เหยื่อได้รับทั้งระยะสั้นและระยะยาว ผลกระทบทางร่างกาย และจิตใจ เพื่อให้เกิดความเห็นใจ สงสารเหยื่อและยับยั้งชั่งใจในการที่จะกระทำผิดครั้งต่อไป

๗. กลุ่มบำบัด เช่น ดนตรีบำบัด ศิลปบำบัด ละครบำบัด กีฬาบำบัด สติบำบัด

ดนตรีบำบัด (Music Therapy Group)

แนวคิด ดนตรีบำบัด (Music Therapy) หมายถึง การใช้ดนตรีเพื่อผ่อนคลายความเครียดในเชิงสร้างสรรค์นำไปสู่การพัฒนาสุขภาพกาย สุขภาพจิต พัฒนาความสามารถที่จะมีความสุขขั้นพื้นฐาน ปัจจุบันมีการพบว่าดนตรีสามารถปลดปล่อยความเครียดต่างๆได้ แต่จะต้องสัมผัสอย่างเลือกสรรและสร้างสรรค์เพื่อให้ดนตรีนั้นมีบทบาทสำคัญในการทำให้เกิดความสมดุลระหว่างกายกับใจ การสัมผัสดนตรีมี ๓ ขั้นตอน คือ การฟัง การบรรเลง และการขับร้อง เป็นทางเลือกหนึ่งในหลายๆ ทางที่จะช่วยผ่อนคลายความเครียดของคนในเชิงสร้างสรรค์ การใช้ดนตรีเพื่อเป็นสื่อกลางในการที่จะแสดงความรู้สึกหรืออารมณ์ ดนตรีเป็นตัวกระตุ้นให้สมาชิกตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา และสร้างบรรยากาศเป็นแบบไม่แข่งขัน หรือไม่สร้างความรู้สึกดัดดันต่อสมาชิกในกลุ่ม ตัวอย่างเช่น การฝึกร้องเพลงประสานเสียง การเล่นดนตรีพื้นบ้าน การเล่นดนตรีไทย ฯลฯ

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อพัฒนาด้านมนุษยสัมพันธ์ ให้การยอมรับซึ่งกันและกัน มีความเป็นมิตรและสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๒. ให้รู้จักการแสดงออกทางด้านอารมณ์ ซึ่งจะช่วยพัฒนาบุคลิกภาพ ลดความเครียด ความวิตกกังวล เพิ่มสัมพันธภาพที่อบอุ่นและความเชื่อมั่นในตนเอง
๓. ช่วยให้มีสมาธิและทำสิ่งต่าง ๆ ได้นาน
๔. ช่วยให้อารมณ์แจ่มใสผ่อนคลาย ควบคุมเสียงดนตรีรอบตัว รู้จักสร้างจินตนาการ ช่วยสร้างจินตนาการที่ลึกซึ้งให้แก่ผู้เล่นและผู้ฟัง
๕. เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียด
๖. ฝึกการเป็นหัวหน้ากลุ่มในรายที่สามารถเป็นหัวหน้าได้ดี
๗. ช่วยเร้าให้แสดงความรู้สึกภายในได้อย่างเหมาะสม
๘. ช่วยยกระดับสติปัญญา ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และความมุ่งมั่นแก่จิตใจได้

สาระสำคัญ ดนตรีมีผลต่อความรู้สึกของมนุษย์ ทำให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน คลายความเครียด ลดความกังวล เพิ่มความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเอง เรียนรู้และยอมรับความสามารถตนเอง และผู้อื่น เสียงดนตรีเป็นตัวกระตุ้นชนิดหนึ่งที่ทำให้มนุษย์เกิดการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

ศิลปบำบัด (Art Therapy)

แนวคิด การใช้ศิลปะเป็นสื่อในการสนับสนุนให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งมีโอกาสแสดงออก มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักแก้ปัญหา มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น ดังนั้นศิลปบำบัดจึงเปรียบเสมือนการเชื่อมเอาศิลปะ และการบำบัดเข้าด้วยกัน

วัตถุประสงค์

๑. มีโอกาสแสดงความคิดสร้างสรรค์
๒. ทำงานศิลปะอย่างสนุกสนานตามความต้องการ และตามธรรมชาติของตนเอง
๓. มีโอกาสพัฒนาทักษะด้านศิลปะ สังคม และอารมณ์ควบคู่กันไป
๔. มีพื้นฐานความคิดอันเป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิต
๕. รู้จักคิดและ ค้นคว้าทดลองแสวงหาคำตอบ รู้จักแก้ปัญหาและประนีประนอม
๖. มีการรับรู้เกี่ยวกับความงาม ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

๗. ได้รับการกระตุ้น ส่งเสริมให้เกิดจินตนาการ และสามารถแสดงออกในทางศิลปะหลายรูปแบบ จนเกิดการทำประโยชน์และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

สาระสำคัญ ศิลปะบำบัดเป็นวิธีการช่วยเหลือบุคคลที่มีปัญหาทางด้านอารมณ์และจิตใจ ซึ่งเกิดจากสภาพภายในและภายนอกจิตใจของบุคคลนั้น ศิลปะบำบัดเปรียบเสมือนเครื่องมือชนิดหนึ่งในการรักษา

กีฬาบำบัด

แนวคิด การเล่นกีฬาจัดเป็นการออกกำลังกาย ที่จำเป็นและสำคัญสำหรับทุกคน เพื่อให้มีสุขภาพสมบูรณ์ ช่วยเสริมสร้างความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ ช่วยให้อวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายได้ทำงานตามธรรมชาติ เสริมสร้างระบบการไหลเวียนของโลหิต ช่วยในการรับใช้น้ำพาทออกซิเจนไปบำรุงทุกส่วนของร่างกาย ซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอ ชำรุดและดำรงสภาพที่ปกติของร่างกาย นอกจากนี้กีฬายังเป็นการฝึกให้บุคคลมีวินัยในตนเอง มีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้สมาชิกได้ออกกำลังกาย เสริมสร้างความเข้มแข็งของร่างกาย
๒. เพื่อให้สมาชิกได้ผ่อนคลายความเครียด กระตุ้นให้ร่างกายตื่นตัว
๓. เพื่อให้สมาชิกได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
๔. เพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดี ความสามัคคีระหว่างสมาชิก

ละครบำบัด (Drama therapy)

เป็นศาสตร์ที่ผสมผสานระหว่างศิลปะการละคร กับ จิตวิทยา เข้ามาใช้ในการบำบัดจิตใจได้สำนึก ละครบำบัดจะใช้กระบวนการและเทคนิคของละครที่หลากหลายมาเป็นสื่อกลางในการเชื่อมโยงความคิด ความรู้สึก และอารมณ์ของแต่ละคนแล้วใช้เครื่องมือและเทคนิคต่างๆ ในการเข้าถึงความคิด อารมณ์ ความรู้สึก ให้คนได้แสดงออกมาเป็นรูปร่างมองเห็นและจับต้องได้ ผู้ที่เข้ามาใช้กระบวนการละครบำบัดมักเป็นผู้ที่มีปัญหาหรือต้องการพัฒนา เช่น พัฒนาทักษะในการสื่อสาร การปรับตัว การรู้จักตัวเอง ความมั่นใจในตัวเอง และพัฒนาการเรียนรู้ การอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นโดยผ่านสื่อของละครและศิลปะ

การทำกิจกรรมละครบำบัดในแต่ละครั้ง จะแบ่งเป็น 3 ส่วน เริ่มด้วย การวอร์มอัพ เพื่อความพร้อมของร่างกายและอารมณ์ให้มีการตื่นตัวในการเรียนรู้ แล้วจึงเคลื่อนไปสู่การสำรวจและการค้นหาความเป็นตัวเอง ส่วนนี้จะใช้เวลามากกว่าส่วนอื่นๆ เพราะเป็นโอกาสที่จะได้เข้าไปสัมผัสกับความคิด อารมณ์ ความรู้สึก ทัศนคติและเรื่องราวแง่มุมต่างๆ ของชีวิตของผู้ถูกบำบัด รวมถึงประเด็นปัญหาในจิตใจของแต่ละคน ส่วนสุดท้าย เป็นช่วงการจบขั้นตอนการบำบัด คือการพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน เครื่องมือที่ใช้ในกิจกรรม ได้แก่ หน้ากาก หุ่นมือ การแสดงบทบาทต่างๆ เกมที่ใช้ในกระบวนการละคร ท่วงท่าการเคลื่อนไหวของร่างกาย การใช้เสียง บทละคร การสร้างหรือแต่งเรื่องราว เพลง และอื่นๆ

ศาสนาบำบัด (การพัฒนาจิตใจ/สมาธิ/วิปัสสนา)

ศาสนาบำบัด คือ การนำหลักธรรมคำสั่งสอนต่าง ๆ ในทางพระพุทธศาสนามาขัดเกลาจิตใจและใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตให้แก่สมาชิกที่เข้ารับการอบรม

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้สมาชิกได้เรียนรู้เกี่ยวกับความสำคัญและประโยชน์ของการพัฒนาจิตใจ
๒. เพื่อกล่อมเกลาจิตใจสมาชิกให้ตั้งงามและเข้มแข็ง อดทนต่อสิ่งยั่วยู่ในทางเสื่อมเสีย

ประโยชน์ของการพัฒนาจิตใจ

๑. ทำให้จิตใจเข้มแข็ง ควบคุมตนเองให้อยู่เหนืออำนาจกิเลสที่เข้ายวนได้
๒. ทำให้มีความสุขุม รอบคอบ อดทน และเชื่อมั่นตนเองสูงขึ้น
๓. ทำให้มีความเพียรพยายามในการดำเนินชีวิตไปสู่ความสำเร็จมากขึ้น

โปรแกรมการปรับพฤติกรรมผู้กระทำผิดที่ใช้ความรุนแรง

๑. การให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและบทลงโทษในคดีความผิดที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความรุนแรง

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้สมาชิกมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและบทลงโทษจากการกระทำผิดในคดีความผิดที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความรุนแรง

๒. เพื่อให้สมาชิกเกิดความตระหนักและระมัดระวังไม่ให้มีการกระทำความผิดซ้ำอีกภายหลังพ้นโทษ

สาระสำคัญ

ตามมาตรา ๖๔ ตามประมวลกฎหมายอาญา ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า “บุคคลจะแก้ตัวว่าไม่รู้กฎหมาย เพื่อให้พ้นจากความรับผิดชอบในทางอาญาไม่ได้...” ดังนั้นจึงต้องมีการให้ความรู้ ความเข้าใจทางด้านกฎหมายและบทลงโทษ หากบุคคลใดได้ทำการละเมิดต่อบุคคลอื่น ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องปรามไม่ให้มีการกระทำผิดซ้ำอีกภายหลังพ้นโทษ

๒. ทักษะการเปลี่ยนแปลงความเชื่อและค่านิยมที่จะนำไปสู่ความรุนแรง

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้สมาชิกมีทักษะในการคิด และใช้สติปัญญา ไตร่ตรองก่อนตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวเอง

๒. เพื่อให้สมาชิกได้ฝึกการคิดอย่างมีขั้นตอน

สาระสำคัญ

๑. ฝึกให้สมาชิกได้รู้จักการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา

๒. ฝึกให้สมาชิกรู้จักพิจารณาแนวทางแก้ไขปัญหา

๓. ฝึกให้สมาชิกรู้จักวิเคราะห์ผลดี และผลเสียของทางเลือกในการแก้ไขปัญห

๔. ฝึกให้สมาชิกรู้จักตัดสินใจในการเลือกทางที่มีข้อดีมากที่สุด และมีข้อเสียน้อยที่สุด

๕. ฝึกให้สมาชิกรู้จักประเมินผลอย่างเที่ยงธรรม และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไข

โปรแกรมการแก้ไขผู้กระทำผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย

๑. การให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและบทลงโทษในคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้สมาชิกมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและบทลงโทษจากการกระทำผิดในคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย

๒. เพื่อให้สมาชิกเกิดความตระหนักและระมัดระวังไม่ให้มีการกระทำความผิดซ้ำอีกภายหลังพ้นโทษ

สาระสำคัญ

ตามมาตรา ๖๔ ตามประมวลกฎหมายอาญา ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า “บุคคลจะแก้ตัวว่าไม่รู้กฎหมาย เพื่อให้พ้นจากความรับผิดชอบในทางอาญาไม่ได้...” ดังนั้นจึงต้องมีการให้ความรู้ ความเข้าใจทางด้านกฎหมายและบทลงโทษ หากบุคคลใดได้ทำการละเมิดต่อบุคคลอื่น ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องปรามไม่ให้มีการกระทำผิดซ้ำอีกภายหลังพ้นโทษ

๒. ทักษะการเปลี่ยนแปลงความเชื่อและค่านิยมที่จะนำไปสู่ความรุนแรง

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้สมาชิกมีทักษะในการคิด และใช้สติปัญญา ไตร่ตรองก่อนตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวเอง
๒. เพื่อให้สมาชิกได้ฝึกการคิดอย่างมีขั้นตอน

สาระสำคัญ

๑. ฝึกให้สมาชิกได้รู้จักการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา
๒. ฝึกให้สมาชิกรู้จักพิจารณาแนวทางแก้ไขปัญหา
๓. ฝึกให้สมาชิกรู้จักวิเคราะห์ผลดี และผลเสียของทางเลือกในการแก้ไขปัญห
๔. ฝึกให้สมาชิกรู้จักตัดสินใจในการเลือกทางที่มีข้อดีมากที่สุด และมีข้อเสียน้อยที่สุด
๕. ฝึกให้สมาชิกรู้จักประเมินผลอย่างเที่ยงธรรม และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไข

โปรแกรมการแก้ไขผู้กระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน

๑. การให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและบทลงโทษในคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้สมาชิกมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและบทลงโทษจากการกระทำผิดในคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน

๒. เพื่อให้สมาชิกเกิดความตระหนักและระมัดระวังไม่ให้มีการกระทำความผิดซ้ำอีกภายหลังพ้นโทษ

สาระสำคัญ

ตามมาตรา ๖๔ ตามประมวลกฎหมายอาญา ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า “บุคคลจะแก้ตัวว่าไม่รู้กฎหมาย เพื่อให้พ้นจากความรับผิดชอบในทางอาญาไม่ได้...” ดังนั้นจึงต้องมีการให้ความรู้ ความเข้าใจทางด้านกฎหมาย และบทลงโทษ หากบุคคลใดได้ทำการละเมิดต่อบุคคลอื่น ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องปรามไม่ให้มีการกระทำความผิดซ้ำอีกภายหลังพ้นโทษ

๒. การประสบความสำเร็จด้วยสัมมาอาชีวะ

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติพฤติกรรมให้รักการทำงานและประกอบอาชีพสุจริต
๒. เพื่อให้มีความรู้และพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพตามความถนัดและตามความต้องการของตลาดแรงงาน สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ภายหลังพ้นโทษ

สาระสำคัญ

ผู้ต้องขังที่กระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำผิดโดยความจำเป็นส่วนใหญ่จะทำผิดเพราะปัญหาทางเศรษฐกิจ ไม่มีอาชีพที่จะเป็นที่ยึดเหนี่ยวรายได้เลี้ยงชีพ และครอบครัว หรือมีรายได้ไม่เพียงพอ จึงไปลักทรัพย์ หรือจำหน่ายยาเสพติด ดังนั้น การแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังกลุ่มนี้จึงต้องเน้นหนักการฝึกอาชีพ ให้ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ เพื่อจะได้มีอาชีพเลี้ยงตนเองได้และไม่กลับไปกระทำผิดอีก

โปรแกรมการแก้ไขผู้ค้ายาเสพติด

๑. การให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและบทลงโทษในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้สมาชิกมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและบทลงโทษจากการกระทำความผิดในคดีเกี่ยวกับยาเสพติด

๒. เพื่อให้สมาชิกเกิดความตระหนักและระมัดระวังไม่ให้มีการกระทำความผิดซ้ำอีกภายหลังพ้นโทษ

สาระสำคัญ

ตามมาตรา ๖๔ ตามประมวลกฎหมายอาญา ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า “บุคคลจะแก้ตัวว่าไม่รู้กฎหมาย เพื่อให้พ้นจากความรับผิดชอบในทางอาญาไม่ได้...” ดังนั้นจึงต้องมีการให้ความรู้ ความเข้าใจทางด้านกฎหมายและบทลงโทษ หากบุคคลใดได้ทำการละเมิดต่อบุคคลอื่น ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องปรามไม่ให้มีการกระทำความผิดซ้ำอีกภายหลังพ้นโทษ

๒. พิษภัยผลกระทบของยาเสพติด

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้สมาชิกได้รับรู้ถึงผลกระทบที่เกิดจากการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดและรับรู้ถึงพิษภัยจากยาเสพติด

๒. เพื่อปลูกฝังให้สมาชิกเกิดความรักตนเอง ครอบครัวและประเทศชาติ

สาระสำคัญ

๑. สอนให้สมาชิกเรียนรู้และตระหนักถึงโทษและพิษภัยจากยาเสพติด

๒. สอนให้สมาชิกได้เข้าใจว่าการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกระบวนการค้ายาเสพติดนั้นไม่รอดพ้นจากการจับกุมจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๓. เทคนิคการปฏิเสธและหลีกเลี่ยงหนีเครือข่ายยาเสพติด

วัตถุประสงค์

เพื่อให้สมาชิกสามารถปฏิเสธเพื่อนหรือบุคคลใกล้ชิดในสถานการณ์ที่อาจถูกชักชวนให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ได้ถูกต้องตามขั้นตอนการปฏิเสธ

สาระสำคัญ

สมาชิกจะต้องเรียนรู้และเข้าใจการปฏิเสธผู้อื่นได้อย่างถูกวิธีโดยมีหลักการปฏิเสธ ดังนี้

๑. ปฏิเสธอย่างจริงจังทั้งท่าทาง คำพูด และน้ำเสียง เพื่อแสดงความตั้งใจอย่างชัดเจน

๒. ใช้ความรู้สึกเป็นข้ออ้างประกอบเหตุผล เพราะการใช้เหตุผลอย่างเดียวมักจะถูกหักล้างด้วยเหตุผลอื่น จึงควรอ้างความรู้สึกประกอบด้วยก็จะทำให้โต้แย้งได้ยากขึ้น

๓. เมื่อถูกคะยั้นคะยอหรือสบประมาท ไม่ควรหวั่นไหว ควรรวบรวมสติแล้วเลือกวิธีต่อไปนี้

๓.๑ ปฏิเสธซ้ำโดยไม่ต้องใช้ข้ออ้าง พร้อมทั้งหาทางเลี่ยงจากเหตุการณ์ไป

๓.๒ การต่อรองโดยการหาทักทายคนอื่นมาทดแทน

๓.๓ การผิดผ่อนโดยขอยืมเวลาออกไปเพื่อให้ผู้ชักชวนเปลี่ยนความตั้งใจ

โปรแกรมการปรับพฤติกรรมผู้กระทำผิดอันเนื่องมาจากการดื่มสุรา

๑. การให้ความรู้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้สมาชิกมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและบทลงโทษจากการกระทำผิดในคดีเกี่ยวกับเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์

๒. เพื่อให้สมาชิกเกิดความตระหนักและระมัดระวังไม่ให้มีการกระทำความผิดซ้ำอีกภายหลังพ้นโทษ

สาระสำคัญ

ตามมาตรา ๖๔ ตามประมวลกฎหมายอาญา ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า “บุคคลจะแก้ตัวว่าไม่รู้กฎหมาย เพื่อให้พ้นจากความรับผิดชอบในทางอาญาไม่ได้...” ดังนั้นจึงต้องมีการให้ความรู้ ความเข้าใจทางด้านกฎหมายและบทลงโทษ หากบุคคลใดได้ทำการละเมิดต่อบุคคลอื่น ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องปรามไม่ให้มีการกระทำความผิดซ้ำอีกภายหลังพ้นโทษ

๒. พิษภัยและผลกระทบจากการดื่มสุรา

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้สมาชิกรับรู้ถึงพิษภัยและผลกระทบจากการดื่มสุรา

๒. เพื่อเป็นการยับยั้งความคิดที่จะกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก

สาระสำคัญ

จัดกิจกรรมให้ความรู้และพินิจสาบานตนให้แก่สมาชิกเพื่อใช้เป็นกรอบในการควบคุมตนเองของสมาชิก

วิธีดำเนินการ

- จัดพินิจสาบานตน เช่น การดื่มน้ำสาบาน และกล่าวปฏิญาณตนต่อหน้าสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่สมาชิกเคารพนับถือ โดยสาบานว่าสมาชิกจะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับสุรา ยาเสพติดอีก ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม
- พินิจดังกล่าวควรเป็นพิธีการที่ศักดิ์สิทธิ์ จัดในห้องที่เป็นส่วนตัว สงบเงียบ อาจนิมนต์พระสงฆ์มาร่วมในพิธีด้วย

โปรแกรมยุติธรรมนำสันติสุข

๑. ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายคดีความมั่นคง

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้สมาชิกมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและบทลงโทษจากการกระทำผิดในคดีความมั่นคง

๒. เพื่อให้สมาชิกเกิดความตระหนักและระมัดระวังไม่ให้มีการกระทำความผิดซ้ำอีกภายหลังพ้นโทษ

สาระสำคัญ

ตามมาตรา ๖๔ ตามประมวลกฎหมายอาญา ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า “บุคคลจะแก้ตัวว่าไม่รู้กฎหมาย เพื่อให้พ้นจากความรับผิดชอบในทางอาญาไม่ได้...” ดังนั้นจึงต้องมีการให้ความรู้ ความเข้าใจทางด้านกฎหมายและบทลงโทษ หากบุคคลใดได้ทำการละเมิดต่อบุคคลอื่น ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องปรามไม่ให้มีการกระทำความผิดซ้ำอีกภายหลังพ้นโทษ

๒. สันติศึกษา

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้าอบรมสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสันติสุข ลดปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ

สาระสำคัญ ศึกษาความหมายและแนวคิดหลักเกี่ยวกับสันติสุข และสันติภาพ ปัญหาความขัดแย้งและความรุนแรงในระดับครอบครัว ชุมชน ชาติ และระหว่างประเทศ การจัดการความขัดแย้งโดยสันติตามหลักการอิสลาม

๓. ศาสนาอิสลามกับแนวทางสันติสุข

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้สมาชิกนำหลักศาสนาอิสลามไปปรับใช้ในการคิด ใช้สติปัญญา ไตร่ตรองก่อนตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวเอง และฝึกการคิดอย่างมีขั้นตอน

๒. เพื่อให้สมาชิกสามารถนำหลักคำสอนศาสนาของอิสลามมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต ในการสร้างสันติภาพและความสามัคคีแก่คนในชาติได้อย่างเหมาะสม

สาระสำคัญ

ฝึกให้สมาชิกได้นำหลักคำสอนของศาสนาอิสลามมาใช้ในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา รู้จักพิจารณาแนวทางแก้ไขปัญหา รู้จักวิเคราะห์ผลดีและผลเสียของทางเลือกในการแก้ไขปัญหา ตัดสินใจในการเลือกทางที่มีข้อดีมากที่สุดและมีข้อเสียน้อยที่สุด เพื่อสามารถปฏิบัติตามกฎเกณฑ์การอยู่ร่วมกันในรูปของกฎระเบียบหรือกฎหมาย และมีคุณธรรม จริยธรรมในการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การมีส่วนร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม ทำให้ประชาชนสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

โปรแกรมการแก้ไขผู้กระทำความผิดซ้ำ

๑. การให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและบทลงโทษในคดีความผิดที่เกี่ยวข้อง (แยกตามประเภทคดีที่กระทำความผิดซ้ำ)

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้สมาชิกมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและบทลงโทษจากการกระทำความผิดในคดีต่าง ๆ

๒. เพื่อให้สมาชิกเกิดความตระหนักและระมัดระวังไม่ให้มีการกระทำความผิดซ้ำอีกภายหลังพ้นโทษ

สาระสำคัญ

ตามมาตรา ๖๔ ตามประมวลกฎหมายอาญา ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า “บุคคลจะแก้ตัวว่าไม่รู้กฎหมาย เพื่อให้พ้นจากความรับผิดชอบในทางอาญาไม่ได้...” ดังนั้นจึงต้องมีการให้ความรู้ ความเข้าใจทางด้านกฎหมายและบทลงโทษ หากบุคคลใดได้ทำการละเมิดต่อบุคคลอื่น ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องปรามไม่ให้มีการกระทำความผิดซ้ำอีกภายหลังพ้นโทษ

การประเมินความรู้ ทักษะ ทักษะและพฤติกรรม หลังการเข้าโปรแกรม

๑. การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล (Individual Counseling)

สาระสำคัญ

การให้คำปรึกษาเฉพาะราย คือ การพูดคุยระหว่างผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ (Counselor) กับผู้มีปัญหา ซึ่งเป็นผู้รับคำปรึกษา (Counselee) เพื่อช่วยให้เขาเกิดความคิดและมองเห็นการปฏิบัติที่แก้ไขหรือคลี่คลายปัญหาของเขาได้ การให้คำปรึกษา แนะนำ เปรียบเสมือนกระบวนการให้ความช่วยเหลือด้วยวิธีการสัมภาษณ์

ที่ต้องใช้เวลาต่อเนื่องกัน ขณะเดียวกันการให้คำปรึกษาแนะนำก็จะช่วยพัฒนาจิตใจให้มีความเป็นผู้ใหญ่ รู้จัก
อดทน ต่อสู้กับปัญหาและสามารถพึ่งตนเองได้

๒. การให้คำปรึกษาเป็นรายกลุ่ม (Group Counseling)

สาระสำคัญ

การให้คำปรึกษาเป็นรายกลุ่ม เป็นการใช้กระบวนการกลุ่มช่วยให้สมาชิกรู้จัก เข้าใจ และยอมรับ
ตนเองอย่างแท้จริง ให้สามารถหาทางออกในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งภายในจิตใจของตนได้ ซึ่งจะนำไปสู่
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในแนวทางที่เหมาะสม นอกจากนี้ยังได้นำกระบวนการกลุ่มรูปแบบต่าง ๆ มาใช้
ผสมผสานอีกด้วย เช่น

- กลุ่มระบายความคับข้องใจ (Ventilation)

เพื่อให้สมาชิกได้มีโอกาสระบายความคับข้องใจในปัญหาของตนเอง ให้กลุ่มได้ช่วยกันแนะนำแก้ไข
ซึ่งจะช่วยกันพัฒนาทัศนคติ ลดความตึงเครียดและความวิตกกังวล

- กลุ่มบันเทิงบำบัด (Therapeutic Recreation Group)

เพื่อให้สมาชิกได้รับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม สร้างสัมพันธภาพ เกิดความสามัคคี คลายอารมณ์ความ
ตึงเครียด สนใจสิ่งแวดล้อม มีคติเตือนใจ ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ฝึกหัดการเป็นผู้นำ – ผู้ตาม
ทราบวิธีการปฏิบัติตนให้อยู่ในขอบเขตที่สังคมยอมรับ รู้จักบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อหมู่คณะ สร้างเสริม
ความเชื่อมั่น ความมีคุณค่าในตนเองมากขึ้น ช่วยสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจให้ดีขึ้น โดยการเล่นเกม
และสันทนาการต่าง ๆ

- กลุ่มส่งเสริมความรู้

เพื่อให้สมาชิกได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ทันท่วงทีเหตุการณ์ มีการ
แลกเปลี่ยนความคิด ได้รับความเพลิดเพลิน เกิดความคุ้นเคยและมีสัมพันธภาพที่ดีในกลุ่ม เช่น อ่านหนังสือ
สารคดี เล่าเรื่อง เป็นต้น

๓. การให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มกับการประยุกต์ใช้

การให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม (Group Counseling) เป็นกระบวนการในการให้ความช่วยเหลือ
ต่อผู้รับบริการที่จัดขึ้นเป็นกลุ่ม ซึ่งโดยปกติแล้วขนาดของกลุ่มจะมีระหว่าง ๖-๘ คน โดยมุ่งแก้ปัญหาของ
สมาชิกแต่ละคนโดยอาศัยความสัมพันธ์ภายในกลุ่มที่มีบรรยากาศอบอุ่นมีการยอมรับ มีความไว้วางใจและ
ความเข้าใจซึ่งกันและกันอันจะทำให้สมาชิกได้พูดถึงตนเองและปัญหาของตนออกมา โดยมีเพื่อนสมาชิกช่วย
ให้กำลังใจและสนับสนุนเกี่ยวกับการจัดการกับปัญหาของตน แก้ปัญหาร่วมกัน ปรึกษาหารือซึ่งกันและกัน
เป็นกลุ่มโดยมีผู้ให้คำปรึกษาร่วมอยู่ด้วย

วิธีการดังกล่าวสมาชิกในกลุ่มจะมีโอกาสได้แสดงออกเกี่ยวกับความรู้สึกและความคิดเห็นของแต่ละ
คน เป็นการระบายความรู้สึกขัดแย้งในจิตใจ ได้สำรวจตนเอง ได้ฝึกการยอมรับตนเองกล้าที่จะเผชิญปัญหา
และได้ใช้ความคิดในการแก้ปัญหาหรือปรับปรุงตนเอง กับทั้งได้รับฟังความรู้สึกและความคิดเห็นของผู้อื่น
และได้ตระหนักว่าผู้อื่นก็มีความรู้สึกขัดแย้งหรือความคิดเห็นเช่นเดียวกับตน ไม่ใช่เขาคนเดียวที่มีปัญหา

๔. การให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มในเรือนจำและทัณฑสถาน

การให้คำปรึกษาอาจนำมาประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือในการอบรมแก้ไขผู้ต้องขังหรือลดปัญหาการ
ละเมิดกฎเกณฑ์ของเรือนจำและทัณฑสถาน โดยใช้กลวิธีส่งเสริมพัฒนาการ (Developmental Counseling)

เพื่อช่วยให้ผู้ต้องขังมีพัฒนาการที่ดี มีความรู้สึกต่อตนเองและค่านิยมที่ถูกต้อง มีความเข้าใจและยอมรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพการณ์ต่างๆ สามารถดำเนินชีวิตได้ต่อไปโดยไม่ท้อแท้สิ้นหวังและสามารถปรับตัวได้ ซึ่งจะช่วยลดปัญหาและความขัดแย้งต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในระหว่างถูกคุมขัง

การให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม (Group Counseling) นำมาใช้ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังกระทำผิดซ้ำของเรือนจำและทัณฑสถาน โดยมีความมุ่งหมายดังนี้

๑. เพื่อการพัฒนาทัศนคติ ศีลธรรม จริยธรรม ความคิด ทำที่ อารมณ์และจิตใจของผู้ต้องขังโดยใช้พลังกลุ่มเป็นเครื่องมือในการกระตุ้นจิตสำนึกในการปรับตนเป็นพลเมืองดี เนื่องจากความคิดและการกระทำเป็นสิ่งที่เกี่ยวเนื่องกัน

๒. เพื่อแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมของผู้ต้องขังให้เป็นไปในทางที่พึงปรารถนา เช่น การปรับตัวกับบุคคลรอบครัว ให้ผู้ต้องขังมีความพร้อมและสามารถอยู่กับสังคมภายนอกโดยไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก

การให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มถูกนำมาใช้เครื่องมือในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังกระทำผิดซ้ำ เพื่อลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำอีกได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยก่อนที่จะได้รับการปล่อยตัวควรให้ผู้ต้องขังได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในปัญหาของแต่ละคนร่วมคิดแก้ไขปัญหาร่วมกันและรับคำแนะนำร่วมกัน

โปรแกรมเฉพาะสำหรับนักโทษเด็ดขาดคดีความผิดเล็กน้อย (พักโทษกรณีพิเศษ)

๑. หลักสูตรการส่งเสริมการเรียนรู้ (กิจกรรมที่ส่งเสริมการฟัง พูด อ่าน เขียน)

การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ตลอดชีวิต และไม่จำกัดว่าจะอยู่ในสถานที่ใด แม้แต่ในเรือนจำ หากทุกคนตระหนักและให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่ยังถือเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เมื่อพวกเขาเหล่านั้นพ้นโทษออกไปใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม จะพบว่ากระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยพัฒนาความคิด พฤติกรรมและศักยภาพที่ตนเองมีออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ผู้ต้องขังก็คือผู้ที่สามารถพัฒนาตนเองและถือเป็นผู้เรียนที่ควรได้รับการส่งเสริม ผ่านกิจกรรมที่มีการเสริมแรงในทางบวก

คำจำกัดความที่นักจิตวิทยา คิมเบิล (Gregory A Kimble) กล่าวว่า **"การเรียนรู้คือการเปลี่ยนแปลงศักยภาพแห่งพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร ซึ่งเป็นผลมาจากการฝึกหรือการปฏิบัติที่ได้รับ การเสริมแรง** (Learning as a relatively permanent change in behavioral potentiality that occurs as a result of reinforced practice) "

จากความหมายของการเรียนรู้ข้างต้นแยกกล่าวเป็นประเด็นสำคัญได้ ๕ ประการ คือ

๑ การที่กำหนดว่า การเรียนรู้คือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ก็แสดงว่าผลที่เกิดจากการเรียนรู้ จะต้องอยู่ในรูปของพฤติกรรมที่สังเกตได้ หลังจากเกิดการเรียนรู้แล้ว ผู้เรียนสามารถทำสิ่งหรือเรื่องที่ไม่เคยทำมาก่อนการเรียนรู้

๒ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้น ต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างถาวร นั่นก็คือ พฤติกรรมที่เปลี่ยนไปนั้นจะไม่เป็นพฤติกรรมในช่วงสั้น หรือเพียงชั่วคราว และในขณะเดียวกันก็ ไม่ใช่พฤติกรรมที่คงที่ที่ไม่เปลี่ยนแปลงอีกต่อไป

๓ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดังกล่าว ไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนไปอย่างทันทีทันใด แต่มันอาจเป็นการเปลี่ยนแปลงศักยภาพ (Potential) ที่จะกระทำการสิ่งต่าง ๆ ต่อไปในอนาคต การเปลี่ยนแปลง ศักยภาพนี้อาจแฝงอยู่ในตัวผู้เรียน ซึ่งอาจจะยังไม่ได้แสดงออกมา เป็นพฤติกรรมอย่าง ทันทีทันใดก็ได้

๔ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือการเปลี่ยนแปลงศักยภาพในตัวผู้เรียนนั้นจะเป็นผลมาจากประสบการณ์หรือการฝึกเท่านั้น การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือศักยภาพอันเนื่องมาจากสาเหตุอื่นไม่ถือเป็นการเรียนรู้

๕ ประสบการณ์หรือการฝึกต้องเป็นการฝึกหรือปฏิบัติที่ได้รับการเสริมแรง (Reinforced practice) หมายความว่า เพียงแต่ผู้เรียนได้ รับรางวัลหลังจากที่ตอบสนอง ก็จะทำให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นในแง่ที่ว่า "รางวัล" กับ "ตัวเสริมแรง" (Reinforce) จะให้ความหมายเดียวกัน ต่างก็หมายถึงอะไรบางอย่างที่บุคคลต้องการ

ปัจจัยสำคัญในสภาพการเรียนรู้

ในสภาพการเรียนรู้ต่างๆ ย่อมประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญ ๓ ประการ ด้วยกัน คือ

๑. ตัวผู้เรียน (Learner)

๒. เหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เป็นตัวเร้า (Stimulus Situation)

๓ การกระทำหรือการตอบสนอง Action หรือ Response

พฤติกรรมของการเรียนรู้ จำแนกออกได้เป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ ๔ แบบ ด้วยกัน คือ

สืบค้นจาก https://www.novabizz.com/NovaAce/Learning/Learning_Process.htm

๑) การเรียนรู้สัจกัป (Conceptual Learning) ผู้เรียนต้องเรียนรู้สิ่งที่คล้ายกัน สามารถสรุปความเหมือนและแยกความแตกต่างได้

๒) การเรียนรู้ทักษะ (Skill Learning) การเรียนรู้ความเชื่อมโยงของสิ่งเร้าและความสามารถตอบสนองสิ่งเร้าได้อย่างถูกต้อง

๓) การเรียนรู้เจตคติ (Attitude toward Learning) เป็นความรู้สึกเชื่อ ศรัทธาต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด เครื่องมือในการวัดเจตคติ คือ การสัมภาษณ์ สังเกต การแสดงความรู้สึก ฯลฯ

๔) การเรียนรู้การแก้ปัญหา และวิธีคิดที่ถูกต้อง (Problem solving and Thinking)

ในจำนวนการเรียนรู้ทั้ง ๔ ประเภทนี้ การเรียนรู้สัจกัปและทักษะจะเกิดขึ้นได้ง่ายกว่าการเรียนรู้เจตคติ ทักษะ และการเรียนรู้การแก้ปัญหาและการคิด

- การเรียนรู้สัจกัปช่วยพัฒนาบุคคลให้เกิดความรอบรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์และปัญหาวิชาต่าง ๆ

- การเรียนรู้ทักษะช่วยให้เกิดความคล่องแคล่วทางกลไก และทำให้ผลการกระทำมีประสิทธิภาพ

- การเรียนรู้เจตคติ ทักษะจะมีผลต่ออารมณ์ความรู้สึกและแรงจูงใจนับเป็นรากฐานของการที่จะพัฒนาคนให้มีความฝึกฝนค้นคว้า หรือที่จะทำให้เกิดทักษะและสัจกัป

- การเรียนรู้การแก้ปัญหาและวิธีคิดที่ถูกต้อง จะเป็นรากฐานที่จะพัฒนาบุคคลให้สามารถแก้ปัญหา การปรับตัวและปรุงแต่งให้เป็นบุคคลประเภทสร้างสรรค์ (Creative people) ที่สังคมปรารถนา

ขอบข่ายเนื้อหา

ขอบข่ายเนื้อหา ประกอบด้วย

ตอนที่ ๑ การพัฒนาทักษะด้านการอ่าน

เพราะการเรียนรู้ไม่ได้เกิดขึ้นได้เฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น แต่มีอยู่ทุกๆ ที่รอบตัวเรา ความรู้ที่มีประโยชน์ในชีวิตประจำวันที่เราได้ต่างๆ ซึ่งต้องเป็นหนังสือที่มีประโยชน์จึงจะถือว่าเป็นหนังสืออ่านนอกเวลา เช่น เรื่องสั้น นิยาย สารคดี หนังสือนวนิยาย ฯลฯ ความรู้ที่ได้จากการอ่านหนังสืออ่านนอกเวลานั้นเป็นความรู้รอบตัว สามารถใช้ประโยชน์ได้ในห้องเรียนและในชีวิตประจำวันได้

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

๑) เพื่อให้เกิดทักษะในการอ่านหนังสือ รักการอ่าน รู้จักการค้นคว้าหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งเรียนรู้ในห้องสมุด

๒) เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจเพื่อให้ความรู้รอบตัวที่สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

๓) เพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

- ๔) ช่วยให้ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน
- ๕) ช่วยสร้างจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์
- ๖) ช่วยปลูกฝังคุณธรรมเจตคติและแบบอย่างที่ดี

โดยให้เรียนจำ อาจารย์จาก กศน. ร่วมกันคัดเลือกหนังสือที่ใช้ในการอ่านในหลักสูตร อย่างน้อย ๑๐ เล่ม ที่มีเนื้อหาส่งเสริมในด้านต่างๆ ประกอบด้วย

- ๑.๑ ด้านการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม
- ๑.๒ ด้านการพัฒนาทักษะวิชาชีพหรือแรงบันดาลใจในการประกอบอาชีพ
- ๑.๓ ด้านความเสียสละต่อส่วนรวม และความรักประเทศชาติ
- ๑.๔ ด้านชีวประวัติบุคคลสำคัญที่เป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิต
- ๑.๕ ด้านอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต สอดคล้องกับวิถีชีวิตของตนเอง ฯลฯ

ตอนที่ ๒ การพัฒนาทักษะด้านการฟัง และการพูด โดยการเข้าร่วมกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้เกี่ยวกับการฟังและการพูด ทั้งการฟังจากระบบเสียงตามสายของเรือนจำ การชมภาพยนตร์ รายการโทรทัศน์ ละคร การฟังจากการบรรยายของเจ้าหน้าที่หรือวิทยากรภายนอก ตลอดจนการมุ่งเน้นให้นำสิ่งที่ได้ฟังหรืออ่านมาเรียบเรียงความคิดรวบยอดเพื่อสามารถออกมาพูดเล่าเรื่อง ประสบการณ์ในชีวิตให้กับผู้อื่นได้ โดยเนื้อหาของการฟังและการพูด ในสาขาวิชาความรู้ต่างๆ โดยการพูด อาจนำความรู้ที่ได้จากการอ่าน และการฟัง มาพูดเพื่อให้แง่คิด สะท้อนสังคม และชีวิต ซึ่งโดยรวมการพูดควรมีเนื้อหาส่งเสริมในด้านต่างๆ ประกอบด้วย

- ๒.๑ ด้านการส่งเสริมความรักในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
- ๒.๒ ด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- ๒.๓ คำสอนของ ‘พ่อ’ ในหลวงรัชกาลที่ ๙ แรงบันดาลใจ เรื่องการดำเนินชีวิต และการทำงาน
- ๒.๔ ด้านการส่งเสริมสุขภาพและการหลีกเลี่ยงอบายมุข
- ๒.๕ ด้านการประกอบอาชีพ
- ๒.๖ ด้านภูมิปัญญาชาวบ้าน
- ๒.๗ ด้านอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์

ตอนที่ ๓ การพัฒนาทักษะด้านการเขียน เพราะการเขียนเป็นศิลปะ ใช้ภาษาเป็นสื่อในการถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด และจินตนาการออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรให้ผู้อ่านเข้าใจโดยอาศัยประสบการณ์ และทักษะต่าง ๆ ทักษะการเขียนจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้ต้องขังควรได้รับการพัฒนาลำดับความคิดและเรียบเรียงผ่านตัวอักษร โดยต้องฝึกให้ผู้ต้องขังเขียนสรุปสิ่งที่ได้จากการอ่าน การฟัง การพูด โดยทำบันทึกการอ่าน หรือบันทึกการเรียนรู้ส่งเจ้าหน้าที่หรืออาจารย์ทุกวัน

ตัวชี้วัด

๓.๑ ผู้ต้องขังมีความสามารถในการฟัง พูด อ่าน เขียน ได้อย่างเข้าใจและสามารถนำไปใช้ในโอกาสต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

๓.๒ ผู้ต้องขังมีความรู้ ความเข้าใจ และได้รับการเพิ่มพูนทักษะด้านการอ่าน การฟัง เพื่อนำความรู้สาระประโยชน์มาพัฒนาตนเอง และสามารถพูด และเขียนสรุปใจความสำคัญ ความคิดรวบยอด ตลอดจนคิดวิเคราะห์ แยกแยะในประเด็นต่างๆ จากข้อมูลที่ได้รับอย่างถูกต้องและเหมาะสม

๓.๓ ปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาทในการฟัง พูด อ่าน และเขียน เพื่อการสื่อสารกับผู้อื่น

๓.๔ ผู้ต้องขังมีความกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม สามารถเล่าเรื่อง แสดงความคิดเห็น และแสดงความรู้สึกรับของตนเองต่อที่สาธารณะ

เวลาเรียน

ใช้เวลาเรียนและทำกิจกรรมตลอดหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้ ไม่น้อยกว่า ๔๐ ชั่วโมง
แบ่งออกเป็นการจัดชั่วโมงเรียนและทำกิจกรรมจำนวน ๕ ชั่วโมงต่อวัน รวมจำนวน ๘ วัน
ช่วงเช้า ๓ ชั่วโมง และบ่าย ๒ ชั่วโมง

เนื้อหาหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับผู้ต้องขัง

วันที่	รายละเอียดหลักสูตร	เครื่องมือที่ใช้	วิทยากร
วันที่ ๑			
เช้า (ภาคทฤษฎี)	- การประเมินผลก่อนเรียน เพื่อวัดระดับความรู้ ความสนใจ และทัศนคติต่อการพัฒนาตนเอง ด้านการอ่าน - หลักการอ่านและการสรุปความคิดรวบยอดจากการอ่าน - คุณประโยชน์ของการอ่านคือหน้าต่างแห่งโลกกว้าง - เคล็ดลับสำหรับการเลือกหนังสือดี มีสาระ ได้ประโยชน์	- แบบประเมินผลก่อนเรียน	เจ้าหน้าที่เรือนจำ/กศน.
บ่าย (ภาคปฏิบัติ)	- กิจกรรมเลือกหนังสือที่ใช้ในห้องสมุด และเตรียมทำกิจกรรมหนังสือพูดได้/เล่าเรื่องให้เพื่อนฟัง	- หนังสือดี มีสาระ	เจ้าหน้าที่เรือนจำ/กศน.
วันที่ ๒			
เช้า – บ่าย (ภาคปฏิบัติ)	ฝึกภาคปฏิบัติ - กิจกรรมหนังสือพูดได้/เล่าเรื่องให้เพื่อนฟัง/ การเขียนสรุปบทเรียนที่ได้จากหนังสือที่อ่าน - การประเมินผลหลังเรียน	- แบบประเมินผลหลังเรียน	เจ้าหน้าที่เรือนจำ/กศน.
วันที่ ๓			
เช้า-บ่าย (ภาคทฤษฎี)	- การประเมินผลก่อนเรียน เพื่อวัดระดับความรู้ ความสนใจ และทัศนคติต่อการพัฒนาตนเอง ด้านการฟังและการพูด - ทักษะการฟังและการเป็นผู้พูดที่ดี	- แบบประเมินผลก่อนเรียน	เจ้าหน้าที่เรือนจำ/กศน.
บ่าย (ภาคปฏิบัติ)	- ฝึกการพูดในที่สาธารณะ	- เครื่องเสียง	เจ้าหน้าที่เรือนจำ/กศน.

วันที่	รายละเอียดหลักสูตร	เครื่องมือที่ใช้	วิทยากร
วันที่ ๔			
เช้า (ภาคทฤษฎี)	หลักการพูดและการประกาศเสียงตามสาย - การเตรียมข้อมูล - บทในการประกาศ - หลักการและวิธีการในการผลิตสื่อข้อมูล / บทสำหรับประกาศ - การใช้เสียงภาษาไทย จังหวะในการพูด การประกาศเสียงตามสาย ตลอดจนการพูดในที่สาธารณะได้อย่างถูกต้องและเป็นมืออาชีพ		เจ้าหน้าที่เรือนจำ/กศน
บ่าย (ภาคปฏิบัติ)	- การฝึกปฏิบัติเขียนข้อมูลสำหรับใช้ประกาศผ่านเสียงตามสายและฝึกพูดตามข้อมูลที่ได้เตรียมไว้	เสียงตามสายของเรือนจำ	เจ้าหน้าที่เรือนจำ/กศน
วันที่ ๕			
เช้า	- ชมภาพยนตร์แล้วให้ใบงานเพื่อทำกิจกรรมการเรียนรู้	ภาพยนตร์	เจ้าหน้าที่เรือนจำ/กศน
บ่าย	- ทำกิจกรรมเดี่ยว/ กิจกรรมกลุ่มจากการชมภาพยนตร์ - บันทึกสรุปผลที่ได้จากการทำกิจกรรม	ใบงานเดี่ยว/ใบงานกลุ่ม	เจ้าหน้าที่เรือนจำ/กศน
วันที่ ๖			
เช้า	- รูปแบบการจัดบอร์ดส่งเสริมการเรียนรู้/จัดบอร์ดอย่างไรให้น่าสนใจ	กิจกรรมกลุ่ม	เจ้าหน้าที่เรือนจำ/กศน
บ่าย	- กิจกรรมการแบ่งกลุ่มจัดบอร์ดประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ในหัวข้อที่กำหนด เพื่อฝึกการทำงานเป็นทีม - บันทึกสรุปผลที่ได้จากการจัดบอร์ด	กิจกรรมกลุ่ม	เจ้าหน้าที่เรือนจำ/กศน
วันที่ ๗			
เช้า	- เปิด Youtube เพื่อสร้างแรงบันดาลใจด้านอาชีพให้ผู้ต้องขัง	ชมคลิปจากYoutube เรื่องเกี่ยวกับอาชีพต่างๆ	เจ้าหน้าที่เรือนจำ/กศน
บ่าย	- กิจกรรมตลาดนัดไอเดีย ให้คิดอาชีพที่ต้องการทำหลังพ้นโทษ โดยออกแบบชีวิตของตนเองที่ต้องการเป็น	กิจกรรมกลุ่ม	เจ้าหน้าที่เรือนจำ/กศน
วันที่ ๘			
เช้า	- การฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ในหัวข้อ “อนาคตกำหนดได้ด้วยตัวเราเอง” นำความรู้และสิ่งที่ได้จากการทำกิจกรรมมาประมวลเป็นงานเขียนเพื่อวางแผนอนาคตของตนเอง	ใบงานเดี่ยว	เจ้าหน้าที่เรือนจำ/กศน
บ่าย	- ฝึกการพูดสิ่งที่ได้เขียนไว้ให้เพื่อนและอาจารย์ฟัง - การประเมินผลหลังเรียน	แบบประเมินผลหลังเรียน	เจ้าหน้าที่เรือนจำ/กศน

การวัดและประเมินผล

ประเมินผลก่อนเรียน

เพื่อให้ทราบระดับความรู้ ความสนใจของผู้ต้องขังว่าสามารถฟัง พูด อ่าน เขียนได้ระดับใด เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการคัดเลือกสื่อและวางแผนการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้ต้องขังที่เข้าหลักสูตรในระดับเดียวกัน

ประเมินผลระหว่างเรียน

ระหว่างการจัดการเรียนรู้ เจ้าหน้าที่/ครูผู้สอน สามารถพิจารณาความสามารถในการเรียนรู้ในแต่ละคน ซึ่งสามารถประเมินได้หลายวิธี เช่น การสังเกต การตอบคำถาม การพูดคุย การตรวจผลงาน การทำใบงานต่างๆ การมีส่วนร่วมในกิจกรรม

ประเมินผลหลังเรียน

เป็นการประเมินผลในภาพรวมทั้งหมด โดยเจ้าหน้าที่และครูผู้สอนสามารถใช้แบบทดสอบหรือตรวจสอบเอกสารหลักฐาน จากคะแนนของใบงานต่างๆ รวมทั้งการประเมินผลความพึงพอใจของผู้ต้องขังหลังเรียน

การจบหลักสูตร

๑. ผู้ต้องขังต้องเข้าร่วมในทุกกิจกรรมของหลักสูตร
๒. ผู้ต้องขังที่เข้าหลักสูตรต้องผ่านเกณฑ์การประเมินไม่น้อยกว่า ๘๐ คะแนน
๓. ผู้ต้องขังจะได้รับใบประกาศนียบัตรเพื่อนำไปใช้ในการเลื่อนชั้นได้

๒. การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย (การฟื้นฟูจิตใจ การวางแผนชีวิต การสงเคราะห์หลังปล่อย แนะนำอาชีพ) การดำเนินงานตามหลักสูตร

๑. การเสริมสร้างสมรรถภาพทางร่างกาย มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้ต้องขังได้มีความพร้อมทางด้านร่างกาย มีความแข็งแรง อดทน มีระเบียบวินัย เป็นการเตรียมพร้อมเพื่อเข้าสู่กิจกรรมอื่น ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

- การฝึกกระเปาะแถว การฝึกกระเปาะวินัยประจำวัน ฯลฯ
- การออกกำลังกายบริหาร
- การเล่นกีฬาและนันทนาการ
- กิจกรรมค้นหาสาระและคุณค่าชีวิต Walk Rally for Life

๒. การพัฒนาจิตใจ มีวัตถุประสงค์ เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม สร้างจิตสำนึก และความเข้มแข็งในด้านจิตใจ ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

- ทักษะในการใช้ชีวิต ได้แก่ การเสริมสร้างความเข้มแข็งทางจิตใจ การเห็นคุณค่าในตนเอง ทักษะการปฏิเสธ ทักษะการตัดสินใจและแก้ปัญหา ฯลฯ
- อบรมหลักสูตรตามลัทธิศาสนาแบบเข้มข้น โดยเชิญวิทยากรที่เป็นผู้สอนศาสนาของแต่ละศาสนาและจัดอบรมตามความเหมาะสม เช่น ศาสนาพุทธ มีการฝึกวิปัสสนากรรมฐาน เป็นต้น

๓. การฝึกทักษะอาชีพ มีวัตถุประสงค์ เพื่อเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับอาชีพอิสระและอาชีพระยะสั้น ให้สามารถนำไปประกอบอาชีพภายหลังพ้นโทษ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการของตลาดแรงงานและความสมัครใจของผู้ต้องขัง กำหนดไว้ ๕ อาชีพ

๔. การพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัว มีวัตถุประสงค์ เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนสร้างเสริมความมั่นใจและความมุ่งมั่นในการปรับตนเป็นพลเมืองดีของสังคม โดยไม่หวนกลับมากระทำผิดซ้ำอีก ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

- อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายเบื้องต้นที่ใช้ในชีวิตประจำวันและเงื่อนไขในการคุมประพฤติ ฯลฯ

- การให้ความรู้ในการใช้ชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริ

- การให้คำปรึกษาและการแนะแนวทางด้านการประกอบอาชีพ เช่น แนะนำแหล่งงาน การหางานทำ การสมัครงาน หน่วยงานที่ให้บริการทางสังคม

- การจัดกิจกรรมครอบครัวสัมพันธ์ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว แบ่งเป็น กิจกรรมเจ้าหน้าที่พบญาติ และ ให้ญาติพบผู้ต้องขังเพื่อพูดคุยและมีกิจกรรมร่วมกัน

สัปดาห์ที่ ๑ เน้นการเสริมสร้างสมรรถภาพทางร่างกายและการพัฒนาทางด้านจิตใจ เพื่อพัฒนาทักษะทางด้านร่างกาย การมีวินัย การรู้บทบาทหน้าที่ของตน การรู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม ตลอดจนปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม สร้างจิตสำนึก และการสร้างความเข้มแข็งในด้านจิตใจ

สัปดาห์ที่ ๒ เน้นการให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพอิสระและอาชีพระยะสั้น เพื่อสามารถนำไปประกอบอาชีพภายหลังพ้นโทษได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการของตลาดแรงงานและความสมัครใจของผู้ต้องขัง

สัปดาห์ที่ ๓ เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัว มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนสร้างเสริมความมั่นใจและความมุ่งมั่นในการปรับตนเป็นพลเมืองดีของสังคม โดยไม่หวนกลับมากระทำผิดซ้ำอีก

**หมายเหตุ ตารางกิจกรรมสามารถปรับได้ตามความเหมาะสม แต่ต้องครอบคลุมให้ครบทั้ง ๔ ด้าน

- การรายงานผลแนวทางการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังตามลักษณะแห่งคดีและพฤติการณ์การกระทำผิด
- แบบฟอร์มการรายงานผล ประกอบด้วย
๑. โครงการที่ผ่านการอนุมัติจากผู้บังคับบัญชา (ผู้บัญชาการเรือนจำ/ผู้อำนวยการทัณฑสถาน)
 ๒. ตารางหลักสูตรการฝึกอบรม (แบบฟอร์มที่ ๑)
 ๓. บัญชีรายชื่อผู้ต้องขังที่เข้าโปรแกรม (แบบฟอร์มที่ ๒)
 ๔. แบบประเมินผลการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพฤติกรรมของผู้ต้องขัง (แบบฟอร์มที่ ๓)
 ๕. แบบประเมินความคิดเห็นของผู้ต้องขังต่อการเข้าร่วมโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟู (แบบฟอร์มที่ ๔)
 ๖. แบบรายงานผลการจัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง และภาพถ่าย (แบบฟอร์มที่ ๕)
 ๗. แบบรายงานการใช้จ่ายงบประมาณ (แบบฟอร์มที่ ๖)

(แบบฟอร์ม ๑)

การดำเนินงานโปรแกรม.....

เรียนจำ / ทักษะสถาน.....

(ระหว่างวันที่)

วันที่	หลักสูตร / เนื้อหา	เวลา	วิทยากร

(แบบฟอร์ม ๒)

บัญชีรายชื่อผู้ต้องขังโปรแกรม.....

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	อายุ	ต้องโทษ ครั้งที่	คดี	กำหนดโทษ	วันพ้นโทษ	หมายเหตุ

(แบบฟอร์ม ๓)
แบบประเมินผลการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ต้องขัง
สำหรับเจ้าหน้าที่

ระดับความก้าวหน้า	ดีขึ้น	เหมือนเดิม	แย่ลง
๑. ทศนคติและพฤติกรรมโดยรวม ๒. การมีส่วนร่วมทำกิจกรรมในกลุ่ม ๓. การมีปฏิริยาและบทบาทในกลุ่มอย่างเหมาะสม ๔. การทำงานที่มอบหมายสำเร็จ ๕. ระดับของความเห็นใจผู้เสียหาย ๖. ระดับการสำนึกในสิ่งที่ตนได้กระทำความผิดลงไป ๗. การพัฒนาแนวคิดที่จะแก้ไขความผิดพลาดของตนเอง ๘. ระดับของการลดการปฏิบัติหรือเข้าข้างตนเอง โทษผู้อื่น ในการกระทำความผิด ๙. การเรียนรู้สาเหตุชักนำไปสู่การกระทำความผิด ๑๐. ทราบถึงปัจจัยเสี่ยงที่นำไปสู่การกระทำความผิดขึ้นอีก ๑๑. การพูดคุยปัญหาอย่างเปิดเผย ๑๒. ระดับของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ๑๓. ระดับของทักษะในการแก้ไขปัญหา ๑๔. ระดับของเทคนิคในการปฏิเสธการกระทำความผิด ๑๕. ความสามารถในการวางแผนและตั้งเป้าหมายในชีวิต			

ลงชื่อ.....เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลโปรแกรม
(.....)
วันที่รายงาน.....

* หมายเหตุ แบบประเมินนี้ใช้สำหรับให้เจ้าหน้าที่เป็นผู้ประเมินผู้ต้องขังแต่ละคนที่เข้าโปรแกรม
เวลารายงานให้รายงานสรุปเป็นภาพรวมของทั้งหมดได้

ตัวอย่าง (แบบฟอร์ม ๓)
แบบประเมินผลการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ต้องขัง
สำหรับเจ้าหน้าที่

ระดับความก้าวหน้า	ดีขึ้น จำนวน / %	เหมือนเดิม จำนวน / %	แย่ลง จำนวน / %
๑. ทัศนคติและพฤติกรรมโดยรวม	25 / 96.15 %	1 / 3.85 %	-
๒. การมีส่วนร่วมทำกิจกรรมในกลุ่ม	26 / 100 %	0.00	-
๓. การมีปฏิริยาและบทบาทในกลุ่มอย่างเหมาะสม	22 / 84.62 %	4 / 15.38 %	-
๔. การทำงานที่มอบหมายสำเร็จ	26 / 100 %	0.00	-
๕. ระดับของความเข้าใจผู้เสียหาย	24 / 92.31 %	2 / 7.69 %	-
๖. ระดับการสำนึกในสิ่งที่ตนได้กระทำผิดลงไป	24 / 92.31 %	2 / 7.69 %	-
๗. การพัฒนาแนวคิดที่จะแก้ไขความผิดพลาดของตนเอง	23 / 88.46 %	3 / 11.54 %	-
๘. ระดับของการลดการปฏิบัติหรือเข้าข้างตนเอง โทษผู้อื่น ในการกระทำผิด	22 / 84.62 %	4 / 15.38 %	-
๙. การเรียนรู้สาเหตุชักนำไปสู่การกระทำผิด	24 / 92.31 %	2 / 7.69 %	-
๑๐. ทราบถึงปัจจัยเสี่ยงที่นำไปสู่การกระทำผิดขึ้นอีก	24 / 92.31 %	2 / 7.69 %	-
๑๑. การพูดคุยปัญหาอย่างเปิดเผย	20 / 76.92 %	6 / 23.08 %	-
๑๒. ระดับของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม	24 / 92.31 %	2 / 7.69 %	-
๑๓. ระดับของทักษะในการแก้ไขปัญหา	22 / 84.62 %	4 / 15.38 %	-
๑๔. ระดับของเทคนิคในการปฏิเสธการกระทำผิด	23 / 88.46 %	3 / 11.54 %	-
๑๕. ความสามารถในการวางแผนและตั้งเป้าหมายในชีวิต	21 / 80.77 %	5 / 19.23 %	-

ลงชื่อ.....เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลโปรแกรม
 (.....)
 วันที่รายงาน.....

* หมายเหตุ แบบประเมินนี้ใช้สำหรับให้เจ้าหน้าที่เป็นผู้ประเมินผู้ต้องขังแต่ละคนที่เข้าโปรแกรม
 เวลารายงานให้รายงานสรุปเป็นภาพรวมของทั้งหมดได้

(แบบฟอร์ม ๔)

แบบประเมินความคิดเห็นของผู้ต้องขังต่อการเข้าร่วมโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูสำหรับผู้ต้องขัง

ที่	หัวข้อ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑.	ท่านสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมตามโปรแกรมนี้					
๒.	ท่านมีความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังในครั้งนี้					
๓.	การเข้าร่วมโปรแกรมฯครั้งนี้ทำให้ท่านสำนึกผิดต่อการกระทำของตนเอง					
๔.	ท่านได้รับความรู้และประโยชน์จากการเข้าร่วมโปรแกรมครั้งนี้					
๕.	ท่านสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับไปใช้ในการพัฒนาตนเอง					
๖.	ท่านสามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติ และพฤติกรรมไปในแนวทางที่ถูกต้องหลังจากเข้าร่วมโปรแกรม					
๗.	ท่านรู้สึกว่าคุณค่ามากขึ้น					
๘.	ท่านมีความเชื่อมั่นในตัวเองว่าหลังจากพ้นโทษแล้วจะไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำอีก					
๙.	ท่านจะทำให้ พ่อแม่ ญาติพี่น้องมั่นใจ ว่าท่านสามารถกลับตนเป็นคนดีได้					
๑๐.	ท่านอยากให้มีการจัดโปรแกรมในลักษณะนี้อย่างต่อเนื่องและจัดโปรแกรมกับผู้ต้องขังกลุ่มอื่นๆ ด้วย					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

* หมายเหตุ แบบประเมินนี้ใช้สำหรับให้ผู้ต้องขังแต่ละคนเป็นผู้ประเมิน เวลารายงานให้รายงานสรุปเป็นภาพรวมของทั้งหมดได้

ตัวอย่าง (แบบฟอร์ม ๔)

แบบประเมินความคิดเห็นของผู้ต้องขังต่อการเข้าร่วมโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูสำหรับผู้ต้องขัง

ที่	หัวข้อ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด จำนวน / %	มาก จำนวน / %	ปานกลาง จำนวน / %	น้อย จำนวน / %	น้อยที่สุด จำนวน / %
๑.	ท่านสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมตามโปรแกรมนี้	10 38.46%	10 38.46%	6 23.08%	-	-
๒.	ท่านมีความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังในครั้งนี้	9 34.62%	14 53.85%	3 15.38%	-	-
๓.	การเข้าร่วมโปรแกรมฯครั้งนี้ทำให้ท่านสำนึกผิดต่อการกระทำของตนเอง	16 61.54 %	10 38.46 %	-	-	-
๔.	ท่านได้รับความรู้และประโยชน์จากการเข้าร่วมโปรแกรมครั้งนี้	16 61.54 %	10 38.46 %	-	-	-
๕.	ท่านสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับไปใช้ในการพัฒนาตนเอง	13 50.00%	13 50.00%	-	-	-
๖.	ท่านสามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติ และพฤติกรรมไปในแนวทางที่ถูกต้องหลังจากเข้าร่วมโปรแกรม	10 38.46%	16 61.54 %	-	-	-
๗.	ท่านรู้สึกว่าคุณค่ามากขึ้น	14 53.85%	8 30.77 %	4 15.38 %	-	-
๘.	ท่านมีความเชื่อมั่นในตัวเองว่าหลังจากพ้นโทษแล้วจะไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำอีก	21 80.77%	5 19.23 %	-	-	-
๙.	ท่านจะทำให้ พ่อแม่ ญาติพี่น้องมั่นใจ ว่าท่านสามารถกลับตนเป็นคนดีได้	21 80.77%	5 19.23 %	-	-	-
๑๐.	ท่านอยากให้มีการจัดโปรแกรมในลักษณะนี้อย่างต่อเนื่องและจัดโปรแกรมกับผู้ต้องขังกลุ่มอื่นๆ ด้วย	15 57.69%	11 42.31 %	-	-	-

ข้อเสนอแนะ

.....
 * หมายเหตุ แบบประเมินนี้ใช้สำหรับให้ผู้ต้องขังแต่ละคนเป็นผู้ประเมิน เวลารายงานให้รายงานสรุปเป็นภาพรวมของทั้งหมดได้

(แบบฟอร์ม ๕)
แบบรายงานผลการจัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง

๑. ชื่อเรือนจำ / ทณฑสถาน.....

๒. ชื่อโปรแกรม.....

๓. หลักการและเหตุผลในการนำโปรแกรมมาปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง

.....
.....

รายละเอียดของการดำเนินการตามโปรแกรมฯ และภาพถ่าย

.....
.....

ผลสำเร็จของการดำเนินการตามโปรแกรมฯ

.....
.....

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดโปรแกรมฯ

.....
.....

การขยายผลการดำเนินงาน และข้อเสนอแนะในการดำเนินการครั้งต่อไป

.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....

ผู้บัญชาการ / ผู้อำนวยการ.....

วันที่...../...../.....

แบบฟอร์มที่ ๖

รายงานการใช้จ่ายงบประมาณในการจัดโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง
เรือนจำ/ทัณฑสถาน.....

โปรแกรม	งบประมาณ ที่ได้รับ จัดสรร	งบประมาณ ที่ดำเนินการ	รายละเอียดการใช้จ่าย
การจัดโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง โปรแกรม			๑.ค่าตอบแทนวิทยากรภายนอก จำนวน.....บาท ๒.ค่าตอบแทนวิทยากรภายใน จำนวน.....บาท ๓.ค่าวัสดุอุปกรณ์ จำนวน.....บาท ๔.ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ระบุ จำนวน.....บาท
โปรแกรม			๑.ค่าตอบแทนวิทยากรภายนอก จำนวน.....บาท ๒.ค่าตอบแทนวิทยากรภายใน จำนวน.....บาท ๓.ค่าวัสดุอุปกรณ์ จำนวน.....บาท ๔.ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ระบุ จำนวน.....บาท
รวมทั้งสิ้น			

ผู้ให้ข้อมูล.....
ตำแหน่ง

(หมายเหตุ : แนบสำเนาหลักฐานการเบิกจ่ายงบประมาณมาพร้อมนี้)

ภาคผนวก

ระเบียบกระทรวงการคลัง
ว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม การจัดงาน
และการประชุมระหว่างประเทศ (ฉบับที่ ๓)
พ.ศ. ๒๕๕๕

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม การจัดงาน และการประชุมระหว่างประเทศ ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๑ (๒) แห่งพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๒ กระทรวงการคลังโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีจึงกำหนดระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม การจัดงาน และการประชุมระหว่างประเทศ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๕”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสองของข้อ ๖ แห่งระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม การจัดงาน และการประชุมระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๔๙

“การเบิกจ่ายเงินและหลักฐานการจ่ายซึ่งมิได้กำหนดไว้ในระเบียบนี้ ให้ถือปฏิบัติตามที่กระทรวงการคลังกำหนด”

ข้อ ๔ ให้ยกเลิกความในข้อ ๗ แห่งระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม การจัดงาน และการประชุมระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๔๙ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๗ ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ ให้ปลัดกระทรวงการคลังเป็นผู้วินิจฉัย การเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม การจัดงาน และการประชุมระหว่างประเทศ นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ หรือกำหนดไว้แล้วแต่ไม่สามารถปฏิบัติได้ ให้หัวหน้าส่วนราชการ ขอทำความเข้าใจกับกระทรวงการคลัง”

ข้อ ๕ ให้ยกเลิกความในหมวด ๒ ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม ข้อ ๘ ถึงข้อ ๒๗ แห่งระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม การจัดงาน และการประชุมระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๔๙ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“หมวด ๒
ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม
ส่วนที่ ๑

ค่าใช้จ่ายของส่วนราชการที่จัดการฝึกอบรม

ข้อ ๘ โครงการหรือหลักสูตรการฝึกอบรมที่ส่วนราชการจัดหรือจัดร่วมกับหน่วยงานอื่น ต้องได้รับอนุมัติจากหัวหน้าส่วนราชการ เพื่อเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายตามระเบียบนี้

ให้ส่วนราชการที่จัดการฝึกอบรมเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมได้ ดังต่อไปนี้

- (๑) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการใช้และการตกแต่งสถานที่ฝึกอบรม
- (๒) ค่าใช้จ่ายในพิธีเปิด - ปิด การฝึกอบรม
- (๓) ค่าวัสดุ เครื่องเขียนและอุปกรณ์
- (๔) ค่าประกาศนียบัตร
- (๕) ค่าถ่ายเอกสาร ค่าพิมพ์เอกสารและสิ่งพิมพ์
- (๖) ค่าหนังสือสำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรม
- (๗) ค่าใช้จ่ายในการติดต่อสื่อสาร
- (๘) ค่าเช่าอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการฝึกอบรม
- (๙) ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม
- (๑๐) ค่ากระเป๋หรือสิ่งที่ใช้บรรจุเอกสารสำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรม
- (๑๑) ค่าของสมนาคุณในการดูงาน
- (๑๒) ค่าสมนาคุณวิทยากร
- (๑๓) ค่าอาหาร
- (๑๔) ค่าเช่าที่พัก
- (๑๕) ค่ายานพาหนะ

ค่าใช้จ่ายตาม (๑) ถึง (๙) ให้เบิกจ่ายได้เท่าที่จ่ายจริง ตามความจำเป็น เหมาะสม และประหยัด

ค่าใช้จ่ายตาม (๑๐) ให้เบิกจ่ายได้เท่าที่จ่ายจริง ไม่เกินอัตราใบละ ๓๐๐ บาท

ค่าใช้จ่ายตาม (๑๑) ให้เบิกจ่ายได้เท่าที่จ่ายจริง แห่งละไม่เกิน ๑,๕๐๐ บาท

ค่าใช้จ่ายตาม (๑๒) ถึง (๑๕) ให้เบิกจ่ายตามหลักเกณฑ์และอัตราตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้

ข้อ ๙ การฝึกอบรมบุคคลภายนอกให้จัดได้เฉพาะการฝึกอบรมในประเทศเท่านั้น

ข้อ ๑๐ บุคคลที่จะเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมตามระเบียบนี้ ได้แก่

- (๑) ประธานในพิธีเปิดหรือพิธีปิดการฝึกอบรม แขกผู้มีเกียรติ และผู้ติดตาม
- (๒) เจ้าหน้าที่
- (๓) วิทยากร
- (๔) ผู้เข้ารับการฝึกอบรม
- (๕) ผู้สังเกตการณ์

ค่าใช้จ่ายตามวรรคหนึ่งให้ส่วนราชการที่จัดการฝึกอบรมเป็นผู้เบิกจ่าย แต่ถ้าจะเบิกจ่ายจากส่วนราชการต้นสังกัดให้ทำได้เมื่อส่วนราชการที่จัดการฝึกอบรมร้องขอและส่วนราชการต้นสังกัดตกลงยินยอม

ข้อ ๑๑ การเทียบตำแหน่งของบุคคลตามข้อ ๑๐ (๑) (๒) (๓) และ (๕) ที่มีได้เป็นบุคลากรของรัฐ เพื่อเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายตามระเบียบนี้ ให้ส่วนราชการที่จัดการฝึกอบรมเทียบตำแหน่งได้ดังนี้

(๑) บุคคลที่เคยเป็นบุคลากรของรัฐมาแล้วให้เทียบตามระดับตำแหน่งหรือขั้นยศครั้งสุดท้ายก่อนออกจากราชการหรือออกจากงาน แล้วแต่กรณี

(๒) บุคคลที่กระทรวงการคลังได้เทียบระดับตำแหน่งไว้แล้ว

(๓) วิทยากรในการฝึกอบรมข้าราชการประเภท ก ให้เทียบเท่าข้าราชการตำแหน่งประเภทบริหารระดับสูง สำหรับวิทยากรในการฝึกอบรมข้าราชการประเภท ข และวิทยากรในการฝึกอบรมบุคคลภายนอกให้เทียบเท่าข้าราชการตำแหน่งประเภทอำนวยการระดับต้น

(๔) นอกจาก (๑) (๒) หรือ (๓) ให้หัวหน้าส่วนราชการเจ้าของงบประมาณพิจารณาเทียบตำแหน่งตามความเหมาะสม โดยถือหลักการเทียบตำแหน่งของกระทรวงการคลังตาม (๒) เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา

ข้อ ๑๒ การเทียบตำแหน่งของบุคคลตามข้อ ๑๐ (๔) ที่มีได้เป็นบุคลากรของรัฐ เพื่อเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายตามระเบียบนี้ ให้ส่วนราชการที่จัดการฝึกอบรมเทียบตำแหน่งได้ ดังนี้

(๑) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมในการฝึกอบรมข้าราชการประเภท ก ให้เทียบได้ไม่เกินสิทธิของข้าราชการตำแหน่งประเภทบริหารระดับสูง

(๒) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมในการฝึกอบรมข้าราชการประเภท ข ให้เทียบได้ไม่เกินสิทธิของข้าราชการตำแหน่งประเภทอำนวยการระดับต้น

ข้อ ๑๓ การเบิกจ่ายค่าพาหนะเดินทางไป - กลับระหว่างสถานที่อยู่ ที่พัก หรือที่ปฏิบัติราชการไปยังสถานที่จัดฝึกอบรมของบุคคลตามข้อ ๑๐ ให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าส่วนราชการที่จัดการฝึกอบรมหรือส่วนราชการต้นสังกัด

ข้อ ๑๔ การจ่ายค่าสมนาคุณวิทยากรให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และอัตรา ดังนี้

(๑) หลักเกณฑ์การจ่ายค่าสมนาคุณวิทยากร

(ก) ชั่วโมงการฝึกอบรมที่มีลักษณะเป็นการบรรยาย ให้จ่ายค่าสมนาคุณวิทยากรได้ไม่เกิน ๑ คน

(ข) ชั่วโมงการฝึกอบรมที่มีลักษณะเป็นการอภิปรายหรือสัมมนาเป็นคณะ ให้จ่ายค่าสมนาคุณวิทยากรได้ไม่เกิน ๕ คน โดยรวมถึงผู้ดำเนินการอภิปรายหรือสัมมนาที่ทำหน้าที่เช่นเดียวกับวิทยากรด้วย

(ค) ชั่วโมงการฝึกอบรมที่มีลักษณะเป็นการแบ่งกลุ่มฝึกภาคปฏิบัติ แบ่งกลุ่มอภิปรายหรือสัมมนา หรือแบ่งกลุ่มทำกิจกรรม ซึ่งได้กำหนดไว้ในโครงการหรือหลักสูตรการฝึกอบรม และจำเป็นต้องมีวิทยากรประจำกลุ่ม ให้จ่ายค่าสมนาคุณวิทยากรได้ไม่เกินกลุ่มละ ๒ คน

(ง) ชั่วโมงการฝึกอบรมใดมีวิทยากรเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ตาม (ก) (ข) หรือ (ค) ให้เฉลี่ยจ่ายค่าสมนาคุณวิทยากรไม่เกินภายในจำนวนเงินที่จ่ายได้ตามหลักเกณฑ์

(จ) การนับชั่วโมงการฝึกอบรมให้นับตามเวลาที่กำหนดในตารางการฝึกอบรม โดยไม่ต้องหักเวลาที่พักรับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม แต่ละชั่วโมงการฝึกอบรมต้องมีกำหนดเวลาการฝึกอบรมไม่น้อยกว่าห้าสิบนาที กรณีกำหนดเวลาการฝึกอบรมไม่ถึงห้าสิบนาที แต่ไม่น้อยกว่ายี่สิบห้านาที ให้จ่ายค่าสมนาคุณวิทยากรได้กึ่งหนึ่ง

(๒) อัตราค่าสมนาคุณวิทยากร

(ก) วิทยากรที่เป็นบุคลากรของรัฐไม่ว่าจะสังกัดส่วนราชการที่จัดการฝึกอบรมหรือไม่ก็ตาม ให้ได้รับค่าสมนาคุณสำหรับการฝึกอบรมข้าราชการประเภท ก ไม่เกินชั่วโมงละ ๘๐๐ บาท ส่วนการฝึกอบรมข้าราชการประเภท ข และการฝึกอบรมบุคคลภายนอก ให้ได้รับค่าสมนาคุณไม่เกินชั่วโมงละ ๖๐๐ บาท

(ข) วิทยากรที่มีใช้บุคคลตาม (ก) ให้ได้รับค่าสมนาคุณสำหรับการฝึกอบรมข้าราชการประเภท ก ไม่เกินชั่วโมงละ ๑,๖๐๐ บาท ส่วนการฝึกอบรมข้าราชการประเภท ข และการฝึกอบรมบุคคลภายนอก ให้ได้รับค่าสมนาคุณไม่เกินชั่วโมงละ ๑,๒๐๐ บาท

(ค) กรณีที่จำเป็นต้องใช้วิทยากรที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์เป็นพิเศษ เพื่อประโยชน์ในการฝึกอบรมตามโครงการหรือหลักสูตรที่กำหนด จะให้วิทยากรได้รับค่าสมนาคุณสูงกว่าอัตราที่กำหนดตาม (ก) หรือ (ข) ก็ได้ โดยให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าส่วนราชการเจ้าของงบประมาณ

(ง) การฝึกอบรมที่ส่วนราชการจัดหรือจัดร่วมกับหน่วยงานอื่น ถ้าวิทยากรได้รับค่าสมนาคุณจากหน่วยงานอื่นแล้ว ให้ส่วนราชการที่จัดการฝึกอบรมงดเบิกค่าสมนาคุณจากส่วนราชการที่จัดการฝึกอบรม เว้นแต่จะทำความตกลงกับกระทรวงการคลังเป็นอย่างอื่น

(๓) การจ่ายค่าสมนาคุณวิทยากรให้ใช้แบบใบสำคัญรับเงินสำหรับวิทยากรเอกสารหมายเลข ๑ ท้ายระเบียบนี้ เป็นหลักฐานการจ่าย

ข้อ ๑๕ ในโครงการหรือหลักสูตรการฝึกอบรมที่มีการจัดอาหารให้แก่บุคคลตามข้อ ๑๐ ให้ส่วนราชการที่จัดการฝึกอบรมเบิกจ่ายค่าอาหารได้เท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกินอัตราค่าอาหารตามบัญชีหมายเลข ๑ ท้ายระเบียบนี้

ข้อ ๑๖ ในโครงการหรือหลักสูตรการฝึกอบรมที่มีการจัดที่พักหรือออกค่าเช่าที่พักให้แก่บุคคลตามข้อ ๑๐ ให้ส่วนราชการที่จัดการฝึกอบรมเบิกจ่ายค่าเช่าที่พักได้เท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกินอัตราค่าเช่าที่พักตามบัญชีหมายเลข ๒ และบัญชีหมายเลข ๓ ท้ายระเบียบนี้ และตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

(๑) การจัดที่พักให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม สำหรับการฝึกอบรมข้าราชการประเภท ข และการฝึกอบรมบุคคลภายนอก ให้พักรวมกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปโดยให้พักห้องพักร่วม เว้นแต่เป็นกรณีที่ไม่ว่าเหมาะสมหรือมีเหตุจำเป็นไม่อาจพักรวมกับผู้อื่นได้ หัวหน้าส่วนราชการที่จัดการฝึกอบรมอาจจัดให้พักห้องพักร่วมคนเดียวได้

(๒) การจัดที่พักให้แก่ผู้สังเกตการณ์หรือเจ้าหน้าที่ตำแหน่งประเภทอำนวยการระดับต้น ตำแหน่งประเภทวิชาการระดับปฏิบัติการ ระดับชำนาญการ ระดับชำนาญการพิเศษ และตำแหน่งประเภททั่วไประดับปฏิบัติงาน ระดับชำนาญงาน ระดับอาวุโส ให้พักรวมกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปโดยให้พักห้องพักคู่ เว้นแต่เป็นกรณีที่ไม่เหมาะสมหรือมีเหตุจำเป็นไม่อาจพักรวมกับผู้อื่นได้ หัวหน้าส่วนราชการที่จัดการฝึกอบรมอาจจัดให้พักห้องพักคนเดียวได้ ส่วนผู้สังเกตการณ์หรือเจ้าหน้าที่ตำแหน่งประเภทบริหารระดับต้น ระดับสูง หรือตำแหน่งที่เทียบเท่าตำแหน่งประเภทอำนวยการระดับสูง ตำแหน่งประเภทวิชาการระดับเชี่ยวชาญ ระดับทรงคุณวุฒิ และตำแหน่งประเภททั่วไประดับทักษะพิเศษ จะจัดให้พักห้องพักคนเดียวก็ได้

(๓) การจัดที่พักให้แก่ประธานในพิธีเปิดหรือพิธีปิดการฝึกอบรม แขกผู้มีเกียรติ และผู้ติดตาม หรือวิทยากร ให้พักห้องพักคนเดียวหรือพักห้องพักคู่ก็ได้ และเบิกจ่ายค่าเช่าที่พักได้เท่าที่จ่ายจริง

ข้อ ๑๗ การจัดการฝึกอบรมที่ส่วนราชการที่จัดการฝึกอบรมจัดยานพาหนะให้หรือรับผิดชอบ ค่ายานพาหนะสำหรับบุคคลตามข้อ ๑๐ ให้ส่วนราชการดำเนินการตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

(๑) กรณีใช้ยานพาหนะของส่วนราชการที่จัดการฝึกอบรม หรือกรณียืมยานพาหนะจากส่วนราชการ หรือหน่วยงานอื่น ให้เบิกจ่ายค่าเชื้อเพลิงได้เท่าที่จ่ายจริง

(๒) กรณีใช้ยานพาหนะประจำทางหรือเช่าเหมายานพาหนะ ให้จัดยานพาหนะตามระดับของการฝึกอบรมตามสิทธิของข้าราชการตามพระราชกฤษฎีกาค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ โดยอนุโลม ดังนี้

(ก) การฝึกอบรมข้าราชการประเภท ก ให้จัดยานพาหนะตามสิทธิของข้าราชการ ตำแหน่งประเภทบริหารระดับสูง เว้นแต่กรณีเดินทางโดยเครื่องบินให้ใช้ชั้นธุรกิจ แต่ถ้าไม่สามารถเดินทางโดยชั้นธุรกิจได้ให้เดินทางโดยชั้นหนึ่ง

(ข) การฝึกอบรมข้าราชการประเภท ข ให้จัดยานพาหนะตามสิทธิของข้าราชการ ตำแหน่งประเภททั่วไประดับชำนาญงาน

(ค) การฝึกอบรมบุคคลภายนอกให้จัดยานพาหนะตามสิทธิของข้าราชการตำแหน่งประเภททั่วไประดับปฏิบัติงาน

ทั้งนี้ ให้เบิกจ่ายค่าพาหนะได้เท่าที่จ่ายจริงตามความจำเป็น เหมาะสม และประหยัด

(๓) กรณีวิทยากรมีถิ่นที่อยู่ในท้องที่เดียวกับสถานที่จัดการฝึกอบรม ส่วนราชการที่จัดการฝึกอบรมจะเบิกจ่ายเงินค่าพาหนะรับจ้างไป - กลับ ให้แก่วิทยากรแทนการจัดรถรับส่งวิทยากรได้ โดยให้ใช้แบบใบสำคัญรับเงินสำหรับวิทยากรเอกสารหมายเลข ๑ ท้ายระเบียบนี้ เป็นหลักฐานการจ่าย

ข้อ ๑๘ การจัดการฝึกอบรมที่ส่วนราชการที่จัดการฝึกอบรมไม่จัดอาหาร ที่พัก หรือยานพาหนะ ทั้งหมดหรือจัดให้บางส่วน ให้ส่วนราชการที่จัดการฝึกอบรมเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายทั้งหมด หรือส่วนที่ขาดให้แก่บุคคลตามข้อ ๑๐ แต่ถ้าบุคคลตามข้อ ๑๐ (๔) หรือ (๕) เป็นบุคลากรของรัฐ ให้เบิกจ่ายจากต้นสังกัด ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ ยกเว้น

(๑) ค่าเช่าที่พัก ให้เบิกจ่ายตามหลักเกณฑ์และอัตราตามข้อ ๑๖

(๒) ค่าเบี้ยเลี้ยงเดินทาง ให้คำนวณเวลาเพื่อเบิกจ่ายเบี้ยเลี้ยงเดินทางโดยให้นับตั้งแต่วันที่เดินทางออกจากสถานที่อยู่หรือสถานที่ปฏิบัติราชการตามปกติ จนกลับถึงสถานที่อยู่หรือสถานที่ปฏิบัติราชการตามปกติ แล้วแต่กรณี โดยให้นับยี่สิบสี่ชั่วโมงเป็นหนึ่งวัน ถ้าไม่ถึงยี่สิบสี่ชั่วโมงหรือเกินยี่สิบสี่ชั่วโมงและส่วนที่ไม่ถึงยี่สิบสี่ชั่วโมงหรือเกินยี่สิบสี่ชั่วโมงนั้นเกินกว่าสิบสองชั่วโมงให้ถือเป็นหนึ่งวัน แล้วนำจำนวนวันทั้งหมดมาคูณกับอัตราเบี้ยเลี้ยงเดินทาง ในกรณีที่ผู้จัดการฝึกอบรมจัดอาหารบางมื้อ ในระหว่างการฝึกอบรม ให้หักเบี้ยเลี้ยงเดินทางที่คำนวณได้ในอัตรามื้อละ ๑ ใน ๓ ของอัตราเบี้ยเลี้ยงเดินทางต่อวัน

ข้อ ๑๙ การจัดการฝึกอบรมบุคคลภายนอก ถ้าส่วนราชการที่จัดการฝึกอบรมไม่จัดอาหาร ที่พัก หรือยานพาหนะ ทั้งหมดหรือจัดให้บางส่วน ให้ส่วนราชการที่จัดการฝึกอบรมเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่เป็นบุคลากรของรัฐตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในข้อ ๑๘ และให้ส่วนราชการที่จัดการฝึกอบรมเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายทั้งหมดหรือส่วนที่ขาดให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีได้เป็นบุคลากรของรัฐตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

(๑) ค่าอาหาร

(ก) การฝึกอบรมที่จัดอาหารให้ ๒ มื้อ ให้เบิกจ่ายค่าอาหารในลักษณะเหมาจ่ายได้ไม่เกินคนละ ๘๐ บาท ต่อวัน

(ข) การฝึกอบรมที่จัดอาหารให้ ๑ มื้อ ให้เบิกจ่ายค่าอาหารในลักษณะเหมาจ่ายได้ไม่เกินคนละ ๑๖๐ บาท ต่อวัน

(ค) การฝึกอบรมที่ไม่จัดอาหารให้ทั้ง ๓ มื้อ ให้เบิกจ่ายค่าอาหารในลักษณะเหมาจ่ายได้ไม่เกินคนละ ๒๔๐ บาท ต่อวัน

(๒) ค่าเช่าที่พัก ให้เบิกจ่ายในลักษณะเหมาจ่ายไม่เกินคนละ ๕๐๐ บาท ต่อวัน

(๓) ค่าพาหนะเดินทาง ให้เบิกจ่ายได้ตามสิทธิของข้าราชการตำแหน่งประเภททั่วไประดับปฏิบัติงาน การเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายตามข้อนี้ ให้ใช้แบบใบสำคัญรับเงินค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมบุคคลภายนอก เอกสารหมายเลข ๒ ท้ายระเบียบนี้ เป็นหลักฐานการจ่าย

ข้อ ๒๐ การเบิกค่าเครื่องแต่งตัวในการเดินทางไปฝึกอบรมในต่างประเทศ ให้เบิกจ่ายได้เฉพาะผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่เป็นบุคลากรของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ ตามบัญชีหมายเลข ๔ ท้ายระเบียบนี้

ข้อ ๒๑ โครงการหรือหลักสูตรการฝึกอบรมที่ส่วนราชการที่จัดการฝึกอบรมได้รับความช่วยเหลือค่าใช้จ่ายทั้งหมดจากหน่วยงานภายในประเทศ ต่างประเทศ หรือระหว่างประเทศ ให้งดเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายส่วนกรณีที่ส่วนราชการที่จัดการฝึกอบรมได้รับความช่วยเหลือค่าใช้จ่ายบางส่วน ให้เบิกจ่ายค่าใช้จ่ายสมทบในส่วนที่ไม่ได้รับความช่วยเหลือตามหลักเกณฑ์และอัตราที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้

ข้อ ๒๒ กรณีส่วนราชการที่จัดการฝึกอบรมประสงค์จะจ้างจัดฝึกอบรมในโครงการหรือหลักสูตรการฝึกอบรมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้ดำเนินการได้ตามหลักเกณฑ์และอัตราค่าใช้จ่ายตามระเบียบนี้ และถ้าใช้เครื่องบินโดยสารเป็นยานพาหนะในการเดินทางไปฝึกอบรมในต่างประเทศ ให้ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีและหนังสือกระทรวงการคลังที่กำหนดในเรื่องดังกล่าวด้วย

การจ่ายเงินค่าใช้จ่ายตามวรรคหนึ่ง ให้ใช้ใบเสร็จรับเงินของผู้รับจ้างเป็นหลักฐานการจ่าย แต่ถ้าเป็นการจ่ายเงินโดยกรมบัญชีกลางเพื่อเข้าบัญชีให้กับผู้รับจ้าง หรือผู้มีสิทธิรับเงินโดยตรง ให้ใช้รายงานในระบบตามที่กระทรวงการคลังกำหนดเป็นหลักฐานการจ่าย

ข้อ ๒๓ ให้มีการประเมินผลการฝึกอบรม และรายงานต่อหัวหน้าส่วนราชการที่จัดการฝึกอบรมภายใน ๖๐ วันนับแต่วันสิ้นสุดการฝึกอบรม

ส่วนที่ ๒

ค่าใช้จ่ายของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ข้อ ๒๔ ในการส่งบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรม ให้ส่วนราชการต้นสังกัดพิจารณาอนุมัติเฉพาะผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหรือเป็นประโยชน์ต่อส่วนราชการนั้นตามจำนวนที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงความจำเป็น และเหมาะสมในการปฏิบัติงาน

ข้อ ๒๕ ค่าใช้จ่ายที่เป็นค่าลงทะเบียน ค่าธรรมเนียม หรือค่าใช้จ่ายทำนองเดียวกันที่เรียกชื่ออย่างอื่น ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเบิกเท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกินอัตราที่ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่จัดการฝึกอบรมเรียกเก็บ

ข้อ ๒๖ กรณีค่าใช้จ่ายตามข้อ ๒๕ ได้รวมค่าอาหาร ค่าเช่าที่พัก หรือค่าพาหนะของผู้เข้ารับการฝึกอบรมหรือผู้สังเกตการณ์ไว้ทั้งหมด หรือส่วนราชการหรือหน่วยงานที่จัดการฝึกอบรมได้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าอาหาร ค่าเช่าที่พัก หรือค่าพาหนะทั้งหมดให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมหรือผู้สังเกตการณ์ ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมหรือผู้สังเกตการณ์งดเบิกค่าใช้จ่ายดังกล่าว

กรณีค่าใช้จ่ายตามข้อ ๒๕ ไม่รวมค่าอาหาร ค่าเช่าที่พัก หรือค่าพาหนะ หรือรวมไว้บางส่วน หรือส่วนราชการหรือหน่วยงานที่จัดการฝึกอบรมไม่รับผิดชอบค่าอาหาร ค่าเช่าที่พัก หรือค่าพาหนะทั้งหมดหรือรับผิดชอบให้บางส่วน ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมหรือผู้สังเกตการณ์เบิกค่าใช้จ่ายทั้งหมดหรือเฉพาะส่วนที่ขาด หรือส่วนที่ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่จัดการฝึกอบรมมิได้รับผิดชอบนั้นได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในข้อ ๑๘

ข้อ ๒๗ กรณีที่บุคลากรของรัฐได้รับอนุมัติให้เดินทางไปฝึกอบรมในต่างประเทศโดยได้รับความช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปฝึกอบรมทั้งหมด ให้งดเบิกค่าใช้จ่าย แต่ถ้าได้รับความช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปฝึกอบรมบางส่วน ให้เบิกค่าใช้จ่ายสมทบในส่วนที่ไม่ได้รับความช่วยเหลือได้ตามพระราชกฤษฎีกาค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ แต่ต้องไม่เกินวงเงินที่ได้รับความช่วยเหลือภายใต้เงื่อนไข ดังนี้

(๑) กรณีได้รับความช่วยเหลือค่าโดยสารเครื่องบินไป - กลับ แล้ว แม้จะต่ำกว่าสิทธิที่ได้รับ ก็ให้งดเบิกค่าโดยสารเครื่องบิน แต่ถ้าได้รับความช่วยเหลือค่าโดยสารเครื่องบินเพียงเที่ยวเดียว ให้เบิกค่าโดยสารเครื่องบินอีกหนึ่งเที่ยวในชั้นเดียวกับที่ได้รับความช่วยเหลือ แต่ต้องไม่สูงกว่าสิทธิที่พึงได้รับ

(๒) กรณีมีการจัดที่พักให้ ให้งดเบิกค่าเช่าที่พัก แต่ถ้าได้รับความช่วยเหลือค่าเช่าที่พักต่ำกว่าสิทธิที่พักที่ได้รับ ให้เบิกค่าเช่าที่พักสมทบเฉพาะส่วนที่ขาดตามที่จ่ายจริง แต่เมื่อรวมกับค่าเช่าที่พักที่ได้รับช่วยเหลือแล้ว จะต้องไม่เกินสิทธิที่พักที่ได้รับ

(๓) กรณีได้รับความช่วยเหลือค่าเบี้ยเลี้ยงเดินทางต่ำกว่าสิทธิที่พักที่ได้รับ ให้เบิกค่าเบี้ยเลี้ยงเดินทางสมทบเฉพาะส่วนที่ขาด แต่ถ้ามีการจัดอาหารในระหว่างการฝึกอบรม การเบิกค่าเบี้ยเลี้ยงเดินทางให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในข้อ ๑๘

การเบิกค่าใช้จ่ายตามวรรคหนึ่ง ให้จัดทำรายละเอียดค่าใช้จ่ายตามแบบรายละเอียดค่าใช้จ่ายกรณีได้รับความช่วยเหลือ ตามเอกสารหมายเลข ๓ ท้ายระเบียบนี้ พร้อมแนบสำเนาหนังสือของส่วนราชการหรือหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือเพื่อเป็นหลักฐานประกอบการเบิกจ่าย แต่ถ้าหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือไม่ได้ระบุงบเงินให้ความช่วยเหลือไว้ ให้คำนวณเงินค่าใช้จ่ายที่ได้รับความช่วยเหลือตามอัตราค่าใช้จ่ายตามระเบียบนี้

ข้อ ๒๘ ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมหรือผู้สังเกตการณ์ที่เข้ารับการฝึกอบรมที่ส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นจัดการฝึกอบรม จัดทำรายงานผลการเข้ารับการฝึกอบรมเสนอหัวหน้าส่วนราชการต้นสังกัดภายใน ๖๐ วันนับแต่วันเดินทางกลับถึงสถานที่ปฏิบัติราชการ”

ข้อ ๖ ให้ยกเลิกความในหมวด ๓ ค่าใช้จ่ายในการจัดงาน ข้อ ๒๘ ถึงข้อ ๒๙ แห่งระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม การจัดงาน และการประชุมระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๔๙ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“หมวด ๓

ค่าใช้จ่ายในการจัดงาน

ข้อ ๒๙ การจัดงานตามแผนงานโครงการตามภารกิจปกติหรือตามนโยบายของทางราชการ ให้หัวหน้าส่วนราชการพิจารณาอนุมัติการเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายในการจัดงานได้เท่าที่จ่ายจริง ตามความจำเป็นเหมาะสม และประหยัด

กรณีที่ส่วนราชการที่จัดงานจัดอาหาร ที่พัก หรือยานพาหนะ ให้แก่ประธานในพิธีแขกผู้มีเกียรติผู้ติดตาม เจ้าหน้าที่หรือผู้เข้าร่วมงาน ให้นำความในข้อ ๑๕ ข้อ ๑๖ และข้อ ๑๗ มาใช้บังคับ แต่ถ้าส่วนราชการที่จัดงานไม่จัดอาหาร ที่พัก หรือยานพาหนะ ให้นำความในข้อ ๑๘ มาใช้บังคับ และถ้าส่วนราชการประสงค์จะจ้างดำเนินการดังกล่าว ให้นำความในข้อ ๒๒ วรรคสอง มาใช้บังคับด้วย”

ข้อ ๗ ให้ยกเลิกความในข้อ ๓๙ แห่งระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม การจัดงาน และการประชุมระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๔๙ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๓๙ กรณีส่วนราชการที่จัดการประชุมระหว่างประเทศประสงค์จะจ้างจัดประชุมระหว่างประเทศไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้ดำเนินการได้ภายใต้หลักเกณฑ์และอัตราตามข้อ ๓๑ ถึงข้อ ๓๖ โดยให้นำความในข้อ ๒๒ วรรคสอง มาใช้บังคับด้วย”

ข้อ ๘ ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมหรือค่าใช้จ่ายในการจัดงานใดที่ได้ดำเนินการตามระเบียบที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ หรือที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงการคลังในวันก่อนวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ ให้ดำเนินการตามระเบียบหรือหลักเกณฑ์หรือตามที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงการคลังต่อไปจนแล้วเสร็จ

ประกาศ ณ วันที่ ๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๕

กิตติรัตน์ ณ ระนอง

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

อัตราค่าอาหารในการฝึกอบรม
(บาท : วัน : คน)

ระดับการฝึกอบรม	การฝึกอบรมในสถานที่ของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ			การฝึกอบรมในสถานที่ของเอกชน		
	ในประเทศ		ในต่างประเทศ	ในประเทศ		ในต่างประเทศ
	จัดครบทุกมื้อ	จัดไม่ครบทุกมื้อ		จัดครบทุกมื้อ	จัดไม่ครบทุกมื้อ	
๑. การฝึกอบรมข้าราชการ ประเภท ก	ไม่เกิน ๗๐๐	ไม่เกิน ๕๐๐	ไม่เกิน ๒,๕๐๐	ไม่เกิน ๑,๐๐๐	ไม่เกิน ๗๐๐	ไม่เกิน ๒,๕๐๐
๒ การฝึกอบรมข้าราชการ ประเภทข และการฝึกอบรม บุคคลภายนอก	ไม่เกิน ๕๐๐	ไม่เกิน ๓๐๐	ไม่เกิน ๒,๕๐๐	ไม่เกิน ๘๐๐	ไม่เกิน ๖๐๐	ไม่เกิน ๒,๕๐๐

อัตราค่าเช่าที่พักในการฝึกอบรมในประเทศ

(บาท : วัน : คน)

ระดับการฝึกอบรม	ค่าเช่าห้องพักคนเดียว	ค่าเช่าห้องพักคู่
๑. การฝึกอบรมข้าราชการประเภท ก	ไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาท	ไม่เกิน ๑,๑๐๐ บาท
๒. การฝึกอบรมข้าราชการประเภท ข และการฝึกอบรมบุคคลภายนอก	ไม่เกิน ๑,๒๐๐ บาท	ไม่เกิน ๗๕๐ บาท

หมายเหตุ : ค่าเช่าห้องพักคนเดียว หมายความว่า ค่าใช้จ่ายในการเช่าห้องพักหนึ่งห้องที่สถานที่พักแรมเรียกเก็บ
กรณีที่ผู้เช่าเข้าพักเพียงคนเดียว

ค่าเช่าห้องพักคู่ หมายความว่า ค่าใช้จ่ายในการเช่าห้องพักที่สถานที่พักแรมเรียกเก็บกรณีที่ผู้เช่าเข้าพัก
รวมกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป

อัตราค่าเช่าที่พักในการฝึกอบรมในต่างประเทศ

(บาท : วัน : คน)

ระดับการฝึกอบรม	ประเภท ก.		ประเภท ข.		ประเภท ค.	
	ค่าเช่าห้องพัก คนเดียว	ค่าเช่าห้องพัก คู่	ค่าเช่าห้องพัก คนเดียว	ค่าเช่าห้องพัก คู่	ค่าเช่าห้องพัก คนเดียว	ค่าเช่าห้องพัก คู่
๑. การฝึกอบรมข้าราชการประเภท ก	ไม่เกิน ๘,๐๐๐	ไม่เกิน ๕,๖๐๐	ไม่เกิน ๕,๖๐๐	ไม่เกิน ๓,๙๐๐	ไม่เกิน ๓,๖๐๐	ไม่เกิน ๒,๕๐๐
๒. การฝึกอบรมข้าราชการประเภท ข และการฝึกอบรมบุคคลภายนอก	ไม่เกิน ๖,๐๐๐	ไม่เกิน ๔,๒๐๐	ไม่เกิน ๔,๐๐๐	ไม่เกิน ๒,๘๐๐	ไม่เกิน ๒,๔๐๐	ไม่เกิน ๑,๗๐๐

หมายเหตุ : (๑) ค่าเช่าห้องพักคนเดียว หมายความว่า ค่าใช้จ่ายในการเช่าห้องพักหนึ่งห้องที่สถานที่พักแรมเรียกเก็บกรณีที่ผู้เช่าเข้าพักเพียงคนเดียว

(๒) ค่าเช่าห้องพักคู่ หมายความว่า ค่าใช้จ่ายในการเช่าห้องพักที่สถานที่พักแรมเรียกเก็บกรณีที่ผู้เช่าเข้าพักรวมกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป

(๓) ประเภท ก ประเภท ข และ ประเภท ค หมายถึง ประเทศ รัฐ เมือง ตามบัญชีแนบท้ายบัญชีนี้

บัญชีประเทศจำแนกตามประเภท ก. ประเภท ข. และประเภท ค. แบบทำบัญชีหมายเลข ๓

ประเภท ก ได้แก่ ประเทศ รัฐ เมือง ดังนี้

๑. ญี่ปุ่น
๒. สาธารณรัฐฝรั่งเศส
๓. สหพันธรัฐรัสเซีย
๔. สมาพันธรัฐสวิส
๕. สาธารณรัฐอิตาลี
๖. ราชอาณาจักรเบลเยียม
๗. ราชอาณาจักรสเปน
๘. สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี
๙. สหรัฐอเมริกา
๑๐. สหราชอาณาจักรบริเตนใหญ่และไอร์แลนด์เหนือ
๑๑. สาธารณรัฐโปรตุเกส
๑๒. สาธารณรัฐสิงคโปร์
๑๓. แคนาดา
๑๔. เครือรัฐออสเตรเลีย
๑๕. ใต้หวัน
๑๖. เดิร์กเมนีสถาน
๑๗. นิวซีแลนด์
๑๘. บอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา
๑๙. ปาปัวนิวกินี
๒๐. มาเลเซีย
๒๑. ราชรัฐโมนาโก
๒๒. ราชรัฐลักเซมเบิร์ก
๒๓. ราชรัฐอันดอร์รา
๒๔. ราชอาณาจักรกัมพูชา
๒๕. ราชอาณาจักรเดนมาร์ก
๒๖. ราชอาณาจักรนอร์เวย์
๒๗. ราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์
๒๘. ราชอาณาจักรโมร็อกโก
๒๙. ราชอาณาจักรสวาซิแลนด์
๓๐. ราชอาณาจักรสวีเดน

๓๑. รัฐสุลต่านโอมาน
๓๒. โรมาเนีย
๓๓. สหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล
๓๔. สหพันธ์สาธารณรัฐยูโกสลาเวีย
๓๕. สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์
๓๖. สาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้)
๓๗. สาธารณรัฐโครเอเชีย
๓๘. สาธารณรัฐคีลี
๓๙. สาธารณรัฐเช็ก
๔๐. สาธารณรัฐตุรกี
๔๑. สาธารณรัฐบัลแกเรีย
๔๒. สาธารณรัฐประชาชนจีน
๔๓. สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนแอลจีเรีย
๔๔. สาธารณรัฐประชาธิปไตยติมอร์ – เลสเต
๔๕. สาธารณรัฐเปรู
๔๖. สาธารณรัฐโปแลนด์
๔๗. สาธารณรัฐฟินแลนด์
๔๘. สาธารณรัฐฟิลิปปินส์
๔๙. สาธารณรัฐมอริเชียส
๕๐. สาธารณรัฐมอลตา
๕๑. สาธารณรัฐโมซัมบิก
๕๒. สาธารณรัฐเยเมน
๕๓. สาธารณรัฐลิทัวเนีย
๕๔. สาธารณรัฐสโลวัก
๕๕. สาธารณรัฐสโลวีเนีย
๕๖. สาธารณรัฐออสเตรเลีย
๕๗. สาธารณรัฐอาเซอร์ไบจาน
๕๘. สาธารณรัฐอินโดนีเซีย
๕๙. สาธารณรัฐอินเดีย
๖๐. สาธารณรัฐเอสโตเนีย
๖๑. สาธารณรัฐแอฟริกาใต้
๖๒. สาธารณรัฐไอซ์แลนด์
๖๓. สาธารณรัฐไอร์แลนด์
๖๔. สาธารณรัฐฮังการี
๖๕. สาธารณรัฐเฮลเลนิก (กรีซ)
๖๖. ฮ็องกง

ประเภท ข ได้แก่ ประเทศ รัฐ เมือง ดังนี้

๑. เครือรัฐปาฮามาส
๒. จอร์เจีย
๓. จาเมกา
๔. เนการาบรูไนดารุสซาลาม
๕. มาซิโดเนีย
๖. ยูเครน
๗. รัฐกาตาร์
๘. รัฐคูเวต
๙. รัฐบาห์เรน
๑๐. รัฐอิสราเอล
๑๑. ราชอาณาจักรราชอาณาจักรอาระเบีย
๑๒. ราชอาณาจักรตองกา
๑๓. สาธารณรัฐเนปาล
๑๔. ราชอาณาจักรฮังการี (ฮังการี)
๑๕. สหพันธ์สาธารณรัฐไนจีเรีย
๑๖. สหภาพพม่า
๑๗. สหรัฐเม็กซิโก
๑๘. สหสาธารณรัฐแทนซาเนีย
๑๙. สาธารณรัฐกานา
๒๐. สาธารณรัฐแกมเบีย
๒๑. สาธารณรัฐโกตดิวัวร์ (ไอเวอรีโคสต์)
๒๒. สาธารณรัฐคอซอวอ
๒๓. สาธารณรัฐคีร์กีซ
๒๔. สาธารณรัฐเคนยา
๒๕. สาธารณรัฐแคเมอรูน
๒๖. สาธารณรัฐคาสสสถาน
๒๗. สาธารณรัฐจิบูตี
๒๘. สาธารณรัฐชาด
๒๙. สาธารณรัฐซิมบับเว
๓๐. สาธารณรัฐเซเนกัล

๓๑. สาธารณรัฐแซมเบีย
๓๒. สาธารณรัฐเซียร์ราลีโอน
๓๓. สาธารณรัฐไซปรัส
๓๔. สาธารณรัฐตริनिแดดและโตเบโก
๓๕. สาธารณรัฐตูนิเซีย
๓๖. สาธารณรัฐทาจิกิสถาน
๓๗. สาธารณรัฐไนเจอร์
๓๘. สาธารณรัฐบุรุนดี
๓๙. สาธารณรัฐเบนิน
๔๐. สาธารณรัฐเบลารุส
๔๑. สาธารณรัฐประชาชนบังกลาเทศ
๔๒. สาธารณรัฐปานามา
๔๓. สาธารณรัฐมอลโดวา
๔๔. สาธารณรัฐมาลี
๔๕. สาธารณรัฐยูกันดา
๔๖. สาธารณรัฐลัตเวีย
๔๗. สาธารณรัฐสังคมนิยมประชาธิปไตยศรีลังกา
๔๘. สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม
๔๙. สาธารณรัฐอาร์เจนตินา
๕๐. สาธารณรัฐอาร์เมเนีย
๕๑. สาธารณรัฐอาหรับซีเรีย
๕๒. สาธารณรัฐอาหรับอียิปต์
๕๓. สาธารณรัฐอิรัก
๕๔. สาธารณรัฐอิสลามปากีสถาน
๕๕. สาธารณรัฐอิสลามมอริเตเนีย
๕๖. สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน
๕๗. สาธารณรัฐอุซเบกิสถาน
๕๘. สาธารณรัฐแอฟริกากลาง

ประเภท ค ได้แก่ ประเทศ รัฐ เมืองอื่น ๆ นอกจากที่กำหนดในประเภท ก. และประเภท ข.

ค่าเครื่องแต่งตัวในการเดินทางไปฝึกรอบรม ในต่างประเทศ

๑. รายชื่อประเทศที่ไม่สามารถเบิกค่าเครื่องแต่งตัวในการเดินทางไปฝึกรอบรมในต่างประเทศ

- (๑) สหภาพพม่า
- (๒) เนการาบรูไนดารุสซาลาม
- (๓) สาธารณรัฐอินโดนีเซีย
- (๔) ราชอาณาจักรกัมพูชา
- (๕) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
- (๖) มาเลเซีย
- (๗) สาธารณรัฐฟิลิปปินส์
- (๘) สาธารณรัฐสิงคโปร์
- (๙) สาธารณรัฐสังคมนิยมประชาธิปไตยศรีลังกา
- (๑๐) สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม
- (๑๑) สาธารณรัฐหมู่เกาะฟีจี
- (๑๒) ปาปัวนิวกินี
- (๑๓) รัฐเอกราชซามัว
- (๑๔) สาธารณรัฐประชาธิปไตยติมอร์-เลสเต

๒. ค่าเครื่องแต่งตัว ให้เบิกในลักษณะเหมาจ่ายไม่เกินอัตรา ดังนี้

๒.๑ คนละ ๗,๕๐๐ บาท ได้แก่

- (๑) ข้าราชการตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับปฏิบัติงาน
- (๒) ข้าราชการตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับปฏิบัติการ

๒.๒ คนละ ๙,๐๐๐ บาท ได้แก่

- (๑) ข้าราชการตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับชำนาญงาน ระดับอาวุโส ระดับทักษะพิเศษ
- (๒) ข้าราชการตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการ ระดับชำนาญการพิเศษ ระดับเชี่ยวชาญ ระดับทรงคุณวุฒิ
- (๓) ข้าราชการตำแหน่งประเภทอำนวยการ ระดับต้น ระดับสูง
- (๔) ข้าราชการตำแหน่งประเภทบริหาร ระดับต้น ระดับสูง

๓. ผู้ที่เคยได้รับค่าเครื่องแต่งตัวในการเดินทางไปฝึกรอบรมในต่างประเทศมาแล้ว หรือเคยได้รับค่าเครื่องแต่งตัวจากส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามกฎหมายหรือระเบียบอื่นใดไม่ว่าจะเบิกจ่ายจากเงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ หรือเคยได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานใด ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ถ้าต้องเดินทางไปฝึกรอบรมในต่างประเทศ ให้มีสิทธิเบิกค่าเครื่องแต่งตัวได้อีกเมื่อการเดินทางครั้งใหม่มีระยะห่างจากการเดินทางไปต่างประเทศครั้งสุดท้ายที่ได้รับค่าเครื่องแต่งตัวเกิน ๒ ปี นับแต่วันที่เดินทางออกจากประเทศไทย หรือมีระยะเวลาเกินกว่า ๒ ปี นับแต่วันที่เดินทางกลับถึงประเทศไทยสำหรับผู้ที่ได้รับราชการประจำในต่างประเทศ”

(ลงชื่อ) ผู้จ่ายเงิน

แบบใบสำคัญรับเงินค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมบุคคลภายนอก

ชื่อส่วนราชการผู้จัดฝึกอบรมโครงการ / หลักสูตร

วันที่ เดือน พ.ศ. ถึงวันที่ ... เดือน พ.ศ. จำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรม / ผู้สังเกตการณ์ รวมทั้งสิ้น คน

ผู้เข้ารับการฝึกอบรม / ผู้สังเกตการณ์ ได้รับเงินจากกรมกระทรวง

ปรากฏรายละเอียดดังนี้

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	ค่าอาหาร (บาท)	ค่าเช่าที่พัก (บาท)	ค่าพาหนะ (บาท)	รวมเป็นเงิน (บาท)	วัน เดือน ปี ที่รับเงิน	ลายมือชื่อ ผู้รับเงิน
รวมเป็นเงินทั้งสิ้น								

ลงชื่อ ผู้รับเงิน
(.....)
ตำแหน่ง

แบบรายละเอียดค่าใช้จ่ายกรณีได้รับความช่วยเหลือ

โครงการ / หลักสูตร ณ ประเทศ
 ตั้งแต่วันที่ ถึงวันที่

ชื่อ
 ตำแหน่ง ระดับ กอง
 หน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือ

ค่าใช้จ่ายที่ได้รับความช่วยเหลือ

๑. ค่าโดยสารเครื่องบิน เส้นทาง ในวงเงิน บาท
 ๒. ค่าเช่าที่พัก อัตราวันละ บาท จำนวน วัน ในวงเงิน บาท
 ๓. ค่าเบี้ยเลี้ยง อัตราวันละ บาท จำนวน วัน ในวงเงิน บาท
 ๔. ในวงเงิน บาท
 ๕. ในวงเงิน บาท
 ๖. ในวงเงิน บาท
 รวมเป็นเงิน บาท

ค่าใช้จ่ายที่ขอเบิกสมทบ

๑. ค่าโดยสารเครื่องบิน เส้นทาง ในวงเงิน บาท
 ๒. ค่าเช่าที่พัก อัตราวันละ บาท จำนวน วัน ในวงเงิน บาท
 ๓. ค่าเบี้ยเลี้ยง อัตราวันละ บาท จำนวน วัน ในวงเงิน บาท
 ๔. ค่าเครื่องแต่งตัว ในวงเงิน บาท
 ๕. ค่าพาหนะรับจ้างระหว่างบ้านพักถึงสนามบินในประเทศ ในวงเงิน บาท
 ๖. ค่าธรรมเนียมสนามบินในประเทศ ในวงเงิน บาท
 ๗. ค่าธรรมเนียมสนามบินในต่างประเทศ ในวงเงิน บาท
 ๘. ค่าธรรมเนียมวีซ่า ในวงเงิน บาท
 รวมเป็นเงิน บาท

ขอรับรองว่าข้อความข้างต้นเป็นจริง

ลงชื่อ ผู้เดินทาง
 (.....)
 / /

แบบประเมินภาวะสุขภาพจิตสำหรับผู้ต้องขังในเรือนจำไทย (Prisoner Mental Health Questionnaire : PMHQ - Thai)

วัน เดือน ปี ที่ทำแบบประเมิน...../...../.....

เพศ.....อายุ.....ปี การศึกษา.....

สถานภาพสมรส ☐ โสด

☐ อยู่ด้วยกัน

☐ แยกกันอยู่

☐ หม้าย

คดี.....อาชีพก่อนเข้าเรือนจำ.....จำมาแล้ว.....ปี.....เดือน

กำหนดโทษ ☐ ระหว่างพิจารณาคดี ☐ ระหว่างอุทธรณ์ - พิพาก

☐ คดีเด็ดขาดตัดสินโทษ.....ปี.....เดือน

อยู่กองงาน.....

คำชี้แจง

ในช่วงระยะเวลา 1 เดือนที่ผ่านมาจนถึงวันนี้ ให้คุณสำรวจว่าคุณมีอาการ ความรู้สึกและพฤติกรรมต่อไปนี้ บ้างหรือไม่ ตั้งแต่ระดับไม่เลย บางครั้ง ค่อนข้างบ่อย และบ่อยมาก โดยทำเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องให้ตรงกับความเป็นจริงให้มากที่สุด (กรุณาทำให้ครบทุกข้อ มีทั้งหมดจำนวน 24 ข้อ)

อาการ ความรู้สึก และพฤติกรรม	ไม่เลย	บางครั้ง	ค่อนข้างบ่อย	บ่อยมาก
1. คุณรู้สึกอยากร้อง หรือตะโกนดังๆ เพื่อระบายความอัดอั้นคับแค้นใจ				
2. คุณรู้สึกเศร้า เสียใจ จนทำให้คุณไม่มีความสุขกับการใช้ชีวิตในเรือนจำ				
3. คุณรู้สึกน้อยใจ เสียใจ ในโชคชะตาของตนเองที่ต้องมาใช้ชีวิตอยู่ในเรือนจำเช่นทุกวันนี้				
4. คุณรู้สึกท้อแท้สิ้นหวังในชีวิต				
5. ขณะนี้คุณเกิดความรู้สึกกลัว และหวาดระแวงการใช้ชีวิตในเรือนจำโดยไม่มีเหตุผล				
6. คุณรู้สึกสูญเสียความเป็นตัวของตัวเอง				
7. คุณรู้สึกว่าตนเองมักมีอาการกระวนกระวายหรือกระสับกระส่าย				
8. พักนี้คุณรู้สึกปวดเมื่อยบริเวณต้นคอ หลังหรือไหล่มากกว่าปกติ				
9. พักนี้คุณมีปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพร่างกายหรือมีการเจ็บป่วย				
10. ขณะนี้คุณรู้สึกเป็นห่วงและวิตกกังวลในเรื่องบางเรื่องมากกว่าปกติ				

-สงวนลิขสิทธิ์-

หากประสงค์จะนำแบบวัดนี้ไปใช้เพื่อการศึกษาวิจัยหรือเผยแพร่โปรดติดต่อกรมราชทัณฑ์

อาการ ความรู้สึก และพฤติกรรม	ไม่ เลย	บาง ครั้ง	ค่อนข้าง บ่อย	บ่อย มาก
11. คุณรู้สึกว่าพักผ่อนมึนหรือเหนื่อยหุดหิดและไม่ง่ายกว่าปกติ				
12. พักนี้คุณมึนมีอาการปวดหัว เวียนหัว				
13. ช่วงนี้คุณรู้สึกอ่อนเพลีย เหมือนคนไม่มีเรี่ยวแรง (ปกติไม่เคยเป็น)				
14. พักนี้คุณรู้สึกไม่อยากพูดคุยหรือสูงส่งกับเพื่อนผู้ต้องขังอื่นๆ อยากอยู่เงียบๆ คนเดียว				
15. พักนี้คุณมักมีปัญหาเกี่ยวกับการนอน เช่น นอนไม่หลับ หลับยาก หลับๆ ตื่นๆ ตื่นเร็ว/เร็วกว่าปกติ หรือตื่นขึ้นมาแล้วรู้สึกอ่อนเพลียเหมือนนอนไม่เต็มอิ่ม				
16. ช่วงนี้คุณรู้สึกเพลียง่าย ไม่อยากทำอะไร อยากนอนอย่างเดียว				
17. ระยะนี้คุณมึนมีอาการจุกเสียด แน่นท้อง หรือท้องอืดท้องเฟ้อ				
18. พักนี้คุณมักคิดวกไปวกมาแต่เรื่องเดิมๆ ที่ทำให้คุณไม่สบายใจ แต่ก็ไม่สามารถหยุดคิดได้				
19. พักนี้คุณมึนมีอาการหลงลืมง่าย จนตนเองหรือเพื่อนผู้ต้องขังคนอื่นสังเกตเห็น				
20. คุณรู้สึกว่าชีวิตของคุณมึนมีแต่เรื่องไม่ดีเกิดขึ้น				
21. พักนี้คุณรู้สึกเบื่อหน่ายกับการใช้ชีวิตอยู่ในเรือนจำจนไม่อยากมีชีวิตอยู่ต่อไป				
22. คุณรู้สึกผิดอยู่ตลอดเวลา				
23. พักนี้คุณมีปากเสียงกับผู้ต้องขังคนอื่นบ่อยกว่าปกติ				
24. พักนี้คุณมักระบายออกโดยการทำให้ตนเองได้รับความเจ็บปวด เช่น ชกกำแพง กรีดแขน โขกศีรษะ				

การแปลผล

ตอบ	ไม่เลย	=	0	คะแนน
	บางครั้ง	=	1	คะแนน
	ค่อนข้างบ่อย	=	2	คะแนน
	บ่อยมาก	=	3	คะแนน
คะแนนรวม	0-28 คะแนน	=	สุขภาพจิตปกติ	
	29 คะแนนขึ้นไป	=	มีปัญหาสุขภาพจิต	

-สงวนลิขสิทธิ์-

หากประสงค์จะนำแบบวัดนี้ไปใช้เพื่อการศึกษาวิจัยหรือเผยแพร่โปรดติดต่อกรมราชทัณฑ์

7. แบบทดสอบ : T.A. Exercise (Transactional Analysis) ที่มา : อ.ประจักษ์ จินดามาศย์

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อวัดและประเมินบุคลิกภาพของบุคคล
2. เพื่อวิเคราะห์แนวทางการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลหรือกลุ่ม

วิธีการ

โปรดกาเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องคะแนนที่ตรงกับพฤติกรรมของท่านมากที่สุดดังต่อไปนี้
(1 หมายถึงน้อย 7 หมายถึงมาก)

รายการ	คะแนน						
	1	2	3	4	5	6	7
1. เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่							
2. มีเหตุผล							
3. ช่างเอาใจ							
รายการ	คะแนน						
	1	2	3	4	5	6	7
4. มีเมตตา กรุณา							
5. ชอบคาดการณ์ล่วงหน้า							
6. ใจเร็ว							
7. เห็นอกเห็นใจผู้อื่น							
8. ชอบการประเมิน							
9. แสวงหาสิ่งใหม่ๆ ชอบรู้ชอบเห็น							
10. ชอบแสดงความรู้							
11. ยึดข้อเท็จจริง							
12. ตามใจตัวเอง							
13. เผด็จการ							
14. ชอบทดสอบทดลอง							
15. ชอบเอาชนะ							
16. ยึดมั่นในระเบียบข้อบังคับ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ							
17. ชอบค้นหาแนวทางในการแก้ปัญหา							
18. มีความคิดริเริ่ม							

19. ชอบสั่งสอน							
20. รับฟังผู้อื่น							
21. ขอมเชื่อฟังคล้อยตามผู้อื่น							
22. ชอบตำหนิติเตียน							
23. รอบคอบ							
24. ใจหาย							
25. มีข้อห้ามอยู่เสมอ							
26. เสนอวิธีการแก้ปัญหา							
27. ชอบอยู่ตามลำพัง ไม่ชอบสังคม							
28. อารมณ์แปรเปลี่ยนได้ง่าย							
29. ทำงานอย่างเป็นระบบ							
30. ใจอ่อน							

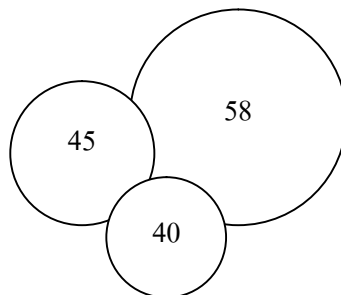
ใบจัดลำดับลักษณะบุคลิกภาพ

โปรดนำคะแนนที่ท่านตอบแต่ละข้อ มากรอกลงในตารางข้างล่างนี้ แล้วบวกกันเป็นคะแนนรวมเสร็จแล้วผู้ดำเนินการสำรวจสมาชิกทุกคน เพื่อจะได้รู้จักบุคลิกภาพของสมาชิก

ลักษณะบุคลิกภาพ	หมายเลขข้อ	คะแนน	คะแนนรวม
แบบพ่อแม่ (Parent Ego-State)	1		
	4		
	7		
	10		
	13		
	16		
	19		
	22		
	25		
	28		
	2		
	5		
	8		
	11		

แบบผู้ใหญ่ (Adult Ego-State)	14		
	17		
	20		
	23		
	26		
	29		
แบบเด็ก (Child Ego-State)	3		
	6		
	9		
	12		
	15		
	18		
	21		
	24		
	27		
	30		

3. เมื่อได้คะแนนรวมของแต่ละแบบแล้ว จงเขียนวงกลมมีขนาดตามค่าของคะแนน เช่น แบบพ่อแม่ได้ 40 คะแนน แบบผู้ใหญ่ได้ 45 คะแนน และแบบเด็กได้ 58 คะแนน นั้นแสดงว่าท่านมีบุคลิกภาพโน้มเอียงไปในลักษณะเด็กนั่นเองดังตัวอย่าง

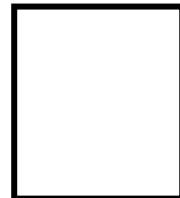

แผนภูมิที่ 0 แสดงการรวมคะแนน

ที่มา : จรูญ ทองถาวร (2536 : 49)

(ตัวอย่าง)

แบบบันทึกประวัติสมาชิกโปรแกรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้กระทำความผิดอันเนื่องมาจากการดื่มสุรา

ชื่อ.....สกุล.....ชื่อเล่น.....

คดีปัจจุบัน.....กำหนดโทษ.....พ้นโทษ.....

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1 อายุ.....ปี

1.2 ภูมิลำเนาก่อนต้องโทษ

1.3 ระดับการศึกษา ☐ ไม่ได้เรียนหนังสือ ☐ ประถมศึกษา ☐ มัธยมศึกษา ☐ ป.ว.ช.
☐ ป.ว.ส. ☐ ปริญญาตรี ☐ สูงกว่าปริญญาตรี

1.4 สถานภาพสมรส ☐ โสด ☐ สมรส ☐ หม้าย/หย่า/แยกกันอยู่

1.5 อาชีพหลัก.....อาชีพรอง.....

1.6 รายได้.....บาทต่อเดือน

1.7 สภาพการเป็นอยู่ ☐ อยู่คนเดียว ☐ อยู่กับเพื่อน ☐ อยู่กับพ่อแม่ ☐ อยู่กับภรรยา
☐ อยู่กับคนอื่น (ระบุ).....

1.8 สภาพที่อยู่อาศัย ☐ บ้านเดี่ยว ☐ ตึกแถว/ห้องแถว ☐ คอนโดมิเนียม/ห้องเช่า
☐ อื่น ๆ (ระบุ).....

1.9 สภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัย ☐ ชุมชนเมือง ☐ ชุมชนแออัด ☐ ชนบท
☐ อื่น ๆ (ระบุ).....

1.10 สมาชิกในครอบครัว.....คน

1.11 ความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัวปัจจุบัน

.....
.....
.....

2. ข้อมูลครอบครัวเดิม

2.1 บิดา ชื่อ.....อายุ.....อาชีพ.....รายได้.....
รายจ่าย.....บุคลิกลักษณะ

2.2 มารดา ชื่อ.....อายุ.....อาชีพ.....รายได้.....
รายจ่าย.....บุคลิกลักษณะ

2.3 เป็นบุตรคนที่.....ของครอบครัว

2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและสมาชิกในครอบครัว(เดิม).....
.....
.....

2.5 สิ่งที่ได้รับการปลูกฝัง อบรมเลี้ยงดูจากครอบครัว เช่น ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย ความอดทน ความขยัน

ฯลฯ.....
.....
.....

2.6 บุคคลในครอบครัวที่ยึดเป็นแบบอย่าง..... เพราะ

2.7 บุคคลที่ใกล้ชิดที่สุด คือเกี่ยวข้องกับ

3. ท่านมีพฤติกรรม (9 อย่าง) ดังต่อไปนี้หรือไม่ อย่างไร (โดยละเอียด เช่น ครั้งแรก ปริมาณ ความถี่ ฯลฯ)

3.1 สูบบุหรี่

3.2 ดื่มของมีนเมา.....

3.3 เที่ยวสถานบันเทิง.....

3.4 เล่นการพนัน.....

3.5 ยาเสพติด.....

3.6 ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย

3.7 มีเพศสัมพันธ์

3.8 ทะเลาะวิวาท

3.9 คิดฆ่าตัวตาย

4. พฤติกรรมการดื่มสุรา

4.1 ท่านดื่มสุรามากน้อยแค่ไหน

☐ ทุกวัน ☐ 1 ครั้ง/สัปดาห์ ☐ 2 ครั้ง/สัปดาห์ ☐ 3 ครั้ง/สัปดาห์ ☐ มากกว่า 3 ครั้ง/สัปดาห์

4.2 ท่านมีค่าใช้จ่ายในการดื่มสุรา จำนวน บาท / ครั้ง

4.3 คำนิยมในการดื่มสุรา

- ☐ ดื่มแล้วรู้สึกเท่ ☐ แสดงถึงความเป็นลูกผู้ชาย ☐ ดื่มเพื่อเข้าสังคม ☐ ดื่มเพื่อลืมปัญหา/ดับทุกข์
☐ ดื่มตามเทศกาล ☐ ดื่มตามเพื่อน ☐ ดื่มตามสื่อ/โฆษณา ☐ อยากรู้ อยากลอง
☐ อื่น ๆ ระบุ.....

4.4 คนในครอบครัวของท่านมีการดื่มสุราหรือไม่

- ☐ ไม่มี ☐ มี ระบุว่าเป็นใคร

4.5 เมื่อดื่มสุราแล้วท่านมีพฤติกรรมดังต่อไปนี้

- ☐ เอะอะ โวยวาย ☐ มีเรื่องทะเลาะวิวาท ☐ ทำร้ายร่างกายผู้อื่น ☐ ทำร้ายร่างกายคนในครอบครัว
☐ ขาดสติ/ควบคุมอารมณ์ไม่ได้ ☐ ทำให้กล้าแสดงออกมากขึ้น ☐ มีความต้องการทางเพศสูงขึ้น
☐ อื่น ๆ ระบุ.....

5. การกระทำผิด

1. เคยต้องโทษมาก่อนหรือไม่ () ไม่เคย () เคย.... ครั้ง คดี.....กำหนดโทษ.....
2. กระทำผิดครั้งนี้เป็นครั้งที่ คดี.....กำหนดโทษ.....
3. มูลเหตุจูงใจในการกระทำผิด.....
4. ใช้สารเสพติดก่อนกระทำผิดหรือไม่ () ไม่มี () มี ระบุ
5. การวางแผนล่วงหน้าก่อนกระทำผิด () ไม่มี () มี ใช้เวลานานเท่าใด.....
6. จำนวนคู่คดี คน เกี่ยวข้องเป็น
7. ความสัมพันธ์กับผู้เสียหาย () ไม่รู้จัก () รู้จัก เกี่ยวข้องเป็น
13. รู้สึกไม่พอใจ โกรธหรือคับแค้นผู้เสียหายมาก่อน () ไม่ใช่ () ใช่ เพราะ.....

สรุปสาเหตุและพฤติการณ์การกระทำผิด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เจ้าหน้าที่ผู้บันทึกข้อมูล

/ /

(แบบฟอร์ม ๓)

แบบประเมินผลการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ต้องขัง
สำหรับเจ้าหน้าที่

ระดับความก้าวหน้า	ดีขึ้น	เหมือนเดิม	แย่ลง
๑. ทักษะและพฤติกรรมโดยรวม ๒. การมีส่วนร่วมทำกิจกรรมในกลุ่ม ๓. การมีปฏิริยาและบทบาทในกลุ่มอย่างเหมาะสม ๔. การทำงานที่มอบหมายสำเร็จ ๕. ระดับของความเห็นใจผู้เสียหาย ๖. ระดับการสำนึกในสิ่งที่ตนได้กระทำผิดลงไป ๗. การพัฒนาแนวคิดที่จะแก้ไขความผิดพลาดของตนเอง ๘. ระดับของการลดการปฏิบัติหรือเข้าข้างตนเอง โทษผู้อื่นในการกระทำผิด ๙. การเรียนรู้สาเหตุชักนำไปสู่การกระทำผิด ๑๐. ทราบถึงปัจจัยเสี่ยงที่นำไปสู่การกระทำผิดขึ้นอีก ๑๑. การพูดคุยปัญหาอย่างเปิดเผย ๑๒. ระดับของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ๑๓. ระดับของทักษะในการแก้ไขปัญหา ๑๔. ระดับของเทคนิคในการปฏิเสธการกระทำผิด ๑๕. ความสามารถในการวางแผนและตั้งเป้าหมายในชีวิต			

ลงชื่อ.....เจ้าหน้าที่ผู้ดูแล โปรแกรม

(.....)

วันที่รายงาน.....

* หมายเหตุ แบบประเมินนี้ใช้สำหรับให้เจ้าหน้าที่เป็นผู้ประเมินผู้ต้องขังแต่ละคนที่เข้าโปรแกรม
เวลารายงานให้รายงานสรุปเป็นภาพรวมของทั้งหมดได้

(แบบฟอร์ม ๔)

แบบประเมินความคิดเห็นของผู้ต้องขังต่อการเข้าร่วมโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูสำหรับผู้ต้องขัง

ที่	หัวข้อ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑.	ท่านสนใจเข้าร่วมกิจกรรมตามโปรแกรมนี้					
๒.	ท่านมีความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังในครั้งนี้					
๓.	การเข้าร่วมโปรแกรมฯครั้งนี้ทำให้ท่านสำนึกผิดต่อการกระทำของตนเอง					
๔.	ท่านได้รับความรู้และประโยชน์จากการเข้าร่วมโปรแกรมครั้งนี้					
๕.	ท่านสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับไปใช้ในการพัฒนาตนเอง					
๖.	ท่านสามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติ และพฤติกรรมไปในแนวทางที่ถูกต้องหลังจากเข้าร่วมโปรแกรม					
๗.	ท่านรู้สึกว่าคุณค่ามากขึ้น					
๘.	ท่านมีความเชื่อมั่นในตัวเองว่าหลังจากพ้นโทษแล้วจะไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำอีก					
๙.	ท่านจะทำให้ พ่อแม่ ญาติพี่น้องมั่นใจ ว่าท่านสามารถกลับตนเป็นคนดีได้					
๑๐.	ท่านอยากให้มีการจัดโปรแกรมในลักษณะนี้อย่างต่อเนื่องและจัด โปรแกรมกับผู้ต้องขังกลุ่มอื่นๆ ด้วย					

ข้อเสนอแนะ

.....
.....

* หมายเหตุ แบบประเมินนี้ใช้สำหรับให้ผู้ต้องขังแต่ละคนเป็นผู้ประเมิน เวลารายงานให้รายงานสรุปเป็นภาพรวมของทั้งหมดได้

บทที่ 4

การวิเคราะห์การสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการสื่อสารที่มีผลมาจากพื้นฐานทางบุคลิกภาพ
2. เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิเคราะห์การสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
3. เพื่อให้เกิดแนวคิดในการนำความรู้ด้านการวิเคราะห์การสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างบุคคลไปใช้ในการพัฒนาทักษะการสื่อสาร ส่งผลให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพสูงสุด

การสื่อสารมีความสำคัญ เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม นอกจากอยู่ร่วมกับผู้อื่นแล้ว มนุษย์ทุกคนจะมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความรู้สึกกับผู้อื่นตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นที่ใด ที่บ้าน ที่มหาวิทยาลัย ที่ทำงาน หรือจะเป็นสถานการณ์ ๆ ก็ตาม การสื่อสารจึงเป็นเรื่องธรรมดาของมนุษย์ ที่มีความซับซ้อนแต่ไม่ยากเกินที่จะทำความเข้าใจ ซึ่งถ้าใช้เวลาศึกษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจกระบวนการสื่อสาร โครงสร้างของบุคลิกภาพของบุคคลที่ส่งผลต่อการสื่อสาร พร้อมทั้งหาทางพัฒนาปรับปรุงตนเองและทักษะการสื่อสารให้ดีขึ้น ก็เกิดประโยชน์อย่างมากต่อตนเอง ทั้งในการดำเนินชีวิตประจำวัน การทำงานกับผู้อื่น การอยู่ร่วมกันในครอบครัวและสังคม เกิดความสุขและสำเร็จในทุก ๆ ด้านได้เป็นอย่างดี

ในการสื่อสารนั้นสิ่งสำคัญที่สุด คือ ผู้รับสารและผู้ส่งสาร เพราะการรับสารหรือส่งสารนั้นจะเป็นไปได้ อย่างเที่ยงตรง และมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลนั้น ต้องอาศัยสติปัญญาควบคู่กับอารมณ์ของผู้รับสารและผู้ส่งสาร ทั้งในการรับสารและการส่งสารเช่นเดียวกัน ซึ่งได้มีผู้กล่าวว่า บุคลิกภาพของบุคคลนั้น ๆ จะเป็นตัวกำหนดรูปแบบในการสื่อสาร โดยที่บุคคลคนหนึ่งจะมีบุคลิกภาพ 3 ส่วนภายในตัวบุคคล นักจิตวิทยาผู้นี้คือ Eric Berne (ค.ศ.1910 – 1970) ซึ่งเป็นจิตแพทย์ชาวแคนาดา ได้คิดทฤษฎีว่าด้วยการวิเคราะห์การสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Transactional Analysis) ทฤษฎีนี้ได้รับความนิยมและน่าสนใจของบุคคลในวงการต่าง ๆ มากมายไม่เฉพาะแต่นักจิตวิทยาเท่านั้น เพราะทฤษฎีการวิเคราะห์การสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นวิธีการทางจิตวิทยาที่ช่วยให้บุคคลเข้าใจตนเอง การศึกษาบุคลิกภาพสามารถพิจารณาได้จากพฤติกรรมการแสดงออก ทั้งคำพูด ท่าทาง น้ำเสียง สีหน้า ท่าทาง การเคลื่อนไหวของร่างกาย ฯลฯ ลักษณะการแสดงออกเหล่านี้จะสะท้อนให้เห็นบุคลิกภาพของบุคคล ทำให้สามารถเปลี่ยนแปลงปรับปรุงบุคลิกภาพของตนเองได้อย่างมีเหตุผล ช่วยในการปรับตัว ทำให้การติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นเป็นไปในลักษณะที่ก่อให้เกิดความเข้าใจและเกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

โครงสร้างของบุคลิกภาพ (Structure of Personality)

Berne เชื่อว่า บุคลิกภาพของบุคคลประกอบขึ้นด้วยส่วนที่เรียกว่า “Ego state” และในตัวบุคคลหนึ่งจะมี Ego state อยู่ด้วยกัน 3 ส่วน คือ

1. ส่วนที่มีลักษณะคล้ายพ่อแม่ = Parent ego state
2. ส่วนที่เป็นผู้ใหญ่ = Adult ego state
3. ส่วนที่เป็นเด็ก = Child ego state

บุคคลแต่ละคนจะมีลักษณะบุคลิกภาพทั้ง 3 ส่วนเล็กน้อยแตกต่างกัน บางคนอาจจะมีลักษณะของความ เป็นพ่อแม่มาก คือ ชอบสั่งสอน ชอบตำหนิ ให้ความเอาใจใส่อยู่เกือบตลอดเวลา แต่บางคนอาจจะมีลักษณะ ของความเป็นผู้ใหญ่มาก และบางคนอาจจะมีลักษณะของความ เป็นเด็กในบุคลิกภาพมาก แต่ที่สำคัญคือ บุคลิกภาพทั้ง 3 ส่วนนั้นจะมีอยู่ในบุคคล ซึ่งจะแสดงออกมาในแต่ละโอกาสและสถานการณ์ต่าง ๆ โดยแสดงออก ทั้งทางด้านคำพูด กริยาท่าทาง และการแสดงออก ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ว่าเป็นบุคลิกภาพของส่วนใดใน 3 ส่วน รายละเอียดเกี่ยวกับโครงสร้างบุคลิกภาพทั้ง 3 ส่วน (อาภา จันทรสกุล : 2535) มีดังนี้

1. ลักษณะที่เป็นพ่อแม่ (Parent ego state = P) เป็นลักษณะบุคลิกภาพที่คล้ายพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดู หรือ บุคคลอื่นที่มีอิทธิพลในชีวิตถ่ายทอดให้กับเด็ก ลักษณะที่เป็นพ่อแม่ จะเป็นส่วนที่แสดงพฤติกรรมโดยไม่ใช้เหตุผล แต่จะเป็นพฤติกรรมต่าง ๆ ที่พ่อแม่สั่งสอนเราในอดีต ซึ่งถูกเก็บรักษาไว้และจะกลับมาปรากฏในพฤติกรรมของ เรา คำพูดที่เราชอบใช้ในบุคลิกภาพลักษณะที่เป็นบิดา มารดา เช่น “ต้องทำอย่างนั้นะ” หรือ “อย่าทำอย่าง นั้นะ” หรือ “เวลาเป็นสิ่งที่มีความมากมายมหาศาล อย่าปล่อยเวลาทิ้งนะ” ฯลฯ

เมื่อบุคคลถูกควบคุมด้วยลักษณะที่เป็นพ่อแม่ เขาจะไม่พิจารณาปัญหาต่าง ๆ ตามสภาพข้อเท็จจริงใน ปัจจุบัน แต่จะให้คำสั่งสอน ความเชื่อต่าง ๆ ที่บุคคลได้รับการอบรมสั่งสอนมาในอดีตเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม กล่าวได้ว่าลักษณะที่เป็นพ่อแม่เป็นผลมาจากการที่บุคคลบันทึกข้อมูล ไม่ว่าจะเป็นทัศนคติ ค่านิยม กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่พ่อแม่สั่งสอน ตลอดจนท่าทางไว้ให้ตนเอง บุคลิกภาพในส่วนที่เป็นพ่อแม่สามารถแบ่งออกได้เป็นลักษณะ ย่อย ๆ อีก 2 ลักษณะ คือ

1.1 ลักษณะพ่อแม่แบบดุ (Critical parent หรือ Controlling parent = CP) เป็นลักษณะที่ ได้รับการถ่ายทอดมาจากพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดู ซึ่งเป็นการประเมินค่าและการตัดสินใจ โดยใช้มาตรฐาน ค่านิยม ความเชื่อ ตลอดจนวิธีการดำเนินชีวิตแบบที่เคยได้รับการอบรมสั่งสอนมา จนบางครั้งอาจเกิดอคติในการประเมิน ค่าหรือตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ เนื่องจากมีความเชื่อที่ผิด ๆ ที่มีอยู่เดิมเป็นพื้นฐาน บุคลิกภาพของบุคคลที่ถูก ควบคุมด้วยลักษณะพ่อแม่ที่ดุจะมีท่าทางและวาจาที่แสดงออกให้เห็นถึงลักษณะ การวิพากษ์วิจารณ์ ชอบตำหนิ

ลักษณะรู้จี้ มีความรู้สึกขี้รำคาญ ขอบวางอำนาจ ใช้วิธีการลงโทษไม่ค่อยพอใจในการเปลี่ยนแปลงหรือความคิดเห็นใหม่ ๆ และยึดติดอยู่กับความคิดเห็นของตนเอง

ลักษณะพ่อแม่ที่ดู เมื่อพิจารณาความรู้สึกว่าเป็นส่วนของบุคลิกภาพที่ไม่ดี-ไร้ค่า เพราะเป็นลักษณะที่ใช้ข้อมูลที่เคยมีมาในอดีต แต่ถ้าพิจารณาในอีกด้านหนึ่ง ลักษณะพ่อแม่ที่ดีจะมีประโยชน์ เพราะเป็นลักษณะที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดคุณค่าทางวัฒนธรรม แนวคิดหรือความเชื่อที่ดี และค่านิยม ซึ่งช่วยให้บุคคลตอบสนองต่อเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันให้เป็นไปโดยอัตโนมัติหรือตามความเคยชิน โดยไม่ต้องเสียเวลาคิดไตร่ตรองไปเสียทุกเรื่อง

1.2 ลักษณะพ่อแม่ที่ใจดีเอื้อเฟื้อ (Nurturing parent = NP) เป็นบุคลิกภาพในลักษณะของพ่อแม่ที่คอยดูแล ปกป้อง ช่วยเหลือ คอยปลอบโยน ทำให้เกิดความสบายทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ห่วงใยและเอื้ออาทรต่อความทุกข์-สุข มีลักษณะเมตตา โอบอ้อมอารี มีเมตตาริจิต เห็นอกเห็นใจผู้อื่น ใส่ใจคนรอบข้าง และเข้าอกเข้าใจผู้อื่น และเป็นที่พึ่งให้กับผู้อื่นได้ ลักษณะพ่อแม่ที่ใจดีเอื้อเฟื้อจะแสดงออกด้วยคำพูด ท่าทาง คอยไต่ถามทุกข์สุข ช่วยดูแลและคอยปลอบโยนให้กำลังใจแก่ผู้อื่น

2. ลักษณะที่เป็นผู้ใหญ่ (Adult ego state = A) เป็นลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลที่ทำงานโดยใช้หลักแห่งเหตุผล สติปัญญาในการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ โดยพิจารณาตามสภาพข้อเท็จจริงเท่านั้น จะไม่คำนึงถึงความรู้สึกและไม่มีอารมณ์เข้ามาเกี่ยวข้อง ส่วนนี้จะทำงานคล้ายเครื่องคอมพิวเตอร์ ที่พยายามรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบข้อมูล และประมวลผล โดยอาศัยข้อเท็จจริงเท่านั้น ดังนั้นเมื่อเผชิญกับปัญหาอะไรก็ตาม บุคคลที่มีลักษณะที่เป็นผู้ใหญ่ มักจะตั้งคำถามว่า “อะไร” “ทำไม” “อย่างไร” “เพราะอะไร” แล้วตรวจสอบข้อมูลด้วยสภาพของข้อเท็จจริง แล้วจะหาวิธีการแก้ปัญหาที่นั้นต่อไป

บุคคลที่มีพัฒนาการเป็นไปตามวุฒิภาวะ และรู้จักตัวเองตรงตามความเป็นจริง ลักษณะที่เป็นผู้ใหญ่ของบุคคลนั้นจะเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ จากประสบการณ์ที่เขาได้เรียนรู้ ซึ่งถ้าเปรียบเทียบกับระหว่างบุคลิกภาพทั้งสามส่วนแล้ว ลักษณะที่เป็นเด็กและลักษณะที่เป็นพ่อแม่ มักจะคงที่ไม่เปลี่ยนแปลงมากเหมือนลักษณะที่เป็นผู้ใหญ่ เพราะข้อเท็จจริงต่าง ๆ บุคคลเรียนรู้และต้องเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพการณ์

ยิ่งกว่านั้นส่วนของลักษณะที่เป็นผู้ใหญ่ จะสามารถพิจารณาใช้เหตุผลตัดสินบุคลิกภาพในส่วนของลักษณะที่เป็นเด็กกับลักษณะที่เป็นพ่อแม่ ว่าควรปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือควรลบทิ้งออกไปอย่างไรบ้าง แต่ไม่ได้หมายความว่าลักษณะที่เป็นผู้ใหญ่จะทำหน้าที่เป็นผู้บัญชาการ เพียงแต่จะพยายามใช้เหตุผลและข้อมูลต่าง ๆ มาพยายามปรับลักษณะที่เป็นเด็ก และลักษณะที่เป็นพ่อแม่ที่บุคคลมีอยู่ในตัวให้เหมาะสมถูกต้องตามเหตุการณ์ และอยู่ในสภาวะสมดุลเพื่อให้บุคคลปรับตัวได้

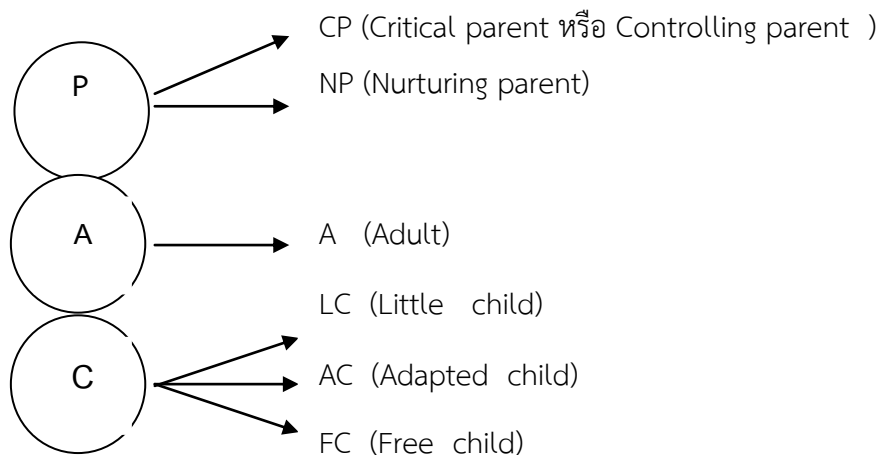
3. ลักษณะที่เป็นเด็ก (Child ego state = C) เป็นลักษณะบุคลิกภาพที่แสดงออกถึงความรู้สึกแท้จริงที่ตนมีอยู่ เช่น ดีใจก็ร้องกรี๊ดกร๊าด เสียใจก็ร้องไห้ เป็นส่วนที่แสดงออกอย่างธรรมชาติถึงความต้องการที่แท้จริงของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นอารมณ์ทางด้านบวกหรือลบ ลักษณะที่เป็นเด็กนี้จะมียู่ในตัวของคนทุกคน ไม่ว่าบุคคลนั้นจะมีอายุมากหรือน้อยเพียงใด เพียงแต่ลักษณะส่วนนี้จะมียู่มากน้อยต่างกันในแต่ละบุคคลและเมื่ออายุมากขึ้น บุคคลก็จะไม่แสดงออกถึงลักษณะส่วนนี้มากเหมือนกับวัยเด็ก บุคลิกภาพในส่วนที่เป็นเด็กนี้สามารถแบ่งออกได้เป็นลักษณะย่อย ๆ อีก 3 ลักษณะ

3.1 ลักษณะที่เป็นเด็กตามธรรมชาติ (Free child = FC) เป็นส่วนของบุคลิกภาพที่ยังไม่ได้ขัดเกลา จึงเป็นส่วนที่แสดงออกถึงอารมณ์และความต้องการที่แท้จริงของตนเองออกมาอย่างโจ่งแจ้ง เช่น อารมณ์สนุกสนาน กระโดด โลดเต้น ขึ้นอายุ กลัว เช่น แสดงความกลัวที่มีด ๆ หรือ สถานที่แปลก ๆ ออกมาอย่างเปิดเผย หรือ แสดงออกถึงอารมณ์อิจฉาริษยา ปิงปอง เพราะไม่ได้ตั้งใจออกมาตรง ๆ โดยไม่ควบคุม

3.2 ลักษณะที่เป็นเด็กได้รับการขัดเกลา (Adapted child = AC) เป็นส่วนของบุคลิกภาพที่พัฒนาขึ้น เพราะเด็กมีสัมพันธภาพกับพ่อแม่หรือผู้อบรมเลี้ยงดู ได้รับการสั่งสอน ควบคุม ขัดเกลาจากพ่อแม่ และจากบุคคลต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อตัวเด็ก ทำให้บุคคลพัฒนาบุคลิกภาพในส่วนของการเชื่อฟัง ยอมทำตามฟังพาสื่ออื่นขึ้นมา

3.3 ลักษณะที่เป็นเด็กมีความคิด (Little Professor = LC) เป็นส่วนของ Child ego state ที่แสดงออกถึงลักษณะบางส่วนของความเป็นผู้ใหญ่ รู้จักใช้ความคิด เหตุผล พิจารณาสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นส่วนของความสามารถทางสติปัญญา แสดงออกถึงความเฉลียวฉลาด และเป็นส่วนของการคิดริเริ่มสร้างสรรค์

โครงสร้างของบุคลิกภาพทั้ง 3 ส่วน ตามความเชื่อของทฤษฎีการวิเคราะห์การสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างบุคคล Berne มักเขียนโดยใช้สัญลักษณ์ย่อว่า P, A, C และอธิบายได้ด้วยไดอะแกรม ดังนี้

จากโครงสร้างของบุคลิกภาพดังกล่าว ทำให้บุคคลแต่ละคนตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่ตนพบเห็น ด้วยท่าทาง และวาจาต่าง ๆ กันออกไป แล้วแต่ว่าบุคคลนั้นจะใช้บุคลิกภาพในส่วนใดตอบสนอง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1 ต่อเพลงลูกทุ่ง

- P (CP) : เพลงอะไรใจความไม่สุภาพเลย ไม่ควรให้เด็ก ๆ ฟัง
A : เพลงพวกนี้เปิดบ่อย คนคงนิยมฟังกัน
C (FC) : ฟังเพลงลูกทุ่งที่ไร มั่นในอารมณ์อยากเต้นทุกทีเลย

ตัวอย่างที่ 2 ต่อบ้านจัดสรร

- P (CP) : บ้านอะไรแคบจัง เพื่อนบ้านก็ดูไม่น่าไว้ใจ
A : บ้านนี้ราคา 1 ล้านบาท ให้เวลาผ่อน 20 ปี
C (LC) : ห้องแคบจัง แต่เราจะใช้สีแปลก ๆ แต่งให้น่าอยู่เชียว

ตัวอย่างที่ 3 ต่อเพื่อนที่บ่นว่าไม่สบาย

- P (NP) : พักก่อนนะ เดี่ยวฉันจะเอาผ้าเย็นเช็ดหน้าให้
A : เธอควรไปหาหมอ หมอจะวินิจฉัยได้ถูกต้องที่สุด
C (AC) : ฉันไม่รู้จะช่วยเหลืออย่างไร เดี่ยวไปตามคนมาให้ละ

บุคลิกภาพทั้ง 3 ส่วนดังที่กล่าวข้างต้นนั้น บุคคลแสดงทั้งคำพูด น้ำเสียงและอาจแสดงออกโดยกริยา ท่าทางประกอบการพูดด้วย เพื่อทำให้การสื่อสารนั้นชัดเจนมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้บุคลิกภาพแต่ละส่วนนั้นยังมีรายละเอียดทั้งในด้านบวก (บุคลิกภาพที่เหมาะสม) และด้านลบ (เป็นบุคลิกภาพที่ต้องได้รับการแก้ไข) อีกด้วยดังรายละเอียดต่อไปนี้

ลักษณะ บุคลิกลักษณะ	ด้าน +	ด้าน -
CP	กล้าเป็นตัวของตัวเอง และยอมรับในคุณค่าของผู้อื่น ด้วย กล้าแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นกับผู้อื่น กล้ายืนยันความเชื่อ/ค่านิยม ของตนเอง ถึงแม้ว่าค่านิยมนั้นแตกต่างจากกลุ่ม/ สังคม ควบคุมตนเองสูง มีวินัย กล้าทวงสิทธิอัน ชอบธรรม	การตำหนิ การบังคับ ควบคุม ชอบการอ้างกฎเกณฑ์มาลงโทษ ชอบจัดการบงการ ยึดถือความคิดตนเอง บางครั้งรุนแรงขึ้นเผด็จการ ฯลฯ
NP	ความใส่ใจเอื้ออาทร ความสนใจ ห่วงใย ความเมตตาปราณี ชอบช่วยเหลือผู้อื่น และปกป้องคุ้มครองผู้ที่อ่อนแอกว่า	ลักษณะที่เอาความปรารถนาดีของตนเองไปทำให้ ผู้อื่นเป็นทุกข์ ห่วงใยจนเป็นห่วงแทน คอยติดตาม หรือเอื้ออาทรจนก้าวล่วงความเป็นส่วนตัวของผู้อื่น ทำดีแล้วรู้สึกว่าคุณอื่นไม่เห็นความสำคัญ/เป็นบุญคุณ
A	ลักษณะที่ปะทะกับสิ่งเร้าใด ๆ แล้วบุคคลจะนำส่วน ของเหตุผลมาใช้ในการตอบสนองกับสิ่งเร้านั้น ๆ โดยปราศจากอารมณ์ **ใคร / อะไร / ที่ไหน / เมื่อไหร่ / ทำไม / อย่างไร	มีเหตุผล มีการตรวจสอบข้อมูล การวิเคราะห์ ⇒ COMPUTER ถ้ามีมาก A จะคุมส่วนอารมณ์ใน CP NP FC และ AC จนมีลักษณะยึดเหตุผล ปราศจาก อารมณ์ที่เข้าใจผู้อื่น มีลักษณะเฉยชา น่าเบื่อ ไม่สามารถรับรู้อารมณ์ความรู้สึกผู้อื่น ไร้อารมณ์
FC	ร่าเริง สดชื่น แจ่มใส สนุกสนาน ผ่อนคลาย กระตือรือร้นในการเรียนรู้ เปิดตัวเองกับ ประสบการณ์ใหม่ มองชีวิตไม่น่าเบื่อ ใช้ชีวิตประจำวันอย่างกระฉับกระเฉง สิ่งแวดล้อม และบุคคลรอบข้างน่าสนใจ	ลักษณะเล่นไม่เลิก ลักษณะของเด็ก คือ ห่วงแต่เล่น ไม่รับผิดชอบ ติดอยู่กับความสนุก รักสบาย ไม่จริงจัง กับงาน/ชีวิต ขึ้นรุนแรง ชอบเล่นเพลง ๆ ชอบสนุกบนความทุกข์ผู้อื่น ไม่รู้สึกผิด/สำนึกผิด
AC	เด็กที่ได้รับขัดเกลาจากสังคม เชื่อฟัง ให้ความ เคารพเชื่อถือผู้อื่น ยอมรับในบทบาทผู้นำของผู้อื่น ได้ (เป็นผู้ตามที่ดี) อ่อนน้อมถ่อมตน ไม่ฝ่าฝืนทำ ทลายกฎเกณฑ์ทางสังคม ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม ทำตามคำมั่นสัญญา ฟังฟัง (Depend) ผู้ที่ตนเอง ไว้วางใจ อ่อนน้อมถ่อมตน	เด็กที่ยอมแบบยอมจำนน (เมื่อต้องยอมทำตามผู้อื่น ก็จะเก็บความรู้สึกว่าตนเองด้อยไว้) ขึ้นรุนแรง ⇒ มักซึมเศร้า คร่ำครวญ ชอบสงสาร ตัวเอง ไม่อยากต่อสู้โดยใช้ IQ./ ความสามารถ ชอบฟังฟังติดพันกับผู้อื่นแบบไม่โต ชอบทำตัวให้ผู้อื่นปกป้องช่วยเหลือ /ไม่ฟังตนเอง

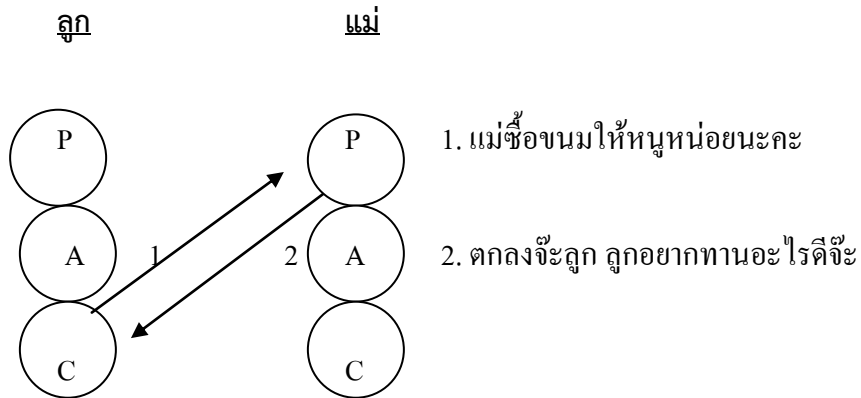
รูปแบบการสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

การสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ช่วยให้เราสามารถวิเคราะห์บุคลิกภาพของบุคคลได้ โดยสังเกตจากคำพูดที่บุคคลนั้นใช้สื่อสาร ตลอดจนท่าทางต่าง ๆ ที่แสดงออกมา รูปแบบของการสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

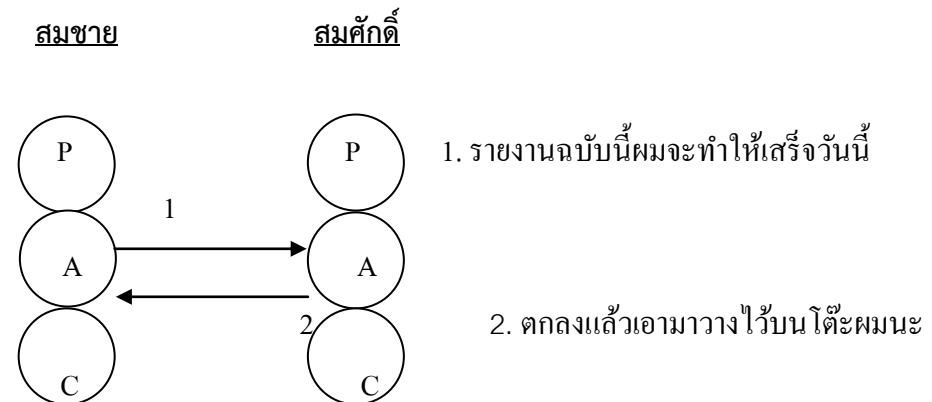
1. การสื่อสารสัมพันธ์ที่ไม่ขัดแย้งกัน / พุดตามกัน (Complementary or Parallels Transactions)

การสื่อสารสัมพันธ์แบบนี้จะมีลักษณะถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน ผู้สื่อสารคาดหวังจะได้รับการตอบสนองจากบุคคลที่ตนสื่อสารอย่างไร ก็ได้รับการตอบสนองตามความหมายไม่ขัดแย้งกัน ถ้าวิเคราะห์จากทิศทาง (vector) ของการสื่อสาร ลูกศรจะไม่ตัดข้ามกัน ลูกศรจะขนานกันไป การสื่อสารสัมพันธ์แบบนี้ไม่ส่งผลลบทางด้านสัมพันธ์ภาพ ทำให้สื่อสารกันไปได้อย่าง ง่าย ๆ ดังตัวอย่าง

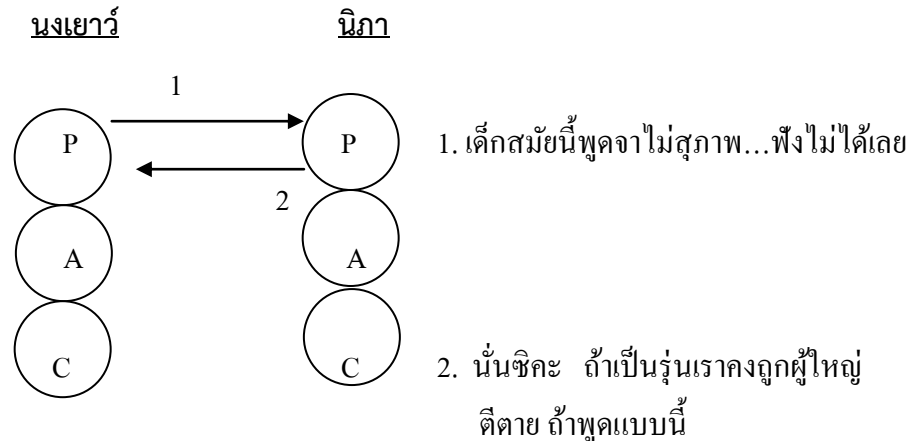
ตัวอย่างที่ 1

ตัวอย่างที่ 2

ตัวอย่างที่ 3

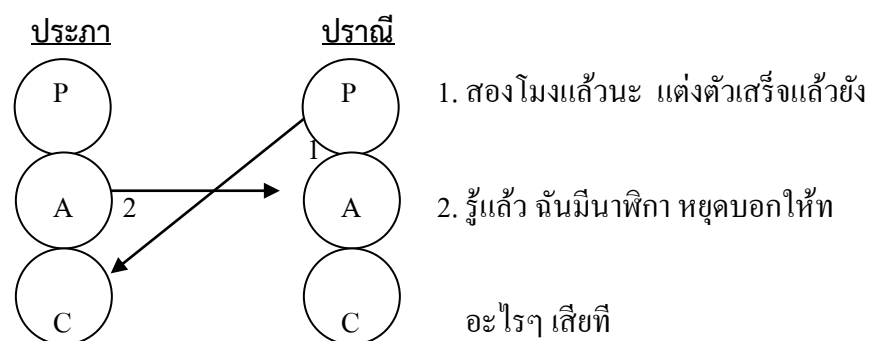

จากตัวอย่างที่ 1, 2 และ 3

ทิศทาง (ลูกศร) ที่แสดงถึงการสื่อสารสัมพันธ์จะไม่ตัดข้ามกัน จะมีลักษณะคู่ขนานกันไป นั่นคือ จากตัวอย่างที่ 1 ลูกสื่อสารกับแม่จาก Child ego state และเป็น adapted Child ไปยัง Parent ego state ของแม่ โดยคาดหวังว่า จะได้รับการตอบสนองจาก Parent ego state ในส่วน Nurturing Parent ของแม่มายัง Child ego state ของตน แม้ก็ตอบสนองมาตามที่คาดหวัง การสื่อสารสัมพันธ์จึงไม่ขัดแย้งกัน เช่นเดียวกันจากตัวอย่างที่ 2 และ 3 ก็สามารถอธิบายได้ในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน

2. การสื่อสารสัมพันธ์ที่ขัดแย้งกัน / พุดขัดกัน (Crossed Transactions) การสื่อสารสัมพันธ์แบบนี้จะก่อให้เกิดสัมพันธภาพทางด้านลบ เกิดการขัดแย้งกันขึ้น มักทำให้การสื่อสารสัมพันธ์ต้องหยุดซงัก ไม่สามารถดำเนินต่อไปได้ หรือ ได้เพียงช่วงสั้น ๆ เพราะผู้สื่อสารสัมพันธ์ไม่ได้รับการตอบสนองจากบุคคลที่ตนมีปฏิสัมพันธ์ด้วยดังที่คาดหวังไว้ ถ้าวิเคราะห์จากทิศทาง (vector) ของการติดต่อ ลูกศรจะตัดข้ามกัน ดังตัวอย่าง

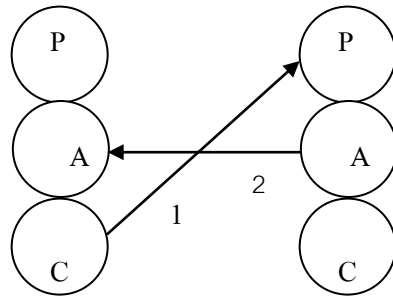
ตัวอย่างที่ 4

ตัวอย่างที่ 5

อุบล

อุไร

1. ฉันปวดหัวจัง หมู่นี้อ่อนเพลียจริง ๆ

2. คนที่เธอควรเล่าอาการให้ฟัง คือ
หมอ

จากตัวอย่างที่ 4 และ 5

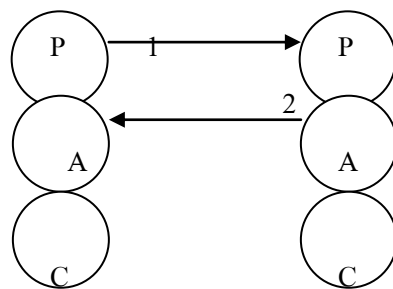
ทิศทาง (ลูกศร) ที่แสดงถึงการสื่อสารสัมพันธ์จะตัดข้ามกัน จากตัวอย่างที่ 4 ประภาสื่อสารสัมพันธ์กับปราณี จาก Adult ego state และคาดหวังจะได้รับการตอบสนองจาก Adult ego state ของปราณีกลับมาเช่นกัน แต่ปราณีกลับตอบสนองจาก Parent ego state ไปยัง Child ego state ของประภา การสื่อสารสัมพันธ์จึงขัดแย้งกัน ตัวอย่างที่ 5 ก็อธิบายได้ในทำนองที่คล้ายกัน

ในบางกรณีทิศทาง (ลูกศร) ที่แสดงการสื่อสารสัมพันธ์อาจจะไม่ตัดข้ามกัน แต่ลักษณะการสื่อสารสัมพันธ์ไม่ได้รับการตอบสนองตรงตามที่ยีกฝ่ายหนึ่งคาดหวังหรือต้องการ เป็นลักษณะการสื่อสารสัมพันธ์ที่ไม่สอดคล้องกัน ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 6

สมศรี

สุภาพ

1. ครูสมัยนี้ไม่อดทนและเสียสละ
เหมือนสมัยก่อน ดู ๆ แล้วไม่น่าเคารพ

2. คุณได้ข้อมูลจากไหนมาอ้างอิง
คำพูดดังกล่าว

ในการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี การสื่อสารสัมพันธ์ที่มีประโยชน์จะเป็นไปในรูปแบบของ complementary transactions เพราะไม่ทำลายความรู้สึก หรือทำให้เกิดความขัดแย้งทางจิตขึ้นและภายหลังจากการสื่อสารสัมพันธ์ก็ไม่มีปัญหาติดค้างในใจ ในชีวิตประจำวัน การสื่อสารทางสังคมทั่วไปมักเป็นไปแบบ complementary transactions ในลักษณะที่เรียกว่า บัวไม่ให้ซ้ำ น้ำไม่ให้ขุ่น ส่วน crossed transactions ทำให้การสื่อสารสัมพันธ์ติดขัด สะดุด หรือ บางครั้งหยุดชงัก มักก่อให้เกิดความรู้สึกทางด้านลบ แต่ crossed transactions ก็มีประโยชน์ที่

ช่วยทำให้ผู้สื่อสารสัมพันธ์ด้วย ได้ใช้ ego state อื่นๆ ในการคิด การแสดงออกบ้าง ไม่ใช่ใช้เพียง ego state เดียวตามที่ตนเองเคยชินเท่านั้น ตัวอย่างเช่น เด็กที่ไม่ชอบคิดตัดสินใจสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ต้องการพึ่งพาและคอย การชี้แนะของพ่อแม่และครูอยู่ตลอดเวลา แม้แต่ปัญหาเล็กน้อยก็ต้องคอยถาม ลักษณะเช่นนี้เป็นลักษณะของเด็ก ที่ได้รับการขัดเกลาหรือเด็กที่ต้องการพึ่งพา (Adapted Child) แทนที่จะสื่อสารสัมพันธ์ในรูปแบบของ complementary transaction หรือ สื่อสารด้วยลักษณะของพ่อแม่ที่เอื้อเฟื้อ (Nurturing Parent) ก็ควรสื่อสาร สัมพันธ์ด้วย ego state อื่น ๆ บ้าง แม้จะเป็น crossed transaction จะช่วยให้เด็กคนนั้นรู้จักคิดและใช้ ego อื่น ๆ ตัวอย่างของการสื่อสารสัมพันธ์ทางวาจาในลักษณะดังกล่าว เช่น

นักศึกษา : อาจารย์บอกหนูซิคะว่า ควรจะอย่างไรดีกับปัญหาการเรียนคณิตศาสตร์ของหนู

อาจารย์ : ลองใช้ความสามารถของตนเองคิดซิคะว่า คุณควรจะแก้ปัญหานั้นอย่างไร (Adult ego state)

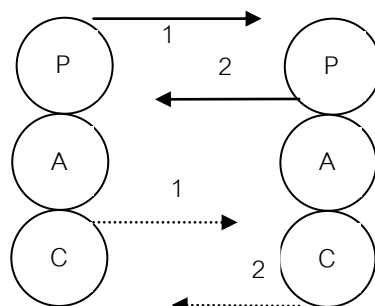
: อย่าวิตกกังไปซิ มันไม่ใช่ปัญหาโลกแตกหรอกน่า (Free Child)

: ก่อนจะถามคนอื่น ลองคิดด้วยตนเองก่อน แล้วบอกมาซิว่า คุณจะแก้ปัญหานั้นอย่างไรดี

(Positive Controlling Parent)

3.การสื่อสารสัมพันธ์ที่มีนัยเคลือบแฝง / ไม่จริงใจ (Ulterior Transactions) เป็นการสื่อสารสัมพันธ์ ที่ผู้สื่อสารใช้วาจาหรือแสดงพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้ (overt message) อย่างหนึ่ง แต่ความต้องการที่แท้จริง เคลือบแฝงไว้ (over message) เป็นอีกอย่างหนึ่ง เพราะผู้สื่อสารทราบ ว่า พฤติกรรมหรือวาจาที่เขาแสดง ออกเป็นสิ่งที่สังคมยอมรับ เปิดเผยได้เป็น social message ส่วนความต้องการที่แท้จริงนั้นเปิดเผยโดยตรงไม่ได้ แต่เป็นความต้องการที่เขาตระหนักอยู่แก่ใจ เป็น psychological message อย่างไรก็ตามผู้ที่ใช้การสื่อสาร สัมพันธ์ที่มีนัยเคลือบแฝงต้องการให้ผู้ที่ยื่นสื่อสารด้วย ตอบสนองความต้องการในระดับจิตวิทยา (psychological level) ของตน การสื่อสารสัมพันธ์ที่มีนัยเคลือบแฝงผู้ที่ใช้จะเป็นผู้ที่รู้ตัวหรือนักจิตวิทยาที่มีความชำนาญในการ วิเคราะห์การสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สามารถวิเคราะห์ได้โดยสังเกตจากท่าทางและพฤติกรรมอื่น ๆ ที่แสดง ออกมาซึ่งไม่สอดคล้องกับวาจาที่สื่อสารออกมา พฤติกรรมต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการสังเกต เช่น น้ำเสียง คำพูดที่ เลือกใช้ สรรพนามที่ใช้ การปลั่งปาก การแสดงออกทางสีหน้า การแสดงออกทางด้านร่างกาย เช่น ยกไหล่ การใช้มือประกอบคำพูด ฯลฯ

ตัวอย่างที่ 7 **ประสงค์** **จันทร์แจ่ม**

1. (ลูกศรทึบ) : ไปดื่มกาแฟต่อที่ห้องผมนะครับ (ทำตาเจ้าชู้)
1. (ลูกศรประ) : เรามาคุยกันตามลำพังสองต่อสองนะครับ

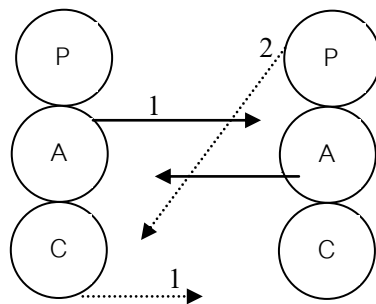
2. (ลูกศรทึบ) : ดีซีคะ กำลังอยากดื่มอยู่เชียว (ยิ้มหวาน)
2. (ลูกศรประ) : นึกแล้วเชื่อว่าคุณคงชวน

จากตัวอย่างที่ 7 การสื่อสารสัมพันธ์ของประสงค์และจันทร์แจ่มนั้น แต่ละคนจะใช้ 2 ego state ในการติดต่อ เรียกว่า Duplex transaction ลูกศรทึบเป็นการติดต่อในลักษณะ social message ส่วนลูกศรประ แสดงถึง psychological message และจะมีลักษณะเป็น complementary transaction เพราะความต้องการที่แท้จริงในระดับจิตวิทยาได้รับการตอบสนอง แต่ถ้าผู้รับตอบสนองแต่เฉพาะ social message การติดต่อสัมพันธ์ก็เป็นแบบ crossed transaction ดังตัวอย่างที่ 8

ตัวอย่างที่ 8

ประสงค์

จันทร์แจ่ม

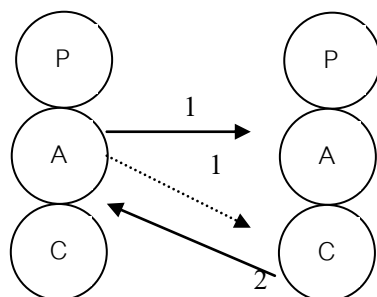
1. (ลูกศรทึบ) : ไปดื่มกาแฟต่อที่ห้องผมนะครับ (ทำตาเจ้าชู้)
1. (ลูกศรประ) : เรามาคุยกันตามลำพังสองต่อสองนะครับ

2. (ลูกศรทึบ) : ดิฉันไม่ดื่มกาแฟค่ะ (ทำหน้าเฉยไม่สบตา)
2. (ลูกศรประ) : ฉันรู้ทันคนอย่างคุณ อย่าพยายามเสียให้ยาก

ตัวอย่างที่ 9

ผู้ชาย

ผู้ชาย

1. (ลูกศรทึบ) : นี่เป็นรุ่นที่ดีที่สุดของเรา แต่บางทีคุณอาจอยากดูรุ่นอื่นๆ ก็ได้ (ทำหน้ายิ้มๆ)
1. (ลูกศรประ) : คุณคงไม่กล้าซื้อของแพงๆ ดีๆ ใช้หรอก
2. (ลูกศรทึบ) : ฉันทจะเอารุ่นนี้แหละ (ทำหน้างอ)

จากตัวอย่างที่ 9 ผู้ชายติดต่อกับผู้ชายโดยใช้หลาย ego states และผู้ชายตอบสนองโดยใช้เพียง ego state เดียวเท่านั้น เรียกว่า Angular transaction โดยผู้ชายส่ง social message จาก Adult ego state ไปยัง Adult ego state ของผู้ชายและในขณะเดียวกันผู้ชายก็ส่ง psychological message จาก Adult ego state ไปตกเบ็ด Child ego state ของผู้ชาย ซึ่งผู้ชายก็ตกเบ็ดผู้ชาย

ตำแหน่งชีวิต (Life Position)

ตำแหน่งชีวิต (Life Position) เป็นความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง การรู้จักตนเอง ความรู้สึกที่บุคคลมีต่อตนเองและผู้อื่น จะสะท้อนให้เห็นจากการเลือกตำแหน่งของชีวิตในแต่ละบุคคล ซึ่งการเลือกตำแหน่งมีพื้นฐานมาจากผลของการเข้าใจตนเองและสภาพแวดล้อมตั้งแต่เรายังเด็ก Berne อธิบายว่า เมื่อบุคคลเผชิญปัญหา การตัดสินใจตอบสนองต่อปัญหานั้น ๆ ด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งขึ้นอยู่กับตำแหน่งของชีวิตที่แต่ละบุคคลรู้สึกต่อตัวเองและผู้อื่น นอกจากนี้การสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างบุคคลจะเป็นไปในรูปแบบใด ส่วนหนึ่งก็ขึ้นอยู่กับตำแหน่งของชีวิตของบุคคลนั้น ตำแหน่งชีวิตแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท บุคคลจะวางตัวไว้ในประเภทใดประเภทหนึ่งในการสื่อสารสัมพันธ์กับผู้อื่น ดังนี้

1. I'm OK – You're OK ตำแหน่งนี้เป็นตำแหน่งสูงสุดของการปรับตัว เป็นตำแหน่งของผู้มีสุขภาพจิตดี บุคคลที่วางตนเองไว้ในตำแหน่งชีวิตนี้ จะรู้สึกว่าตนเองมีค่า ยอมรับและเข้าใจตนเอง ในขณะเดียวกันก็รู้สึกว่าชีวิตของผู้อื่นมีค่า ยอมรับและให้เกียรติบุคคลอื่นในฐานะมนุษย์คนหนึ่ง มีความจริงใจในการสื่อสารสัมพันธ์กับผู้อื่น

เมื่อเผชิญกับปัญหา บุคคลที่มีตำแหน่งชีวิตแบบนี้ จะกล้าเผชิญกับปัญหาแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ ด้วยวิธีสร้างสรรค์ และใช้ความสามารถที่ตนเองมีอยู่อย่างเต็มที่ บุคคลที่จะรู้สึกว่าคุณอยู่ในตำแหน่งนี้ได้ต้องเริ่มพัฒนาความรู้สึกไว้วางใจมาตั้งแต่เด็ก ซึ่งบุคคลที่อบรมเลี้ยงดูเด็กจะมีอิทธิพลอย่างมาก ที่จะช่วยให้เด็กรู้สึกว่าคุณมีคุณค่า เป็นที่ต้องการ โดยการให้ความเอาใจใส่สนใจแก่เด็ก

2. I'm OK – You're not OK ตำแหน่งนี้เป็นตำแหน่งชีวิตที่บุคคลรู้สึกว่าตนเองดีกว่าผู้อื่น ถูกเหยียดหยามว่าผู้อื่นด้อยกว่าตน ไม่ไว้วางใจผู้อื่นว่ามีความสามารถ เมื่อประสบปัญหาก็มักกล่าวโทษผู้อื่นว่าทำให้ตนเองบกพร่อง เป็นตำแหน่งของคนที่ชอบปฏิบัติเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรง ไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ยึดมั่นกับความคิดเห็นของตนเองว่าเป็นเลิศ บุคคลที่วางตนเองอยู่ในตำแหน่งชีวิตแบบนี้ มักจะอยู่ในแวดวงของคนประเภท “ขุนพลอยพยัค” (“yes men”) เพราะเป็นวิธีการที่เขาจะได้มาซึ่งความเอาใจใส่ ยกย่อง สรรเสริญตามที่เขาต้องการ ถ้าบุคคลที่มีตำแหน่งชีวิตแบบนี้มีโอกาสนำหน้าที่ในตำแหน่งสำคัญก็จะชอบลูกน้องที่ประจบสอพลอ โดยไม่คำนึงถึงสิ่งที่ควรหรือไม่ควร เนื่องจากบุคคลประเภทนี้จะชอบคำยินยอม โดยไม่คำนึงว่าจะมาจากความจริงใจหรือไม่ เพราะมีความเชื่ออยู่แล้วว่าบุคคลอื่นไม่มีใครเก่งหรือดีเท่าตัวเขา

3. I'm not OK – You're OK ตำแหน่งชีวิตแบบนี้ เป็นตำแหน่งชีวิตของบุคคลที่รู้สึกว่าตนเองด้อยกว่าผู้อื่น บุคคลอื่นเก่งและโชคดีกว่าตนไปทุกด้าน พฤติกรรมของบุคคลที่รู้สึกว่า “I'm not OK – You're OK” จึงไม่กล้าแสดงออกถึงความรู้สึกที่แท้จริง เก็บกดความรู้สึกไว้ ซลาดกั้วที่จะยืนยันถึงสิทธิที่ตนมีอยู่อย่างชอบธรรม ชอบหลงโทษตนเอง มีลักษณะเป็นบุคคลอมทุกข์ เศร้าหมอง ชอบปลีกตัวเองอยู่ตามลำพัง เมื่อเผชิญกับปัญหาก็มักใช้วิธีเลี่ยงหนี ไม่พยายามหาวิธีแก้ไขปัญหที่ตนเองเผชิญ ไม่กล้าเสี่ยงที่จะทำอะไรใหม่ ๆ บุคคลที่วางตนเองอยู่ในตำแหน่งชีวิตแบบนี้ มักพัฒนาความรู้สึกว่าตนเองไม่มีค่า (feeling unworthy) มาตั้งแต่เด็ก เป็นตำแหน่งที่เด็กเลือกเมื่อโดนผู้ใหญ่บังคับให้ทำสิ่งต่าง ๆ ตามความต้องการ หรือ ความเห็นของผู้ใหญ่ โดยไม่ให้อิสระแก่เด็ก ไม่เคยรับฟังความคิดเห็นของเด็ก ทำให้เขารู้สึกว่าตนเองไม่มีความสามารถ ต้องพึ่งพาผู้ใหญ่อยู่เสมอ เมื่อตนเองเติบโต จึงมีความรู้สึกยอมตาม ไม่กล้าแสดงออกก็จะติดตัวมา บุคคลประเภทนี้จะพยายามแสวงหาการยอมรับการเอาใจใส่ในการสื่อสารสัมพันธ์กับบุคคลอื่น โดยการพยายามทำตัวเข้าไปมีส่วนร่วมในทุก ๆ เรื่อง พยายามเอาอกเอาใจผู้อื่น ยอมรับใช้และเสียเปรียบบุคคลอื่นอยู่เสมอ บุคคลประเภทนี้อาจจะเป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพ (productive) ได้ ถ้าอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย เช่น มีผู้นำดี แต่บุคคลประเภทนี้จะไม่มีความสุขในชีวิต เพราะต้องเก็บกดความรู้สึกของตนเอง ต้องทำอะไรตามความพอใจของผู้อื่น

4. I'm not OK – You're not OK ตำแหน่งชีวิตแบบนี้เป็นตำแหน่งชีวิตของบุคคลที่รู้สึกหมดอาลัยตายอยากในชีวิต รู้สึกชีวิตไม่มีคุณค่า ชังกะต่าย อยู่ไปเรื่อย ๆ หดหู่ เศร้าหมอง ปราศจากความหวังใด ๆ และรู้สึกว่าชีวิตของคนอื่นก็ไม่มีค่า ไม่มีความหมายเช่นกัน รู้สึกว่าโลกนี้โหดร้ายทารุณ ไม่น่าอยู่ ผู้ป่วยที่เป็นโรคประสาท โรคจิต มักวางตนเองอยู่ในตำแหน่งชีวิตนี้ ถ้าความรู้สึกแบบนี้รุนแรงมาก ก็อาจทำร้ายตนเองและผู้อื่นโดยไม่รู้สึกรู้ผิด เพราะไม่คิดว่าชีวิตมีความหวัง และมีความหมายอะไรเลย เด็กที่ได้รับการทอดทิ้ง (rejected children) ไม่ได้

รับการเอาใจใส่จากผู้เลี้ยงดู มักเลือกตำแหน่งชีวิตแบบนี้ เพราะเขาไม่เคยได้รับการเอาใจใส่และการแสดงความรัก หรือ ผูกพันใด ๆ จากพ่อแม่หรือบุคคลที่ใกล้ชิด ทำให้เขาพัฒนาความรู้สึก “I’m not OK” ขึ้นมา และเขาจะไม่รู้จักให้การเอาใจใส่ใด ๆ แก่ใครด้วย เพราะรู้สึกว่าคุณอื่นโหดร้าย และไม่มีน้ำใจ มองคนในแง่ “You’re not OK” ด้วย

ลักษณะของผู้ที่มีสุขภาพจิตที่ดีนั้น ถ้าพิจารณาโครงสร้างของบุคลิกภาพจะพบว่า ลักษณะของ P A และ C จะมีลักษณะสมดุลกัน และถ้าพิจารณาจากตำแหน่งของชีวิต จะพบว่ามีลักษณะ I’m OK, You’re OK ดังนั้นบุคคลควรสำรวจตนเองว่า มีบุคลิกภาพอย่างไร สมดุลหรือไม่ และใช้ชีวิตในตำแหน่งใด ถ้าไม่เหมาะสม ก็จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการปรับแก้ไขบุคลิกภาพ และจากการศึกษา T.A. นี้เองจะทำให้เราเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น และทำให้การติดต่อสื่อสารประสบผลสำเร็จตามที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย

คำถามท้ายบท

1. จงวิเคราะห์บุคลิกภาพของนักศึกษา ตามแนวคิดการวิเคราะห์การสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
2. นักศึกษาจะนำแนวคิดการวิเคราะห์การสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างบุคคลไปใช้ประโยชน์ได้อย่างไรบ้าง จงอธิบาย

เอกสารอ้างอิง

- ประสิทธิ์ ทองอุ่น และคณะ. 2542. พฤติกรรมของมนุษย์กับการพัฒนาตน. กรุงเทพมหานคร. บริษัท เวิร์ดเวฟ เอ็ดดูเคชั่น จำกัด.
- วัฒนา พัฒนพงศ์. 2536. มนุษย์สัมพันธ์. กรุงเทพมหานคร : พับลิบลิชเซนพริ้นส์.
- อาภา จันทรสกุล. 2530. แผนภูมิบุคลิกภาพ. วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์. ปีที่ 3 ฉบับที่ 3.
- 2535. ทฤษฎีและวิธีการให้คำปรึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.